

כ"א כסלו תשע"ג
דצמבר-2012

הנדון: עצות ו"טיפים" לתכנון המס לקראת סיומה של שנת המס 2012 ופתיחתה של שנת המס 2013

לקוחות מכובדים,

בנוסף למכתב הקצר והתמציתי אותו אנו שולחים לקראת תום כל שנת מס, החלטנו השנה לצרף מאמר רחב יריעה מפורט ומקיף יותר לטובת מי מהלקוחות המעוניין להרחיב ידיעותיו ומעורבותו בנושאים השונים. לקראת תום שנת המס 2012 מצאנו לנכון להביא לפניכם אוסף עצות בתחומים השונים. מטרת המאמר היא להפנות את תשומת הלב לנושאים השונים ולחדד נקודות חשובות. מטבע הדברים, לפני ביצוע כל מהלך פרטני יש לפנות לייעוץ מתאים. שנת מס פורייה לכל הקוראים

במאמר להלן נכללו נושאים הפונים למכנה משותף רחב ככל הניתן. מטבע הדברים ייתכנו נקודות פרטניות שלא כוסו במאמר ורלוונטיות למספר מצומצם של נישומים. כפי שצוין לעיל, יש לבחון את יישום האמור להלן בכל מקרה לגופו, שכן אין המחבר והמערכת אחראים לאי דיוקים ולטעויות. כדאי להיעזר בייעוץ מקצועי מתאים כדי לבחון את יישום האמור לגבי מכלול הפעילות. בכל מקרה שבו מתעורר ספק בעניין פעולה מסוימת, ובכלל, מומלץ לפעול מול רשויות המס בניקיון כפיים, תוך מתן גילוי מלא לכל פעולה שננקטה.

במקרים המתאימים ניתן לפנות לקבלת החלטה מקדמית מרשות המסים בקשר להיבטי מס הכרוכים בפעולה מסוימת, וזאת כדי ליהנות מראש מוודאות לגבי ביצוע הפעולה. מאחר שלפנייה בבקשה להחלטה מקדמית ישנן השלכות רבות, מומלץ גם כאן לשקול את מכלול הגורמים ולקבל ייעוץ מתאים טרם ביצוע הפנייה.

שינוי בחישוב המס עקב הבדלים בהתארגנות ובדיווח

סוגי הנישומים

פקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: "פקודת מס הכנסה" או "הפקודה") מבחינה בין סוגי נישומים שונים, כאשר לכל אחד מהם מערכת כללים והתייחסות שונה.

אופן חישוב המס ושיעוריו נבדלים מקבוצת נישומים לקבוצת נישומים. נישום יכול להיכלל ביותר מקבוצת נישומים אחת באשר לסוגי הכנסה שונים או זהים. תוצאות המס בכל קבוצה יהיו שונות. נישום יכול להיות שכיר, עצמאי, שותף בשותפות, מנהל בחברה שהוא בעל מניות בה, ובעל מניות בחברה שאין הוא עובד בה. לכן, חייב כל נישום, בראש ובראשונה, לבחור את שיבוצו (אם הוא יכול) בקבוצה ששיעורי המס שלה הם הנמוכים ביותר בעבורו: לגבי כל סוג הכנסה לחוד, ולגבי כל סוגי הכנסה יחדיו. השנה, בגלל חוק ההתייעלות הכלכלית, שאלת סיווגו של הנישום מקבלת משנה תוקף. ראו בפרק העוסק בחוק ההתייעלות בעניין הכפלת התקרה החייבת בדמי ביטוח לאומי.

פקודת מס הכנסה מגדירה את סוגי הנישומים ואת המקורות השונים של הכנסתם כ"הכנסה החייבת במס".

בסעיף 1 לפקודה מוגדרים הנישומים כלהלן:

'אדם' - לרבות חברה וחבר-בני-אדם, כהגדרתם בסעיף זה;

'חבר-בני-אדם' - כל גוף ציבורי מואגד או מאוחד, וכל חברה, אגודת אחים, חברותה או התאחדות, בין שהן מואגדות ובין שאינן מואגדות.

'חברה' - חברה, שהואגדה או שנרשמה על פי כל דין בר-תוקף בישראל או במקום אחר, לרבות אגודה שיתופית;

בסעיף 2 לפקודה מוגדרים מקורות "ההכנסה החייבת במס" כגון: עסק, משלח-יד, שכר עבודה, דיווידנד, קצבה, דמי שכירות, עסק בחקלאות, עיסוק בחקלאות וכו'.

הפקודה מבחינה, באופן עקרוני, בין כמה מגזרי מקורות של "ההכנסה החייבת במס": בין מגזר מקורות הכנסותיהם של העצמאיים לבין מגזר מקורות הכנסותיהם של השכירים, ובנוסף הכנסותיה החייבות של חברה.

בהמשך עוסקת הפקודה באופן שונה, לפי סוג הנישום ומקור הכנסתו, באופן קביעת הכנסתו החייבת ובשיעורי המס החלים עליה. בכל סוג נישום עוסקת פקודת מס הכנסה באורח שונה, כאמור למעלה.

הבדלים בין מיסוי יחיד לבין מיסוי חברה

פקודת מס הכנסה והחוקים הנלווים אליה מבדילים בהטלת המס על מקורות ההכנסה השונים, עקב השוני המשפטי בהשגת ההכנסה. העיקרון, שכל האזרחים שווים כלפי החוק, אינו קיים בפקודה. השוני מתבטא בקריטריונים משפטיים שונים לקביעת סך ההכנסה החייבת במס ולקביעת שיעורי המס החלים עליה.

עצמאי

עצמאי מוגדר בפקודה כאדם שהכנסתו באה מכל מקורות ההכנסה, אך לא מעבודה אצל מעביד, אשר ממנו הוא מקבל משכורת.

שותפות מוגבלת

לעניין שותפות קובע סעיף 63 לפקודת מס הכנסה כי לא השותפות היא הנישומה, אלא השותף, וכי יראו את החלק שכל שותף זכאי לו בשנת המס מהכנסות השותפות כהכנסתו של אותו שותף. משום כך גם רווחי השותפות הנמשכים בידי השותפים אינם ממוסים בעת משיכתם; זאת, לעומת רווחי חברה, הנמשכים בידי הבעלים כדיווידנד, ואשר ממוסים בעת משיכתם.

שותפויות המבקשות לשנות את המבנה המשפטי שלהן לחברה, יכולות להעביר את כל נכסיהן במקובץ, או נכסים יחידים או שילוב של שתי האפשרויות. עובדה זו מגדילה את אפשרויות תכנון המס בהעברה מסוג זה ומסתמכת על דברי השופט י' אנגלרד בפסק הדין בעניין "שדות", ע"א 2026/92 שניתן ב-20.5.2001, כלהלן:

"בסיכומו של דבר: יש לקבל את עמדתו של בית משפט קמא, כי יש לראות לצורך מיסוי את ההעברה הנדונה של עסק השותפות מידי השותפים לידי החברה כהעברת זכותו של כל שותף בשותפות ולא כהעברת כל נכס ונכס בנפרד. כפי שציינתי, עומדות לפני השותפים מספר אפשרויות לביצוע העברת נכסים בשותפות. מלבד האפשרות של העברת חלק כולל, הם יכולים, כמובן, להעביר נכסים בנפרד. יתרה מזו. במצבים מוגדרים נותן כעת סעיף 104 לפקודה אפשרות להעביר נכסי שותפות לתוך חברה ללא חבות מיידית של מס.

על פי ההסדר שבסעיף 104 לפקודה: שותפים בשותפות או בעלים משותפים, הגורמים להעברת נכס שבבעלות השותפות או המעבירים נכס שבבעלותם המשותפת, לפי העניין, לחברה שהוקמה במיוחד לצורך כך ולא היה לאותה חברה נכס אחר או פעילות אחרת באותו מועד או לפניו, והכול תמורת הקצאת מניות בלבד באותה חברה, לא יחויבו במס לפי פקודה זו, לפי חוק תיאומים בשל אינפלציה או לפי חוק מס שבת, לפי העניין, אם התקיימו כל אלה."

במקום שבו יש חשיבות לקיזוז הפסדים או רווחים של המיזם מול רווחים או הפסדים של בעלי המיזם, ראוי להעדיף פעילות במסגרת שותפות ולא במסגרת חברה.

ברם, רבים נרתעים מהעדפת השותפות על פני החברה, הואיל והם מעוניינים ביתרון האחריות המוגבלת. בעבור אלה - ארגון הפעילות במסגרת של "שותפות מוגבלת" מהווה פתרון נאות, המאפשר ליהנות מיתרונות המס של השותפים, וזאת בלי לשמוט את יתרון הגבלת האחריות.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

פקודת השותפויות מאפשרת את רישומה של שותפות מוגבלת, אשר בה אחד השותפים יהיה שותף כללי שאחריותו בלתי מוגבלת, ויתר השותפים יוגבלו באחריותם לסכום שהשקיעו בשותפות, בדומה להשקעה בחברה בע"מ. גם על בעיית האחריות הבלתי מוגבלת של השותף הכללי אפשר להתגבר.

פתרון בעיה זו הוא באמצעות מינוי חברה בע"מ, אשר תהיה השותף הכללי. זאת, אף כי מתוך פקודת השותפויות לא ברור אם אפשר למנות חברה בע"מ לתפקיד השותף הכללי, אך בפועל מאפשר רשם השותפויות לרשום חברה בע"מ כשותף כללי.

בעיה אחרת בתחום זה נובעת מהוראת פקודת השותפויות, אשר קובעת כי שותף מוגבל מנוע מלהשתתף בניהול עסקי השותפות.

דרך להתגבר על מגבלה זו היא באמצעות מינוי דירקטורים בחברה המשמשת כשותף הכללי, אשר להם זיקה לשותפים המוגבלים. אולם במינוי זה יש להקפיד כי למתמנים הללו לא תהיה זיקה ישירה או בולטת לשותפים המוגבלים; בזיקה שכזו - עלול להיווצר הסיכון של הרמת מסך בין החברה המשמשת שותף כללי לבין השותפים המוגבלים.

הרמת מסך שכזו פירושה איבוד יתרון הגבלת האחריות, שכן על פי פקודת השותפויות - שותף מוגבל המשתתף בניהול עסקי השותפות נושא באחריות כשותף כללי כל זמן שהוא שותף בניהול. במקום שבו השותפים המוגבלים הם חברה בע"מ, מוקחה עוקצו של הסיכון הזה.

ראו: חוזר מ"ה 14/2003 מיסוי שותפויות בעקבות פס"ד שדות.

שכיר

שכיר מוגדר בפקודה כאדם המשתכר או מרוויח מעבודה. הפקודה מאפשרת למעבידו לשלם בעבורו לביטוח לאומי, לפיצויים, לקופת גמל, וכך טוב יותר מצבו של השכיר.

יגאל ועקנין עבדו בחברה העוסקת בטלמרקטינג. החברה לא דיווחה על תשלום העמלות לעובדיה, ולא ניכתה מהכנסתם מס במקור כמתחייב. לצורך הסוואת מעשיה שילמה החברה לעובדיה בשני חלקים - חלק אחד בשיק, שממנו נוכה מס במקור כדיון, וחלק שני במזומן, שעליו לא דווח לרשויות המס. בדיון לפני כב' השופטת ברכה אופיר-תום קבעה השופטת כי החבות במס מעיקרה היא חבות העובד, ותפקידו של המעביד אינו אלא תפקיד של גובה מס. ניכוי במקור אין עניינו, מעיקרו, במהותה של החבות במס או ביצירה של חבויות במס - אימתי חב אדם במס ואימתי אין הוא חב במס - אלא בדרכי גביית המס ובמינהל המסים. מעביד חב במס על הכנסותיו שלו, ועובדו חב במס על הכנסותיו שלו. זה לעצמו וזה לעצמו.

מכאן יש סכנה לשכיר, העושה קנוניה עם מעבידו לקבלת שכר עבודה ללא דיווח, כי הוא עלול לשלם על כך ביוקר, אפילו יותר מהשכר שקיבל, אם יעשו לו את חישוב המס מהכנסה מגולמת וממנה ידרשו את המס בצירוף ריבית, הפרשי הצמדה וקנסות.

שכירים, שאינם חייבים להגיש דוחות למס הכנסה, זכאים לקבל החזרי מס בעבור שש שנים, שקדמו להגשת הבקשה להחזר. אותו כלל חל גם על נישומים אחרים, בעלי הכנסה שלא מעסק או ממשלח-יד ושאינם חייבים בהגשת דוחות. וכך, שכיר שמגיש דוח להחזרי מס בשנת 2012, זכאותו להחזר מס תהיה מוגבלת לשנת המס 2006 ואילך.

חברה

לחברה היו יתרונות של אחריות מוגבלת של בעלי מניותיה כלפי נושיה, ולא היה אפשר לרדת לנכסיהם מחמת כישלונותיה. זאת, חוץ ממצב שבו הם ערבו לחברה. לפי חוק החברות החדש, אפשר לרדת לנכסי מנהליה ביתר קלות, והחיץ שהיה בין חובות החברה לבין בעלי נכסי מניותיה התרופף. מבחינת מיסוי ההכנסות, חברה מוגדרת בפקודה כתאגיד, שנרשם על פי כל דין בר-תוקף, לרבות אגודה שיתופית. היות החברה גוף משפטי מבדיל בינה לבין "שכיר" ו"עצמאיי". עיסוקיה הם כשל "עצמאיי", והכנסתה החייבת במס מחושבת באותו אופן. החברה חייבת בגין שנת המס 2012 מס בשיעור 25% על הכנסתה החייבת. בעת תשלום דיווידנד - מקבלו של הדיווידנד משלם מס נוסף בשיעור 30%

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

על היתרה שליטה כאשר מדובר בבעל שליטה; וכך, סך כל המס מגיע ל-47.5%.

מי שמעוניין להשקיע את רווחיו בפיתוח עסקי, ברכישת נכסים או להחזיק הלוואות בעבור רכישתם, מוטב שישקול פעילות במתכונת של חברה, שבה, לאחר ניכוי המס, יישארו לו 75% מהרווח למטרה זו במקום נישום "יחיד" המשלם מס הכנסה בשיעור 48%.

אם משקיעים כספים, יש לשקול השקעה באמצעות חברה, כדי שהכספים למימון ההשקעה ייחסכו למס בשיעור 25%, ובעת קבלת דיווידנד בין חברות שיעור המס יהיה אפס. יש אפשרות שחברת האחזקות לא תפעל כלפי ציבור הלקוחות והספקים, והיא החברה שתתפרק בלי שהציבור יידע על כך, והעסקים ימשיכו כרגיל. לאחר פירוקה יועברו המניות בחברה הפעילה לחברת אחזקות חדשה באותה צורה.

רווחים, שמושכים בעלי מניות של תאגידים, לא יחויבו במס בעת העברתם בין חברות ישראליות, עקב הפטור הקיים במשיכת רווחים בין שני תאגידים. יחיד "בעל עניין מהותי" משלם מס בשיעור 30% על כל שקל שנמשך כדיווידנד ופטור מדמי ביטוח, החל משנת 2008.

משיכת דמי ניהול, המשמשת בדרך כלל כפתרון של יחיד למשיכת רווחים, היא בעייתית ביותר, ויוצרת לא פעם מצבים עדינים בלתי רצויים, שבהם יכול פקיד השומה להתערב בקלות (ראה בסעיף "דמי ניהול").

בית המשפט המחוזי בנצרת, בפסק דין עמ"ה 115/92 אניעם הנדסה נגד פקיד השומה צפת ("ידע למידע" 225, יוני 1995, עמוד 208), קבע ב-1995.25.4 כי המערער בעת חתימתו על הסכם הקמת החברה המשותפת עם חברת טמבור בע"מ פעל כיום של חברה ביסוד.

המהנדס, לוינס שמו, חתם על חוזה עם חברת טמבור, שבו לא אוזכרה עובדת יישום ההסכם מצדו של המהנדס במסגרת חברה בע"מ (חברת "אניעם"), אף שכוונה זו הייתה ידועה לצדדים כאפשרות מקובלת. בפועל, מיד לאחר חתימת ההסכם ולאחר התייעצות עם רואה חשבון, ייסד לוינס את חברת אניעם והעביר אליה את פעילותו, לרבות את ההסכם.

מן הראוי לציין כי גם חברת טמבור הקימה חברה לצורך הפעלת ההסכם, וזו שילמה לאניעם סכומי כסף לאורך השנים. זאת, עד אשר עלה פקיד השומה באחת השנים על "חיסכון במס" הנובע מהמבנה העסקי האמור.

פקיד השומה ראה לנגד עיניו "הסבת הכנסה". הסבת הכנסתו של לוינס לחברה, אשר תוצאתה בשנה מסוימת הניבה כאמור חיסכון במס. בנסיבות אלה, הוא טען כי הצדדים המופיעים כצד לחוזה המעגן את ההסכם, הם הצדדים גם לצורך בחינת היבטי המס, ולכן ההכנסות אינן הכנסותיה של חברת אניעם.

בית המשפט לא קיבל את טענות פקיד השומה, והוא שם דגש רב על כוונות הצדדים בעת החתימה על ההסכם, ולא על הצדדים הפורמליים של ההסכם. בעת הכנת ההסכם - האפשרות כי הוא יופעל הלכה למעשה בידי חברות הייתה אפשרות מעשית. בפועל הופעלה החברה מלכתחילה בתום לב ובתכנון מראש. החשבוניות הוצאו על שמה, והיא פעלה במסגרת ההסכם הלכה למעשה, וכן בתחומי פעילות עסקית נוספת. זאת ועוד: בית המשפט לא מצא כל פסול פיסקאלי, או פסול אחר, בשיקולים לפעול במסגרת חברה.

עוד קבע בית המשפט כי "גם לו בחר המערער לפעול באמצעות חברה רק כדי להקל את עול המס, הייתה זו העדפה מוכרת ופעילות מותרת עפ"י דיני המס". ראו מנגד את פסק הדין בעניין סילבאן שטרית, בית המשפט העליון דנא 1408/06 וטוטנאור עמ"ה 8047/04, ששם טען בית המשפט למלאכותיות בצורת ההתאגדות.

מי שרוצה להשקיע את רווחיו בחברה לקידומה, או מי שרוצה לרכוש רכוש קבוע, או מי שרוצה לממן רכישת מכוונות - טוב יעשה אם ישאיר את רווחיו בחברה ומתוכם יממן רכישות אלה.

כדאי להשאיר רווח בחברה, אם מתכוונים להשאירו לפעילות החברה; וזאת, לאחר ניצול הניכויים והזיכויים האישיים ושיעורי המס הנמוכים של השכיר או העצמאי עד שיעור 25%.

רואי חשבון ועורכי דין מייעצים לאלה שמנהלים את עסקיהם במסגרת חברה, למשוך משכורת בסכום שרירותי

לצורכיהם. אם בסוף השנה מתברר כי עדיין נותר רווח בחברה, הם מושכים את יתרת הרווח כמשכורת ומשלמים מס שולי גבוה. אבל אם המשכורת עולה על הרווח, תצהיר החברה על הפסד, ו"המנהל" ישלם מס על רווח שאינו קיים.

יש הממליצים למשוך משכורת לכיסוי חובות מנהלים או לתת הלוואות לחברה למימון פעולות החברה. אפשר להזייל את עלות המס, אם משאירים את הרווח לאחר תשלום מס חברות, במקום שיעור המס של השכיר בחברה, היכול להגיע ל-48%. כדאי לשקול גם משיכת הלוואות בעלי מניות למחיה ולהפחית את המשכורת. הסכום שיישאר בחברה במקום המשכורת יחויב במס נמוך יחסית לחברה. בבוא היום יוכל בעל המניות לפרק את החברה שהקים.

שכיר להלכה (בעל שליטה)

כדי לזכות ביתרונותיו של שכיר לגבי ההוצאות הנוספות המותרות בניכוי, וביתרונותיה של חברה לגבי אופן חישוב המס על ההכנסה החייבת בשיעורי מס, הנמוכים מאלה של יחיד, מנהלים העצמאיים את עסקם במסגרת חברה. מכאן יוצא שבעל העסק משנה את מעמדו מ"עצמאי" ל"שכיר". לפיכך, בינו כ"עובד" לבין החברה כ"מעסיקה" קיימים יחסי עובד ומעסיק, על כל המשתמע מהם.

בדרך ניהול זאת - בעל העסק לשעבר הוא בעל המניות ומנהלה של החברה. מעמדו חולש על החברה, ובכלל זה על קביעת מידת משכורתו. בתכנון מיטבי תגיע משכורתו למידה כזו, שתחייבו במס שולי עד זה של החברה.

קבלת משכורת כל שנה, בסכום אופטימלי, מאפשרת למנהל ליהנות מהניכויים ומהפטורים האישיים מההכנסה, הניתנים לכל שנת מס בנפרד. הפסד שנוצר כתוצאה מתשלומים אלה מועבר בחברה לשנים הבאות ומקוזז מרווחיה.

חברות משפחתיות

על פי סעיף 64א לפקודה - יכולה חברה לבקש להיות "חברה משפחתית", ובלבד שהבקשה לכך תומצא לפקיד השומה לא מאוחר מחודש לפני תחילתה של שנת המס, או בתוך שלושה חודשים לאחר התאגדותה.

הואיל ו"החברה המשפחתית" שימשה אמצעי נוח לתכנוני מס, ביטל המחוקק את קיומה החל משנת 2003. אולם הביטול ייכנס לתוקף מיום שיותקנו תקנות בעבור חברות שקופות. חיקוק התקנות לא נעשה, וכך הכלי של חברה משפחתית ממשיך להתקיים.

חל שינוי החל משנת 2008 במישור הביטוח הלאומי. לפי סעיף 373א לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, הכנסות החברה מתחלקות בסוף השנה בין בעלי המניות לפי שיעור החזקותיהם בחברה, גם אם לא חולקו בפועל, וחייב דמי הביטוח יהיה כהכנסה פסיבית. גם אם ההכנסות יחולקו בפועל לפני תום השנה כדיווידנד, דיווידנד זה יהיה חייב בדמי ביטוח לאומי.

יחיד, שותפות או חברה?

עם תום שנת המס כדאי לשקול אפשרות של הפיכת עסק פרטי או שותפות לחברה, או אפשרות הפיכת חברה משפחתית לחברה רגילה בע"מ, ולהפך. רצוי להתייעץ בעניין זה עם יותר מגורם אחד.

עצמאי, שעסקו הפך לחברה בע"מ, יכול לקבל פיצויי פיטורים כשכיר בבוא העת; הוצאות פיצויי הפיטורים יוכרו בחברה לצורך מס. הישות המשפטית של החברה מהווה מחיצה בין הרכוש הפרטי של הבעלים לבין הרכוש העסקי.

מי שבחר בשותפות כאופציה, מן הראוי שידע כי שותפות אינה מחייבת יגיעה אישית. בפסק הדין בעניין עמ"ה 149/88, שעניינו - "שותפות אינה מחייבת יגיעה אישית", דובר בעסק משפחתי - שותפות לא רשומה - שבה היו שותפים אב ושני בניו. אחד מהבנים היה באותה שנה סטודנט בטכניון. המערערים טענו כי הרווחים מחולקים בין האב לשני בניו, לשלושה חלקים שווים. בית המשפט קבע כי בשום מקום לא קבע החוק כי כדי ששותף ייחשב ככזה לצורכי מס, עליו להשקיע בעסק יגיעה אישית, או אפילו להיות פעיל.

בפסק דין אחר נקבע כי קיומה של שותפות צריך להיבדק על פי כוונת הצדדים.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

כאשר שותפות מעבירה את עסקיה לחברה תחול הלכת "שדות" כמפורט לעיל.

אגודות שיתופיות

כפי שנקבע בסעיף 62 לפקודה, אגודה שיתופית חקלאית רשאית, בהסכמת חבריה, לחלק לחבריה את כל הכנסותיה החייבות.

מדובר בחלוקת הכנסה חייבת, אך לא בהפסדים. הודעה על חלוקת הרווחים כאמור צריכה להינתן עם הגשת הדוח של האגודה לשנת המס. יש הטוענים שניתן לחלק אף הפסדים.

מוסדות ציבור

לפי תיקון מס' 93 לפקודה, כל מוסד ציבורי חייב להגיש דוח שנתי על נכסיו, הכנסותיו והוצאותיו. הדוח השנתי צריך להיעשות בהסתמך על פנקסי חשבונות קבילים, דהיינו: פנקסים שנוהלו על פי הוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות על ידי מוסד), התשנ"ב-1992. בהוראות האמורות נסקור איזה דוח אמור להיות "מבוקר" ומי אמור "לבקר", האם רואה חשבון או שמא מספיקה ועדת ביקורת.

עסקים בחו"ל

כדי לתכנן היטב את הפעילות בחו"ל, יש לשים לב לנקודות כגון אלה: המבנה המשפטי בישראל (יחיד, חברה); המבנה המשפטי בחו"ל (סניף, שותפות, חברה זרה); האם יש אמנה למניעת כפל מס; היכן יהיו השליטה והניהול; כיצד למשוך רווחים; שימוש בארצות שמהוות "מקלטי מס" מימון מחירי העברה בין ישראל לחו"ל; וכל נושא רווחי הון, חברת משלח יד זרה וחברה נשלטת זרה.

השקעות אלה מאפשרות העברת פעילות לחברות שנרשמות בחו"ל במדינות שבהן המס נמוך.

נדגיש כי החל משנת 2007 הוסדר נושא מחירי העברה וקיימת חובת הצהרה בטופס מתאים שפרסמה רשות המסים, שלפיה פעילות הכפופה לתקנות מחירי העברה אכן עומדת בתנאים.

כדי לעמוד בתנאים האמורים מומלץ מאוד להיעזר בגורם מקצועי מתאים אשר יערוך סקר מחירי העברה מפורט, מאחר שמי שחותם על הטופס של מס הכנסה הוא נושא משרה מתאים בחברה (חשב, סמנכ"ל כספים), וכדי לעמוד באחריות הנדרשת על אותו נושא משרה לדעת כי הוא מגובה בייעוץ מקצועי מתאים.

שינויי מבנה בחברות מו"פ ומגזר ההיי-טק

מגזר ההיי-טק בישראל הוא מגזר משמעותי ביותר ומהווה חלק ניכר בכלכלת ישראל. במגזר זה קיימים שינויי מבנה - רכישות, מיזוגים ופיצולים.

[חלק 2 לפקודה](#) מסדיר את הנושא בכללותו. זהו חלק מורכב, ומכיל שלל הוראות, הנחיות ותנאים, ולכן לפני ביצוע כל פעולה בתחום יש לבחון את מכלול היבטיה.

כמו כן בשנים האחרונות פרסמה רשות המסים החלטות מקדמיות רבות בתחום, ומומלץ לעיין בהחלטות אלו לפני ביצוע פעולה ולערוך היקשים בין האמור בהחלטות המקדמיות לבין הפעולה העומדת להתבצע.

מאחר שבמקרים רבים בעקבות שינוי מבנה מתבצע שינוי במודל העסקי וכן מתבצע נידוד של נכסים בלתי מוחשיים (כמו קניין רוחני, פטנטים, מוניטין וכד'), ולעתים הדבר גם נעשה כחלק מעסקה בין-לאומית, פרסמה רשות המסים הנחיה מקצועית שכותרתה - "עמדת רשות המסים בדבר השלכות המס במקרה של שינוי מודל עסקי בחברות בעלות מפעל בתחומי הטכנולוגיה". מומלץ להביא בחשבון את הוראות החוזר בחלק מתכנון כל עסקה או שינוי מבנה בתחום, מאחר שסביר להניח שזו תהיה גם עמדת רשות המסים אם יהיה דיון שומה בפועל בגין העסקה או שינוי המבנה.

העברות בין עסקים

לעתים מתבצעות עסקאות בין שני עסקים או בין שתי חברות ומועברות הכנסות והוצאות, כגון: דמי ניהול, הנחות או מכירה/קנייה של מוצרים. לכל העברה כזו חייב להיות בסיס כלכלי, ולא רק כדי להימנע ממס. פקיד השומה עלול לבדוק זאת, בייחוד בתוך קבוצת חברות שבבעלות משותפת. גם נושא זה מוסדר בחלק ה-2 לפקודה, וכן חלק מהעברות כאמור או פעולות שנעשות אגב העברות כאמור נופלות בגדר תכנון מס החייב בדיווח ויש לשים לב לנושא.

לפי הוראת ביצוע 29/94 נערכה נציבות מס הכנסה לטיפול ב'העברת פעילות חברות קיימות לחברות חדשות... במטרה להתחמק מתשלום מס...'

ההוראה עצמה, עניינה בהעברה מטעמי התחמקות ממס של החברה הישנה. אין ההוראה דנה ישירות בהעברת פעילות לחברה חדשה המצויה בהפסדים. בעניין זה התפתחו מבחני עזר אחדים, הקובעים מתי תותר העברת פעילות רווחית אל חברה מפסידה.

להלן כמה אינדיקציות שיעזרו להחליט בנושא האמור:

- א. המשכיות באותו ענף. לפי כלל זה - אם החברה הנרכשת תמשיך לפעול באותו ענף במשק, יהיה בכך משום חיזוק תכנון המס כתכנון מס לגיטימי.
- ב. זהות (המשכיות) בעלי המניות (להבדיל ממכירה של 100% מהמניות). אם יוכנס שותף בהחזקה משמעותית, ואם החברה לא תימכר במלואה, יהיה בכך חיזוק להכרה בהפסדים.
- ג. העברת פעילות חדשה לחברה. זאת, באותו תחום עיסוק עיקרי; להבדיל מהעתקת פעילות קיימת מחברה אחרת לחברה בהפסדים.
- ד. אם ההסכם אינו מותנה בחיסכון מס, סיכויי טובים יותר לקבל הכשר והכרה.
- ה. קיומם של נכסים אחרים (לבד מההפסד) שיש להם יתרון לרוכש, יצדיקו את רכישת החברה (ידע, מוניטין, שם עסק).
- ו. נוסף על כך ניתנה תשומת לב להילכת בן ארי (ע"א 7387/06), המרחיבה למעשה את הילכת רובינשטיין (ע"א 3415/97).

פיצול ומיזוג עסקים

גם נושא זה מוסדר בחלק ה-2 לפקודה, וגם כאן יש לבחון האם מדובר בתכנון מס החייב בדיווח. קיימת מגמה של פיצול עסקים, ניתוקם או העברתם, בין היתר, מסיבות המיסוי האלה:

- א. הימנעות מחובת ניכוי מס במקור לפי תקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלומים בעד שירותים או נכסים), התשל"ז-1977. פיצול המחזור לשני עסקים עלול להוציאם מחובת הניכוי.
 - ב. חשש מפסילת פנקסי חשבונות בעסק מורכב בגלל אפשרות פסילה של פעילות אחת מתוך המכלול. לדוגמה: פנקסי חשבונות של חברה קבלנית גדולה, המפעילה חניון קטן על אחד המגרשים הפנויים, עשויים להיפסל, אם השומר במגרש ייתפס כשלא רשם תקבול.
 - ג. חובת מעבר משיטת ניהול פשוטה של פנקסי חשבונות לשיטה מורכבת, בשל גידול במחזור.
 - ד. כאשר פנקסי חשבונות של נישום נפסלו עקב אי רישום תקבול, הם ייפסלו לכל השנה. כדי שלא לפעול בעסק שפנקסי החשבונות שלו פסולים, מועתקת הפעילות לגוף חדש, נקי מהליקוי.
- לקראת סוף שנת המס רצוי לבחון מחדש אם יש טעם להמשיך בפיצול, אם התנאים המקוריים עדיין קיימים, ואם עלות הפיצול מצדיקה את התועלת בהמשכו. מצד שני, אפשר לשקול פיצול או שינוי ארגוני לקראת שנת המס הבאה, כדי לפתור בעיות שהוזכרו לעיל. ראו: חוזר מ"ה 16/2002 - "קביעת מועד מיזוג/פיצול".

העברות בין בני משפחה

בדרך כלל הורים מעבירים נכסים לילדיהם, ובמקרים מסוימים הנכסים הללו מועברים ללא ההכנסות אשר נובעות מהם. במקרה להלן, אם העבירה נכס לבניה ללא התנאי של שמירת ההכנסות בידיה. התוצאה הייתה שביט המשפט לא התיר לזקוף את ההכנסות בשומתה.

המערערים הם שלושה מארבעת בניה של הגברת ג'ורג'ית לחאם מנצרת (להלן: "ג'ורג'ית" או "האם").

ג'ורג'ית העבירה את נכסיה בחייה לבניה ללא תמורה, בשני שלבים: בשנת 1977 היא העבירה להם את חלקה בבית מלון שהקימה ושניהלה. העברה זו נעשתה בתנאי שהכנסות המלון יהיו שלה כל ימי חייה, ובתנאי שהבנים יוכלו להעביר את הזכויות במלון בלא הסכמתה. אין חולק שהכנסות המלון והפסדיו הם של ג'ורג'ית ולא של בניה.

בשנת 1982 העבירה ג'ורג'ית לבניה את חלקה בנכס, אשר הושכר לבנק דיסקונט. העברה זו נעשתה ללא התנאי של שמירת ההכנסות בידי ג'ורג'ית, וללא התנאי שהבנים לא יוכלו להעביר את הנכסים בלא הסכמתה.

פקיד השומה ייחס את הכנסות שאר כל הנכסים (חוץ מהמלון) לבנים המערערים. המערערים טענו שההכנסות הן של האם, ג'ורג'ית (ואם כך היה נקבע, הייתה ג'ורג'ית יכולה לזקוף הכנסות אלה כנגד הפסדי המלון באותן שנות המס).

בית המשפט המחוזי קיבל את טענות הבנים לגבי שאר הנכסים, והכיר בהכנסות אותם נכסים כהכנסות האם, מלבד בנכס אחד: הנכס המושכר לבנק דיסקונט. דמי שכירות של מושכר זה, כך קבע בית משפט קמא, שייכים למערערים.

על כך ערערו הבנים, ובית המשפט העליון בפסק הדין בעניין ע"א 3914/91 אישר את פסק דינו של בית המשפט המחוזי.

חישוב נפרד לבני זוג

לפי סעיף 64(ב) לפקודה, "רשאים בני זוג ביחד להודיע בכתב לפקיד השומה, לפחות שלושה חדשים לפני תחילתה של שנת מס פלונית, כי הם בוחרים שבן הזוג האחר [מבין הזוג שקבע פקיד השומה] ייחשב כבן זוג רשום";

בחברת מעטים, שבה אין לאישה מניות והיא תיבחר כבן זוג רשום, הרי במקובץ, לפי סעיפי הפקודה, סעיפים 65 ו-64(ב): "הכנסת בני-זוג יראוה לענין פקודה זו כהכנסת בן הזוג הרשום והיא תחוייב על שמו ובלבד שהכנסתו בשנת המס שקדמה לשנת המס שבה ניתנה ההודעה היא לפחות בגובה של 25% מהכנסת בן-זוגו; לענין סעיף קטן זה וסעיף קטן (ד)(2), 'הכנסה בשנת המס' - למעט הכנסת בן זוג הבאה ממקור הכנסה שהוא תלוי במקור ההכנסה של בן זוגו לפי סעיף 66(ד)".

יוצא מכך שעל ההכנסה של האישה מהחברה, שהיא לא עבדה בה, היא תהיה זכאית לחישוב המס בנפרד, והבעל יחויב בנפרד על הכנסותיו לפי סעיף 66(א) לפקודה, המובא להלן:

"על אף האמור בסעיף 65 -

(1) רשאי בן זוג שאיננו בן זוג רשום לתבוע כי ייעשה חישוב נפרד של המס על הכנסתו מיגיעה אישית בעסק או משלח יד או מעבודה, לרבות הכנסתו מיגיעה אישית כאמור בפסקאות (1) עד (7) להגדרתה שבסעיף 1, ובלבד שלגבי הכנסה כאמור שהיא קיצבה ייעשה חישוב נפרד אם היא משולמת בשל הכנסת עבודה שלגביה היה בן הזוג שאיננו בן הזוג הרשום זכאי לחישוב נפרד, או אם בן הזוג שאיננו בן הזוג הרשום היה זכאי בחמש השנים האחרונות שלפני תחילת תשלום הקיצבה לחישוב נפרד בשל ההכנסה שמכוחה משתלמת הקיצבה;

(2) לענין חישוב המס תיווסף ההכנסה החייבת שאינה מיגיעה אישית של בני הזוג להכנסה החייבת של בן הזוג שהכנסתו החייבת מיגיעה אישית גבוהה יותר; לא היתה לבני הזוג הכנסה חייבת מיגיעה אישית, יראו את ההכנסה שאינה מיגיעה אישית כהכנסת בן הזוג הרשום."

יוצא, שעל הכנסתו של הבעל הוא (הבעל) יהיה זכאי לחישוב מס נפרד משל אשתו, והאישה תקבל נקודות זיכוי שלא הייתה מקבלת לולא הודיעה שהיא בן הזוג הרשום המייצג.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

בני הזוג אינם זכאים לחישוב נפרד, כאשר הכנסת בן זוג באה מחברה או משותפות, אשר בה יש לשני בני הזוג או לבן הזוג השני: בחברה - זכות בהנהלה או 10% מזכויות ההצבעה; בשותפות - 10% לפחות מהונה או מהזכות לרווחיה; אלא אם כן לבן הזוג שמקבל את ההכנסה הייתה הכנסה מהחברה או מהשותפות זמן סביר ולא פחות משנה לפני הנישואין, או חמש שנים לפני שלבן הזוג השני הייתה זכות כלשהי.

בחוק לתיקון פקודת מס הכנסה מס' 106 נקבע שהזכות לחישוב נפרד תהיה גם מהכנסה מ"דמי שכירות" שמקבל "אדם" מהשכרת נכס, שבמשך עשר שנים לפחות לפני תחילת השכרתו, שימש להפקת הכנסה מיגיעה אישית, מעסק או ממשלח יד. לעניין זה, "אדם" - לרבות מי שהיה בן-זוגו ערב פטירתו.

לאחר שנות מאבק רבות הכיר המחוקק באפשרות שבני זוג יעבדו ביחד ויתרמו ביחד לעסקים המשותף, וכל אחד יזכה לחישוב נפרד במס לפי תרומתו. ההתעלמות בעבר מהעובדה ששנים עובדות בעסק ותורמות לו בעבודתן בו, וההתייחסות אליהן כאל פיקציה או כאל מסייעות בלבד, הייתה אחת הפגיעות הגדולות בשוויון האישה.

התיקון לחוק קובע כי שני בני זוג העובדים ביחד בעסקים המשותף, יהיו זכאים, כל אחד מהם, לחישוב מס הכנסה נפרד. אולם, כדי למנוע רישום פיקטיבי של בן זוג כעובד בעסק המשותף, נקבעו תנאים מגבילים אחדים:

- א. החישוב הנפרד לא יותר אם לבני הזוג יש מקור הכנסה נוסף מיגיעה אישית או ממשכורת.
- ב. הודעה על התביעה לחישוב נפרד של המס תימסר לפקיד השומה חודש לפחות לפני תחילתה של התקופה שבעדה נתבע החישוב הנפרד של המס. אולם, אם שוכנע פקיד השומה שלא ניתן היה למסור את ההודעה במועד, ניתן למוסרה במועד אחר.
- ג. תוקפה של הודעה על תביעה לחישוב נפרד היא לשלוש שנות מס, החל מתחילת שנת המס הראשונה שלגביה נדרש החישוב הנפרד; וכמובן, כל עוד מתקיימים בבני הזוג התנאים הנדרשים המוזכרים בחישוב נפרד.
- ד. החישוב הנפרד יותר לבני הזוג, בתנאי שכל אחד מהם עובד 36 שעות לפחות בשבוע בעסק המשותף, במשך 10 חודשים או יותר בשנת המס; ועוד תנאים בעניין.
- ה. בני זוג רשאים לתבוע כי ייעשה חישוב נפרד של המס על הכנסתם כמפורט לעיל עד סכום של 48,960 ש"ח בשנת המס 2012.

בסוגיה זו ראוי לציין את ההלכה שנקבעה בבית המשפט העליון בעניין מלכיאל, אשר קבעה באופן סופי כי בני זוג העובדים בעסק בבעלותו של אחד מהם לא יהיו זכאים לחישוב נפרד גם אם יוכיחו את נחיצות עבודת בן הזוג בעסק ואת סבירות השכר, והאפשרות היחידה לחישוב נפרד נותרה לפי סעיף 66(ה).

ניהול חשבונות דיווח

חובת הגשת דוח שנתי

מבוא

בישראל, בניגוד להלך המחשבה המקובל, קיימת חובת דיווח כללית לאור הוראות סעיף 131 לפקודה. ברם, סעיף 134א לפקודה מעניק סמכות להתקנת תקנות לפטור מהגשת דוח שנתי.

מכוח סעיף 134א לפקודה הותקנו תקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון), התשמ"ח-1988 (להלן: "התקנות"), אשר המבנה שלהן מורכב. בתקנה 1 לתקנות מובאות הגדרות, ותקנה 2 לתקנות מצמצמת את החובה הכללית (סעיף 131 לפקודה) להגשת דוח וקובעת מי יהיה פטור מהגשתו. תקנה 3 לתקנות מחייבת ציבור מסוים בהגשת דוח, למרות הפטור שבתקנה 2 לתקנות. תקנה 4 לתקנות שוב מעניקה פטור מהגשת דוח, וכך גם תקנה 5 לתקנות. תקנה 5א לתקנות מחייבת בהגשת דוח ציבור שפטרו אותו מהגשת הדוח מכוח תקנות 2-4, ותקנה 6 לתקנות מסייגת פטור מהגשת הדוח.

להלן ננסה לסכם את הנושא ולהבחין בין מי שחייב בהגשת דוח לבין מי שפטור מהגשתו.

סעיף 131 לפקודה

סעיף 131 לפקודה מפרט מי חייב בהגשת דוח:

1. יחיד תושב ישראל, שבתחילת שנת המס מלאו לו 18 שנים; בן זוג רשום רשאי שלא לכלול את הכנסות בן זוגו, אם הגיש בן הזוג דוח נפרד על הכנסותיו, או אם בן הזוג הרשום צירף לדוח שלו הצהרה חתומה בידי בן זוגו, שכן הזוג ידווח על הכנסותיו בנפרד.
2. בן זוג שאיננו בן זוג רשום, שהצהיר כאמור בפסקה (1) כי ידווח על הכנסותיו בנפרד.
3. יחיד תושב ישראל שבתחילת שנת המס טרם מלאו לו 18 שנה, אם הייתה לו באותה שנה הכנסה חייבת בסכום שאינו פחות מהסכום הקבוע בסעיף.
4. יחיד תושב חוץ שהייתה לו הכנסה חייבת בשנת המס.
5. חבר בני אדם שהייתה לו הכנסה בשנת המס.
6. אדם שבשנת המס מכר זכות במקרקעין או עשה פעולה באיגוד, כהגדרתן בחוק מס שבח מקרקעין, שאינן פטורות ממס לפי חוק זה, ולא שילם מס שבח בשיעור המרבי החל לפי חוק מיסוי מקרקעין על השבח הריאלי הנובע מהמכירה או מהפעולה לפי העניין.
7. לעניין נאמנויות, כל אחד מאלה:

(1) נאמן בנאמנות תושבי ישראל או נאמן בנאמנות לפי צוואה שנחשבת תושבת ישראל לפי סעיף 75(ב)ג(1) לפקודה, ובלבד שהיוצר לא בחר להיות בר השומה ובר החיוב לפי הוראות סעיפים 75(ח) או 75(ה) לפקודה, ושלא נחשב יוצר מייצג או נהנה מייצג לפי הוראות סעיף 175 לפקודה, לפי העניין.

(2) נאמן שהיו לו בישראל הכנסה או נכס, אם הוא תושב ישראל ואם לאו.

(3) יוצר או נהנה, לפי העניין, שבחר להיות בר השומה ובר החיוב לפי הוראות סעיף 175 לפקודה.

לכל מונח בפסקה זו תהיה המשמעות הנודעת לו בסעיף 75 או 175 לפקודה, לפי העניין.

8. בעל שליטה בחברה נשלטת זרה כהגדרתה בסעיף 75 לפקודה, ובחברת משלח יד זרה כהגדרתה בסעיף 5 לפקודה.

9. אדם שעשה פעולה שנקבעה לפי סעיף קטן (ז) כתכנון מס החייב בדיווח.

10. כל אדם שפקיד השומה דרש זאת ממנו, ואפילו אינו חייב בהגשת דוח לפי פסקאות 1-5.

לפי הוראות סעיף 131(ב2) לפקודה, יחיד החייב בהגשת דוח לפי סעיפים 1-4, 5, 4, 5, ג, 5, ד ו-6 (מועטו נאמנויות), ויש לו הכנסה שמקור חיובה הוא סעיף 1(2), (2) או (8) לפקודה, יגיש את הדוח לפי הוראות הסעיף באופן מקוון, כפי שיורה המנהל, בצירוף הצהרה בטופס שקבע המנהל, שלפיה הפרטים והידיעות שמסר בדוח הם נכונים ומלאים, וכן פלט חתום בידי הדוח האמור.

הדוח המקוון בתחולה על דוחות לשנת המס 2008 ואילך.

סעיף 134 לפקודה - סמכות לפטור מהגשת דין וחשבון

בעוד סעיף 131 לפקודה מטיל חובה בהגשת הדוח על כל האוכלוסייה כמעט, סעיף 134 לפקודה מעניק לשר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, את הסמכות לפטור מחובת הגשת דין וחשבון את המפורטים להלן:

1. מי שעיקר הכנסתו היא הכנסת עבודה, קצבה או הכנסה ששילם עליה מס לפי סעיף 122 לפקודה (הכנסה מהשכרת

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

דירת מגורים ומסלול מיסוי בשיעור 10%).

2. מי שהכנסותיו אינן מעבודה, מעסק או ממשלח יד, והן לא עלו על סכום שהוא פי שלושה מסכום נקודות הזיכוי שעל פי סעיפים 34-36 לפקודה.
3. תושב חוץ.
4. מי שקיבל הכנסה שנוכה ממנה מס במקור כדין, או שחל לגביה פטור ממס, וללא הכנסה זו היה פטור מחובת הגשת דין וחשבון.
5. נאמן, אם הוא תושב ישראל ואם לאו, שהיו לו בישראל רק הכנסה הפטורה ממס או שנוכה ממנה מלוא המס כדין, או נכס שההכנסות ממנו פטורות ממס.

תקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון), התשמ"ח-1988

המחוקק ניצל את הסמכות שהוענקה לו מכוח סעיף 134 לפקודה, והתקין תקנות בנושא. התקנות משנות כמעט לחלוטין את כללי החיוב בהגשת דין וחשבון שנקבעו בסעיף 131 לפקודה.

להלן נסקור את התקנות, ובסיום נסכם בטבלה את הכללים לעניין חובת הגשת דוח.

בתקנה 1 לתקנות ישנן הגדרות ל"הכנסות" למיניהן. מלבד ההגדרות, חשוב לשים לב לסכומים שהוגדרו בכל הכנסה.

ייתכן מצב שבו לגבי הכנסה מסוימת - מקור חיובה בפקודה יהיה סעיף 2(2), אולם לעניין התקנות ההכנסה האמורה לא תיחשב "הכנסה ממשכורת", אלא ייתכן שתסווג כ"הכנסה נוספת".

תקנה 1 לתקנות - הגדרות

הכנסה מדמי שכירות - הכנסה מדמי שכירות ששולם עליה מס מכוח סעיף 122 לפקודה (מסלול 10%), ושסך כל ההכנסה ממנה לא עלה על הסכום הקבוע בתוספת ב' (326,000 ש"ח בשנת המס 2011).	הכנסת חוץ - הכנסה שהופקה או שנצמחה מחוץ לישראל (סעיף 4 לפקודה), וכן הכנסה ממכירת נייר ערך של חברה תושבת ישראל הרשום למסחר בבורסה מחוץ לישראל, שהתקיימו בה כל אלה: 1. סכומה לא עלה על הקבוע בתוספת ד' (326,000 ש"ח בשנת המס 2011). 2. שולמה בשלה מקדמת מס [ראו תקנות מס הכנסה (מקדמות בשל הכנסת חוץ), התשס"ד-2004, ונוסף על כך ראו סעיפים 122א, 124ב, 125ג(ב) או (ד) לפקודה, וכן רווח הון מנייר ערך זר או נייר ישראלי שנסחר בחו"ל]. לגבי נייר ישראלי שנסחר בחו"ל, אפילו לא נוכה מס במקור, יש למוכר פטור מניכוי מס במקור.
הכנסה מריבית - הכנסה מריבית, מדמי ניכיון, מהפרשי הצמדה או מרווחים שהם הכנסה לפי סעיף 4(2) לפקודה, שהופקה או שנצמחה בישראל, המשתלמת בתוכנית חיסכון, בפיקדון או בקופות גמל, או המשתלמת על פי אגרות חוב הנסחרות בבורסה, מילווה מדינה או מילווה קצר-מועד, ושהתקיים לגביה אחד מאלה: 1. נקבע לה פטור ממס. 2. היא חייבת במס לפי הוראות סעיף 125ג(ב) או (ג) לפקודה, נוכה	

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

ממנה מלוא המס החל לפי הוראות הפקודה וסכומה אינו עולה על הקבוע בתוספת ה' לתקנות (623,000 ש"ח בשנת המס 2011).	
הכנסה ממכירת נייר ערך הנסחר בבורסה, לרבות הכנסה ממכירת נייר ערך זר או ממכירת מילווה קצר-מועד, שהתקיים לגביה אחד מאלה: 1. נקבע לה פטור ממס. 2. נוכה ממנה מלוא המס לפי הוראות הפקודה, וסכומה אינו עולה על הנקוב בתוספת ו' (כ-1,797,000 ש"ח בשנת המס 2011).	הכנסה מנייר ערך -
הכנסה כאמור בסעיף 99 לפקודה, שהתקיימו בה שני אלה: 1. בשל הוראות סעיף 99 לפקודה או הוראות חלק י' פרק שלישי לפקודה, אין לשלם בשלה מס נוסף בישראל בשנת המס. 2. סכומה לא עלה על הקבוע בתוספת ד' (326,000 ש"ח בשנת המס 2011).	הכנסה מקצבת חוץ -
הכנסה שסכומה הכולל בשנת המס לא עלה על הסכום הקבוע בתוספת א' (628,000 ש"ח בשנת המס 2011), שנוכה ממנה מלוא המס החל לפי הוראות הפקודה, ושהיא אחת מאלה: 1. הכנסת עבודה. 2. קצבה לפי סעיף 52(5) לפקודה, המשולמת על ידי מעביד או קופ"ג. 3. מענק פרישה או מוות כמשמעותו בסעיף 9(א7) לפקודה, החייב במס. 4. סכום המתקבל עקב היוון קצבה כמשמעותה בסעיף 6) להגדרת "הכנסה מיגיעה אישית" בפקודה, החייב במס. 5. הכנסה של עובד ממימוש מניה שהוקצתה לו, ושבמכירתה חלות הוראות סעיף 102 לפקודה. התקבלו סכומים מכמה מעבידים או מצירוף של הכנסות המנויות בפסקאות 1-5, יראו את כלל ההכנסה כמשכורת רק אם מאחד הסכומים נוכה המס לפי סעיף 164 לפקודה, ומשאר הסכומים נוכה המס בשיעור שאינו נמוך משיעור המס המרבי או בשיעור שקבע פקיד השומה.	משכורת -
שיעור המס הגבוה ביותר הקבוע בסעיף 121 לפקודה, ולענין הכנסה שנקבע לה שיעור מס נמוך יותר, השיעור הגבוה ביותר שנקבע לה.	השיעור המרבי -
תאגיד שהואגד מחוץ לישראל והוא בנק או מוסד כספי אחר, לפי דיני אותה מדינה.	תאגיד חוץ בנקאי -
כל רכוש, בין מקרקעין ובין מיטלטליו, וכן זכות או טובת הנאה, ראויות או מוחזקות, והכול כשהם מחוץ לישראל. חשוב מאוד לשים לב למקור ההכנסה מכוח סעיף 2 לפקודה, וכן להגדרות שבתקנות	נכס חוץ -

ולסכומים.	
כל אחד מאלה:	הכנסה נוספת -
1. הכנסה שנוכה ממנה מלוא המס לפי הוראות הפקודה, בשיעור שאינו נמוך מהשיעור המרבי, או באישור פקיד השומה בשיעור שאינו נמוך מ-30%.	
2. הכנסה שאינה הכנסה לפי סעיף 2(1) או (2) לפקודה, שחל לגביה פטור ממס.	
הכול למעט משכורת, הכנסה מדמי שכירות, הכנסת חוץ, הכנסה מקצבת חוץ, הכנסה מריבית או הכנסה מנייר ערך, ובלבד שסך כל ההכנסה הנוספת בשנת המס לא עלה על הסכום הקבוע בתוספת ב' (326,000 ש"ח בשנת המס 2011).	

תקנה 2 לתקנות - פטור מהגשת דוח

א. יחיד תושב ישראל, שכל הכנסתו בשנת המס הייתה הכנסה ממשכורת או הכנסה מדמי שכירות, או שהייתה הכנסת חוץ, הכנסה מקצבת חוץ, הכנסה מריבית, הכנסה מנייר ערך או הכנסה נוספת, או צירוף של כולן או חלקן, יהא פטור מהגשת דין וחשבון לפי סעיף 131 לפקודה.

ב. בני זוג הזכאים לחישוב נפרד של המס על הכנסותיהם מיגיעה אישית, יחולו התקרות הקבועות בהגדרת "משכורת", "הכנסה מדמי שכירות", "הכנסת חוץ" או "הכנסה מקצבת חוץ" שבתקנה 1 לגבי כל אחד מבני הזוג על הכנסתו מיגיעה אישית.

תקנה 3 לתקנות - סייג לפטור שבתקנה 2

תקנה 2 פוטרת מהגשת דוח אדם שהכנסתו תואמת את תנאי ההגדרות שבתקנה 1. תקנה 2 פוטרת כמובן מהגשת דוח גם מי שחויב בהגשתו מכוח סעיף 131 לפקודה.

כעת, תקנה 3 לתקנות מסייגת את הפטורים הגורפים שבתקנה 2.

1. הוא או בן זוגו הם בעלי שליטה כאמור בסעיף 32(9) לפקודה (ראו השלכות על תושב חוץ, שמכוח סעיף 131(א)(4) לפקודה חייב בהגשת דוח. כעת, מכוח תקנה 3(1) לתקנות, גם תושב חוץ שהוא בעל שליטה בחברה ישראלית חייב בהגשת דוח).	חובת הגשה -
החובה לא תחול על יחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה, אם הוא או בן זוגו הם בעלי שליטה בחבר בני אדם תושב חוץ, שהוקם בעת היותם של היחיד או בן זוגו תושבי חוץ, ותושבי ישראל אחרים אינם בעלי שליטה באותו חבר בני אדם תושב חוץ, בתנאי שהוא ובן זוגו אינם בעלי שליטה בחבר בני אדם תושב ישראל, והכול לגבי הדוחות שיש להגישם לשנת המס שבה היה היחיד לתושב ישראל לראשונה או לשנת המס שלאחריה.	
ההוראה האמורה תחול גם על יחיד שחדל להיות תושב ישראל, ושהה דרך קבע מחוץ לישראל עשר שנים רצופות לפחות לאחר	

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

שחדל להיות תושב ישראל.	
2. בני הזוג אינם רשאים לבקש חישוב נפרד מכוח סעיף 66 לפקודה, ולכן הם מבצעים חישוב מאוחד.	
3. הכנסתו או הכנסת בן זוגו, בשנת המס, כללה מענק פרישה או מוות או סכום שנתקבל עקב היוון קצבה, שלגביה התיר הנציב חלוקת ההכנסות לשנים הבאות כאמור בסעיף 8(ג)(3) לפקודה.	
4. הכנסתו או הכנסת בן זוגו בשנת המס כללה שכר ספורטאים, כהגדרתו בסעיף 1 לצו מס הכנסה (קביעת סוגי שכר כהכנסה), התשכ"ז-1967.	
5. היה חייב להגיש דין וחשבון לשנת המס הקודמת שלא על פי פסקה זו. על פי סעיף זה, יש חובה להגיש דוח, אם גם בשנת המס הקודמת הייתה חובה להגיש דוח. המדובר לא יחול אם החובה נבעה בשנה קודמת בגין הכנסה מדמי שכירות, שלא שולם עליה מס מכוח סעיף 122 לפקודה (מסלול 10%).	
6. הייתה לו, לבן זוגו או לילדו, שטרם מלאו לו 18 שנים, במועד כלשהו בשנת המס, אחד מאלה: א. זכות בחבר בני אדם תושב חוץ, למעט בחברה שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה. ב. נכסי חוץ אחרים ששוויים ביום כלשהו בשנת המס הוא 1,813,000 ש"ח או יותר (בשנת המס 2011).	
7. הוא, בן זוגו או ילדו, שטרם מלאו לו 18 שנים, הם בעלי חשבון בתאגיד בנקאי חוץ במועד כלשהו בשנת המס, אם היתרה הכוללת בכל חשבונותיהם בתאגידי חוץ בנקאיים ביום כלשהו בשנת המס היא 1,813,000 ש"ח או יותר (בשנת המס 2011).	

לגבי סעיפים 6-7, לא יחול על יחיד אם הוא, בן זוגו וילדו, שטרם מלאו לו 18 שנים, זכאים כולם בשנת המס לפטור ממס לפי סעיף 14(א) או (ג) לפקודה, או לפי סעיף 90(ב) לחוק לתיקון הפקודה (מס' 132).

תקנה 4 לתקנות - פטור במקרים מסוימים

יחיד תושב ישראל שכל הכנסותיו אינן מעבודה, מעסק או ממשלח יד, ושלא מתקיימות בו הנסיבות בתקנה 3 לתקנות (בפסקאות 6 או 7, השקעות בחו"ל), יהיה פטור מהגשת דין וחשבון על פי סעיף 131 לפקודה אם סך כל הכנסותיו בשנת המס לא עלה על סכום שהוא פי שלושה מסכום נקודות הזיכוי שהוא זכאי להן בשנת המס מכוח סעיפים 34 ו-36 לפקודה.

תקנה 5 לתקנות - פטור לתושב חוץ

תושב חוץ שהייתה לו הכנסה שנצמחה או הופקה בישראל (לכן ייתכן שיש חיוב במס על הכנסה זו מכוח סעיף 2 לפקודה) יהא פטור מחובת הגשת דוח לפי סעיף 131 לפקודה, אם מההכנסה האמורה נוכה מלוא המס לפי סעיפים 161, 164 או 170 לפקודה, והיא הכנסה אחת מאלה:

1. מעסק או ממשלח יד, אשר הפעילות בהם התמשכה בשנת המס תקופה או תקופות שאינן עולות בסך הכול על 180

יום.

2. לפי סעיף 2(2) או 5(2) לפקודה.

3. הכנסה לפי סעיפים 2(4), 2(6) או 2(7) לפקודה.

תקנה 5א לתקנות - סייג לפטור בנאמנות

למרות תקנות 2-4 לתקנות, לא יחול פטור מהגשת דין וחשבון על יחיד תושב ישראל שיצר בשנת המס נאמנות, או שקיבל מכספי נאמנות, במישרין או בעקיפין, סכום בכסף או בשווה כסף העולה על 100,000 ש"ח, גם אם אינו חייב במס בישראל. את התקנה הזאת יש לקרוא במקביל להוראות הפקודה לגבי חובות הדיווח בגין נאמנויות מסוגים שונים.

תקנה 6 לתקנות - סייג לפטור

כל הפטורים המנויים לא יחולו לגבי דוח שפקיד השומה דורש מן היחיד להגיש.

החייבים בהגשת דוח והפטורים מהגשתו

(המונחים בטבלה מבוססים על ההגדרות שבתקנות):

פטור מהגשת דוח	חייב בהגשת דוח, למרות הפטור בתקנה 2 לתקנות
1. יחיד תושב ישראל שכל הכנסתו בשנת המס הייתה "הכנסה ממסורת" או "הכנסה מדמי שכירות", או שהייתה "הכנסת חוץ", "הכנסה מקצבת חוץ", "הכנסה מריבית", "הכנסה מנייר ערך" או "הכנסה נוספת", או צירוף של כולן או מקצתן (תקנה 2).	2.1 בעל שליטה כהגדרתו בסעיף 32(9) לפקודה חייב בהגשת דוח. אולם אם מדובר ביחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה, והוא או בן זוגו בעלי שליטה בחבר בני אדם תושב חוץ שהוקם בעת היחיד או בן זוגו תושבי חוץ, ותושבי ישראל אחרים אינם בעלי שליטה באותו חבר בני אדם תושב חוץ, לא יחול חיוב בהגשת דוח, בתנאי שהוא ובן זוגו אינם בעלי שליטה בחבר בני אדם תושב ישראל, והכול לגבי הדוחות שיש להגישם לשנת המס שבה היה היחיד לתושב ישראל לראשונה או לשנת המס שלאחריה. הפטור מהגשת הדוח (בשינויים המחויבים) לעולה חדש יחול גם על יחיד שחדל להיות תושב ישראל, ושהה דרך קבע מחוץ לישראל עשר שנים רצופות לפחות לאחר שחדל להיות תושב ישראל [תקנה 3(א) ו-1(ג)1 ו-2(2)].
	2.2 הכנסתו החייבת כוללת הכנסה של בן זוגו, והם אינם רשאים לתבוע חישוב נפרד מכוח סעיף 66 לפקודה.
	2.3 הכנסתו או הכנסת בן זוגו בשנת המס כללה מענק פרישה או מוות או סכום שנתקבל עקב היוון קצבה, שלגביה התיר הנציב חלוקת הכנסות לשנים הבאות כאמור בסעיף 8(ג)3 לפקודה [תקנה 3(א)3].
	2.4 הכנסתו או הכנסת בן זוגו בשנת המס כללה שכר ספורטאים כהגדרתו בסעיף 1 לצו מס הכנסה (קביעת סוגי שכר כהכנסה), התשכ"ז-1967 [תקנה 3(א)4].

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

<p>2.5 היה חייב להגיש דוח בשנה קודמת לפי תקנה 2. אם החיוב בשנה הקודמת נבע מפני שהייתה לנישום הכנסת שכירות, שעליה לא שילם מס מכוח סעיף 122 לפקודה (מסלול 10%), אזי - אם אין סיבה אחרת - ימשיך ליהנות מן הפטור בהגשת דוח [תקנה 3(א)(5) ו-3(ב)].</p>	
<p>2.6 לו, לבן זוגו או לילדו, שטרם מלאו לו 18 שנים, היה במועד כלשהו בשנת המס אחד מאלה:</p> <p>1. "זכות בחבר בני אדם תושב חוץ", למעט בחברה שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה.</p> <p>2. נכסי חוץ אחרים ששוויים ביום כלשהו בשנת המס הוא 1.813 מיליון ש"ח או יותר.</p>	
<p>2.7 הוא, בן זוגו או ילדו, שטרם מלאו לו 18 שנים, הם "בעלי חשבון בתאגיד בנקאי חוץ" במועד כלשהו בשנת המס, אם היתרה הכוללת בכל חשבונותיהם בתאגידי חוץ בנקאיים ביום כלשהו בשנת המס היא 1.813 מיליון ש"ח או יותר.</p> <p>האמור בסעיפים 2.6 ו-2.7 לא יחול על יחיד אם הוא, בן זוגו וילדו, שטרם מלאו לו 18 שנים, זכאים כולם בשנת המס לפטור ממס מכוח סעיף 14(א) או (ג) לפקודה, או לפי סעיף 90(ב) לחוק לתיקון הפקודה (מס' 132).</p>	
<p>למרות הפטורים שסקרנו עד עתה, לא יחול פטור כאמור אם יחיד <u>תושב ישראל</u> יצר בשנת המס נאמנות, או שקיבל מכספי נאמנות, במישרין או בעקיפין, סכום בכסף או בשווה כסף העולה על 100 אלף ש"ח, גם אם אינו חייב במס בישראל (תקנה 5א).</p>	<p>פטור למרות האמור בסעיף 2 לטבלה (למעט 2.6 ו-2.7 לטבלה) לגבי יחיד שהוא <u>תושב ישראל</u>, <u>ושכל</u> הכנסותיו אינן מעבודה, מעסק או ממשלח יד, יהא פטור מהגשת דוח אם סך הכנסתו בשנת המס לא עלתה על סכום של 7.75 נ"ז (תקנה 4).</p>
	<p>פטור למרות האמור בתקנה 3 לגבי <u>תושב חוץ</u> שהייתה לו הכנסה שנצמחה או הופקה בישראל, אם מן ההכנסה נוכה מלוא המס לפי סעיפים 164 ו-170 לפקודה, וההכנסה היא מעסק או ממשלח יד, אשר הפעילות בהם התמשכה פחות מ-180 יום, או הכנסה לפי סעיפים 2(2), (4), (5), (6) או (7) לפקודה (תקנה 7).</p>

כל הפטורים לא יחולו במקרה שפקיד השומה דרש מן הנישום להגיש דוח.

פנה את תשומת הלב להגדרות שבתקנה 1 לתקנות, וכן לסכומים המפורטים בסוף התקנות בתוספות השונות.

שיטות הדיווח

שתי שיטות לדיווח על פעולות עסק :

א. דיווח לפי בסיס מצטבר.

ב. דיווח לפי בסיס מזומן.

לעניין ההבחנה בין שיטות הדיווח לפי בסיס מזומן או לפי בסיס מצטבר לבין שיטות הרישום ה"חד-צידי" או ה"דו-צידי", קבע בית המשפט העליון בעניין "קבוצת השומרים" (ע"א 494/87) כי אין קשר בין שיטות הרישום לצורת הדיווח ואין להתייחס לגודל העסק.

בפסק הדין בעניין "קבוצת השומרים" נקבע כי אין קשר הכרחי בין שיטת הרישום (שיטה כפולה או שיטה חד-צידי) לבין שיטת הדיווח על ההכנסות (על בסיס מצטבר או על בסיס מזומן). בכל אחת משיטות הרישום אפשר להגיע אל הדיווח בכל אחת משתי הצורות.

הזכות לדיווח על בסיס מזומן, דהיינו: על פי התקבולים והתשלומים בפועל בלבד, ניתנת לבעלי מקצועות חופשיים, לבעלי מלאכה ולעסקים קטנים, למתווכים וכו'. בתי המשפט אף קבעו לאחרונה כי זכות זו שמורה גם לחברות מסוימות בע"מ, בהתאם לאופי עסקן ולענף המשקי שאליו הן משתייכות.

יצוין כי בהוראת ביצוע מ"ה 8/2012 הביעו רשויות המס את עמדתן כי כאשר על פי כללי חשבונאות מקובלים ערכה החברה דוח כספי חשבונאי על בסיס מצטבר, לא ניתן לשנות את בסיס הדיווח בדוח ההתאמה לצורכי מס לבסיס מזומן, אלא ככל שקיימת הוראה מפורשת לעניין הכנסה מסוימת בדיני המס ובהתייחס להכנסה זו בלבד. עמדה זו אינה חפה מספקות, כאמור לעיל, וניתן להתווכח עמה, אך לעת כתיבת שורות אלו זוהי עמדת רשויות המס.

נישום המדווח לפי שיטת מזומן חייב לדאוג שכל הוצאותיו - לרבות על אלה: משכורת, תשלומים סוציאליים, טלפון, חשמל, צורכי משרד, מסים, פרסום וכו' - ישולמו בשיקים שיימשכו מהבנק עד 31.12.2012.

רכישת מוצרים ושירותים מסוימים ותשלום בעבורם ייחשבו להוצאה בשנת הרכישה, אם היא תהיה בסכומים סבירים. צריך לזכור שלפקידי השומה הסמכות לפסול עסקאות חריגות.

כך, למשל, ניתן להקדים רכישת פריטים אלה: צורכי משרד (לא כולל ציוד הנחשב לרכוש קבוע), צורכי ניקיון, מנוי על כתיבי עת מקצועיים, תשלום דמי חבר וכד'. ניתן גם לערוך תיקונים ושיפוצים בהיקף סביר ולהקדים תשלומים של מיסי עירייה, תשלומים לחשמל ולביטוח. גם את המשכורות וההוצאות הנלוות בעבור חודש דצמבר צריך לשלם בפועל עוד לפני סוף שנת המס. הוא הדין, כמובן, בתשלומים לקרנות לפיצויים, להשתלמות ולגמל ותשלום לביטוחים אישיים שונים.

ניתן לדחות קבלת הכנסות באופן סביר לשנה הבאה. מצוין בזה כי קבלת שיק, אשר פירעונו הוא בעתיד, אינה נחשבת אצל המדווחים על בסיס מזומן כהכנסה במועד קבלתו, אלא רק במועד פירעונו או הסבתו לאחר. עם זאת, מודגשת כאן החובה להוציא קבלה או אישור (אך לא חשבונית מס) מיד עם קבלת התשלום גם אם השיק הוא דחוי.

ראו בנושא מועד החיוב במס את סעיפים 24-29 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, ואת תקנה 7 לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו-1976.

המדווחים על בסיס מצטבר יכולים להקדים רכישת שירותים ומוצרים מסוימים (שאינם מלאי עסקי), שייחשבו להוצאה. זאת, כל עוד הרכישה היא בסכומים סבירים והיא חלק ממהלך העסקים הרגיל. ההבדל בין המדווחים על בסיס מצטבר לבין המדווחים על בסיס מזומן הוא בכך שהמדווחים על בסיס מצטבר אינם חייבים לשלם את הכסף לספק לפני סוף שנת המס. הקובע כאן הוא מועד הרכישה, ולא מועד התשלום בעבור הדבר הנרכש.

מודגש בזה כי מדובר בהקדמת הרכישה בפועל, ובכל אופן לא בהקדמת הרישום בפנקסי החשבונות.

רכישת נכסים קבועים תזכה את הרוכש בפתח היחסי לתקופה שנותרה עד סוף השנה. גם רכישת טובין המהווים מלאי עסקי, המתבצעת לקראת סוף השנה, אינה מקטינה את ההכנסה החייבת, מאחר שהמלאי שלא נמכר מופחת מעלות הקניות.

כדאי לדעת שבסיס מזומן לא תמיד פועל לטובתו של הנישום, ויש מקרים שבהם בעלי מקצועות חופשיים, למשל, מעדיפים לדווח על בסיס מצטבר דווקא. מאחר שבמציאות העסקית קיימים מקרים גבוליים רבים, כדאי לבדוק עם בעלי מקצוע או עם השלטונות, בכל מקרה של ספק, אם הנישום רשאי לבחור בבסיס מזומן, ואם הדבר רצוי במקרה שלו. האפשרויות של ויסות ההכנסות בין השנים תלויות, בין היתר, בשיטת הדיווח הנהוגה. רשויות המס אינן מאפשרות כל שנה מעבר משיטה לשיטה, והן דורשות עקביות בדיווח לתקופה ארוכה.

לא תמיד כדאי לנישום לבחור באפשרות של דחיית הכנסתו לשנה הבאה, גם אם הדבר אפשרי. כך למשל, מי שפתח עסק חדש (יחיד או שותפות), ויש לו הכנסה החייבת במס כבר השנה, והוא צופה בשנה הבאה להכנסה גבוהה בהרבה - צריך לדעת כי צירוף הכנסתו מ-2012 להכנסה הגבוהה ממנה ב-2013 יגרום לתשלומי מס בשיעור גבוה מן הקודם (בגלל הפרוגרסיביות של המס ואי ניצול ניכויים וזיכויים אישיים השנה).

יש להדגיש כי הפרשי עיתוי גורמים, בדרך כלל, לדחייה או להקדמה של תשלום המס, אך לפעמים גם לשינוי שיעורו. אם יש צורך לבקש הקלה בניהול פנקסי חשבונות, רצוי לעשות זאת עד סוף חודש ספטמבר. שכן, אם פנה הנישום בדואר רשום עד מועד זה ולא קיבל את החלטת פקיד השומה עד סוף שנת המס, יראו את בקשתו כמאושרת לאותה שנת מס. על בעלי מערכת חשבונות ממוחשבת, המפיקה תיעוד פנימי (חשבוניות, קבלות וכדומה), חלה חובה לצייד את המערכת במנגנון שיבטיח את השלמות ואת הרציפות של הנתונים במערכת בעת הפרעות בזרם החשמל.

אפשר לעשות זאת על ידי רכישת מכשיר אל-פסק או באמצעות תוכנה מתאימה. מכל מקום יש לוודא שהמכשיר או התוכנה אכן מבטיחים את שלמות הנתונים כנדרש. בהקשר זה מוזכר שוב כי אפשר לנהל את חשבונות העסק רק באמצעות תוכנות שאושרו לשימוש בידי נציבות מס הכנסה. בעת רכישת תוכנה יש לוודא כי אכן ניתן לה אישור כזה.

הודעה על תחילת התעסקות

אדם שפתח עסק או שהחל לעסוק במשלח-יד, ששינה את מקום עסקו או ששינה את סוג עסקו, חייב להודיע לפקיד השומה על כך בכתב לא יאוחר מיום פתיחת העסק או תחילת העיסוק או ביצוע השינוי. אי קיום הוראה זו מהווה עבירה פלילית, שהעונש עליה הוא מאסר שנה או קנס כספי.

עבירה זו כלולה ברשימת העבירות המנויות בחוק העבירות המנהליות. העובר את העבירה צפוי לקנס מינהלי.

לפני התיקון בחוק - ניתן היה להודיע לפקיד השומה בתוך 90 יום.

לעומת זאת, לעניין מע"מ - על החייב במס להירשם לא מאוחר מן היום שבו החל בעסקו או בפעילותו.

אי רישום במועד גם ימנע את ניכוי התשומות שרכש האדם.

מעבר לשיטה הכפולה בניהול פנקסי חשבונות

הגדלת המחזור הכספי בעסק עלולה לאלץ את העסק, לפי הוראות ניהול פנקסי חשבונות, לעבור מניהול בשיטה החד-צידית לניהול בשיטה הכפולה. גלישה בלתי מכוונת בתחום הזה עלולה להיות בלתי הפיכה, ולא תמיד זה משתלם לנישום.

ניהול חשבונות במטבע חוץ

מכוח הפקודה הותקנו תקנות ("התקנות הדולריות"), אשר קובעות מתי יהיה ניתן לבצע ניהול פנקסי חשבונות במט"ח

ואת חישוב הכנסתו החייבת של תאגיד, אשר בחר בניהול פנקסי החשבונות על פי הוראותיהן. על נישום החושב כי תחולת התקנות עשויה להיות רלוונטית לגביו לפנות לייעוץ מתאים כדי לבחון את החלופות השונות.

מחזור

למחזור יש השפעה על ארבעת הגורמים האלה:

- א. טיב ניהול החשבונות שיידרש בשנה הבאה.
- ב. ניכוי מס במקור מנכסים או משירותים.
- ג. שיעור המקדמות לשנה הבאה.
- ד. מקדמות של נישומים המדווחים בשיטת המזומן.

ולהלן פירוט ארבעת הגורמים הללו:

א. טיב ניהול החשבונות שיידרש בשנה הבאה

בהתאם להוראות ניהול פנקסי חשבונות לצורכי מס הכנסה ומע"מ - נקבעו קריטריונים המבוססים בעיקר על מחזור עסקי ומספר מועסקים, הקובעים את טיב ניהול החשבונות שיידרש בשנה הבאה. לעתים, שינוי קל במחזור בשנה המסוימת יגרום לבעל עסק לנהל את פנקסי חשבונותיו בשנה שאחריה בשיטה אחרת מהשיטה שלפיה ניהל אותם בשנה המסוימת.

המחזור מוגדר בהוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות), התשל"ג-1973, בין היתר, במילים אלה: "סכום המכירות וסכום התמורה בעד שירותים - לרבות מסים עקיפים, בשנת המס הקודמת או בשנת המס האחרונה שלגביה נערכת שומה סופית (להלן - 'השנה הקובעת'), והכל לפי הסכום הגבוה, כשהוא מוכפל ב-12 ומחולק למספר חודשי פעילות העסק בשנת המס הקודמת או בשנה הקובעת, לפי העניין."

מומלץ לכל בעל עסק ללמוד מבעוד מועד את הקריטריונים הרלוונטיים לסוג הענף שבו הוא עוסק, ולבחון באיזו מידה שינוי כלשהו השנה יגרום בשנה הבאה לשינוי מהותי באופן ניהול פנקסי חשבונותיו - דבר שיוסיף, כמובן, עלויות לניהול החשבונות.

ינואר 2013 הוא המועד לעדכון התקרות של המחזור השנתי, המשמשות לסיווגם של נישומים לקבוצות השונות לעניין ניהול פנקסי חשבונותיו לצורכי מס, וכן לעדכון סכומים אחרים שבהוראות ניהול פנקסי חשבונות.

ב. ניכוי מס במקור מנכסים או משירותים

חובת ניכוי המס במקור מתשלומים בעד שירותים או נכסים חלה בהתאם לצו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד שירותים או נכסים כהכנסה), התשל"ז-1977, שהוצא על פי סעיף 164 לפקודה.

חובת הניכוי מוטלת על:

- א. מי שמחזור עסקיו עולה על הסכומים שנקבעו.
- ב. גופים מסוימים ללא קשר לסך המחזור.
- ג. מי שחייב בניהול פנקסי חשבונות לפי שיטת החשבונאות הכפולה, על פי ההוראות לניהול פנקסי חשבונות (גם אם אינו חייב בניכוי המס לפי סך מחזור).

עם זאת, יש לשים לב באשר להקלה הפוטרת מחובת ניכוי המס במקור, כאשר לא הייתה חובה לנהל פנקסי חשבונות לפי שיטת החשבונאות הכפולה בשנים קודמות.

ג. שיעור המקדמות לשנה הבאה

שיעור המקדמות נקבע כיחס בין הרווח לבין המחזור.

שיעור המקדמות נקבע בהתאם ליחס רווח נקי לפני מס חלקי המחזור העסקי. לפיכך, ככל שהמחזור העסקי הולך וגדל, כך שיעור המקדמות לשנה הבאה הולך וקטן.

ד. מקדמות של נישומים המדווחים בשיטת המזומן

להקטנת מחזור יש השפעה גם על מקדמות של נישומים.

רצוי לעקוב אחרי היקף מחזור המכירות ולהשוותו לסכום המחזור, שמעליו חלה חובה לנהל פנקסי חשבונות בשנת המס הבאה בשיטה הכפולה. זאת, כדי לבדוק את האפשרות לשלוט בגודל המחזור (כאשר מחזור השנה הקודמת מהווה קריטריון מכריע לשיטת ניהול פנקסי החשבונות בשנת המס הבאה, והוא גובר בכך על קריטריונים של מספר מועסקים וכו').

עד לסוף השנה אפשר לתכנן את הגדלת המחזור על ידי מבצעי מכירות, או הקטנתו על ידי הימנעות ממכירות.

לאחר שנסתיימה השנה רצוי לבדוק את השפעת המחזור על הנושאים שהוזכרו, ואם יש לכך השפעה, יש להיערך לכך מבעוד מועד.

ה. קביעת מקדמות על פי מחזור

באוגוסט 2004 פורסמו תקנות מס הכנסה (קביעת מקדמות על פי מחזור) (תיקון), התשס"ד-2004.

במסגרת התקנות האלה תוקנה תקנה 1 לתקנות מס הכנסה (קביעת מקדמות על פי מחזור), התשמ"ב-1982 (להלן: "התקנות המקוריות"), כדלקמן:

● הן יחולו על אדם הנדרש לתשלום מקדמות בהתאם לתקנות המקוריות, על פי הודעה, וכן על מי שחייב בהגשת דוח.

● מעתה, קיימת הפניה להגדרת "מחזור עסקאות" כפי שנקבע בתקנות מס הכנסה (כללי קביעת עסקאות, הכנסות, או מכירות לעניין מקדמות), התשס"ד-2004 - ראו להלן. יובהר כי מההגדרה כאמור יופחתו "הכנסות מיוחדות", אשר נקבעו כהכנסות מדמי שכירות מחוץ לארץ, הכנסה מהימורים, מהגרלות או מפרסים, דיווידנד, ריבית ודמי ניכיון שאינם מעסק ורווח הון במכירת נייר ערך נסחר בבורסה מחוץ לישראל.

ו. כללי קביעת עסקאות, הכנסות או מכירות לעניין מקדמות

באוגוסט 2004 פורסמו תקנות מס הכנסה (כללי קביעת עסקאות, הכנסות או מכירות לעניין מקדמות), התשס"ד-2004.

במסגרת התקנות נקבע כי "מחזור עסקאות" יראו ככולל גם כל הכנסה לפי סעיפים 2 או 3 לפקודה, לרבות הכנסה שנצמחה מחוץ לישראל, וכן כל תמורה כהגדרתה בסעיף 88 לפקודה במכירת נייר ערך, נייר ערך זר או עסקה עתידית הנסחרים בבורסה, ולרבות יחידה כמשמעותה בחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994.

על אף האמור לעיל, לא יראו כעסקה כל אחד מאלה:

- הכנסה לפי סעיף 3(ב) לפקודה - מחילת חובות.
 - תמורה במכירת נייר ערך, אם נוכה מלוא המס החל לפי הוראות הפקודה.
 - ריבית שחלות עליה הוראות סעיף 125ג(ב) עד (ד) לפקודה, אם נוכה ממנה מלוא המס החל לפי הוראות הפקודה.
 - הכנסה לפי סעיף 2(2) לפקודה - הכנסת עבודה, שהופקה מחוץ לישראל או שהופקה בישראל, אם נוכה ממנה מלוא המס החל לפי הוראות הפקודה.
- תחילתן של תקנות אלה לגבי קביעת מחזור העסקאות בשנת המס 2004 ואילך.

פיקדונות

עורכי דין ונישומים אחרים, המנהלים חשבונות בגין פיקדונות והוצאות לקוח, טוב יעשו אם יבדקו את הרכב יתרת הפיקדונות והוצאות הלקוח לפני תום שנת המס. זאת, כדי שיוכלו, בשעת הצורך, להוציא חשבוניות מס/קבלה בגין העודפים שנוצרו בפיקדונות ובהוצאות ללקוח והמהווים שכר טרחה בידם.

בדיקה מבעוד מועד מאפשרת גילוי טעויות ותיקון מבעוד מועד, באמצעות הגשת דוחות מתקנים; כך מונעים תשלום קנסות וריבית פיגורים.

סגירת פנקסי החשבונות

השלמת רישומים ותיאומים

על הנישומים לעדכן רישומים בפנקסי החשבונות ולהתאימם עם גורמי חוץ; לאסוף אישורי יתרות מלקוחות, ספקים, בנקים וכו'; ולהכין רשימות מלאי לסוף השנה. עליהם לאסוף אישורים שנתיים או זמניים מלקוחות על מס שניכו במקור במהלך שנת המס (טופס 857); וכן רשימת שיקים דחויים, רשימת חייבים וזכאים לעסק; להכין רשימת כלי-רכב של העסק, ששימשו אותם עד לסוף השנה, וכן קריאת מונה הקילומטרים ברכב עד ליום זה; ויש להכין אישורים על משכורות בעל העסק או בת-זוגו. עליהם לדאוג לאישורים על תשלום לקופות גמל ולביטוח חיים, ולאישורים על השקעות בסרטים, בחיפושי נפט, במחקר ובפיתוח.

יש להשלים את רישומי המשכורות ולערך ריכוז שנתי של המשכורות והניכויים (טופס 126), ולהתאימם לרשום בפנקסי החשבונות, לרכז את טופסי ניכוי המס במקור שלא משכר. כן, יש להכין מאזן בוחן ולהשלימו לאחר התאמות ולאסוף אישורים ומסמכים על תשלום לקופות גמל, לביטוח חיים, לביטוח לאומי, למס הכנסה על ניכוי מס במקור וכו'.

יש צורך בתיאום מלא ושוטף בין הרישומים בפנקסי החשבונות לבין הדוחות השונים לרשויות המס, כמו: דוח על מחזור לעניין מקדמות ולעניין מע"מ; דוח על ניכוי במקור מעובדים ומאחרים; תשלום ודוח על מקדמות בשל "הוצאות עודפות", ועוד כיוצא באלה.

לעתים, נערך דוח תקופתי על פי סיכום מסמכים, ועוד לפני השלמת הרישומים בפנקסי החשבונות. במקרים כמו זה, ייתכן חוסר דיוק בדוחות. במהלך השנה נוצרים לעתים גם הפרשים הנובעים מתיקוני חשבוניות, מהחזרים ומביטולים, מהבדלים בעיתוי הרישום, וכד'. אם ההפרש אינו מהותי, ניתן לתקנו במסגרת הדוח לתקופה הבאה. הפרש ניכר מחייב בדרך כלל הגשת דוח מתקן לתקופה הרלוונטית. התאמות בין הרישומים ובין הדוחות צריך לבצע באופן שוטף ולא להמתין עד לסוף שנת המס. האיחור במשלוח הדוח המתקן עלול לגרום, במקרים מסוימים, להטלת קנסות בידי רשויות המס, וזאת נוסף על חיוב בריבית ובהפרשי הצמדה.

יש להשלים את כל הפרטים הדרושים לצורכי ניהול פנקסי החשבונות והדיווח, ובעיקר להשלים ולעדכן את פרטי הזיהוי המלאים של מקבלי התשלומים, לרבות עובדים, ספקים ונותני השירותים, ושל המשלמים לעסק.

אם נוכח מס במקור, רצוי לרשום בפנקסי החשבונות, בחשבון נפרד, את הסכום שנוכה. את המשלם יש לזכות בתשלום ברוטו, דהיינו: כולל המס שנוכה.

יש לבדוק את הדוחות בדבר "הוצאות עודפות", ולהתאימם לדיני המס בנדון. חשוב מאוד כי הדוח במהלך השנה בדבר הוצאות עודפות יתאים לסכום "ההוצאות העודפות" שיופיע בסוף השנה בדוח התאמה לצורכי מס.

חשוב גם לבדוק אם קיזוז מס התשומות לעניין מע"מ בוצע אך ורק על פי "חשבוניות מס" תקינות.

יש לערוך את השוואת המחזורים המדווחים לרשויות מס הכנסה לעניין מקדמות אל המחזורים המדווחים לרשויות מע"מ. אם מתגלית אי התאמה, ניתן להגיש דוח מתקן או לערוך את ההתאמות הדרושות בחודש דצמבר.

הספירה של המלאי והערכתו

יש לספור את המלאי שבעסק ב-31.12.2012. עם זאת, אפשר לערוך, ללא אישור, את הספירה בתוך 10 ימים לפני או אחרי תאריך זה, ולבצע את ההתאמות הדרושות, כדי להגיע למצב המלאי בתאריך הקובע. אפשר אף לערוך את הספירה בתוך 30 יום לפני או אחרי תאריך זה, בהודעה בכתב ומראש לפקיד השומה, ולערוך את ההתאמות. רשימות המלאי יכללו את כל הסחורות המצויות בבעלות העסק או ברשותו. סחורות המצויות במקום, ושייכות לאחר, יירשמו בנפרד. כן יש לערוך רשימה לסחורות השייכות לעסק ומצויות בידי אחרים.

אין חובה לסגור את העסק במועד המפקד. כדי להקל את המפקד ולצמצם את הזמן הדרוש לעריכתו, אפשר להכין מראש את גיליונות הספירה בציון סוגי הטובין המצויים בעסק ובזמן המפקד להשלים רק את רישום הכמות. ניתן גם לספור ספירה מוקדמת את תוכנם של ארגזים ואריזות או מדפים ומחסנים מסוימים ולציין על גביהם את הכמויות שנפקדו. ביום המפקד ניתן לרשום את הכמות על פי הספירה המוקדמת כאמור.

המפקד צריך לכלול את כל הטובין השייכים לעסק (לרבות טובין שנמכרו אך טרם נשלחו ללקוח). יש לרשום גם אותם, אך בנפרד ובציון שם הבעלים. מובן שטובין השייכים לאחרים לא יכללו בחישוב שווי המלאי.

לפני תחילת המפקד רצוי לרשום את פרטי המשלוח האחרון שנשלח מהעסק לפני תחילת הספירה (מספר תעודת המשלוח או החשבונית) והמשלוח האחרון שהתקבל מהספקים.

גיליונות הספירה יהיו ממוספרים מראש במספר עוקב. חובה לרשום עליהם את תאריך המפקד ואת שמות הפוקדים, ועליהם לחתום על כל גיליון. ברשימות הללו יצוין מקום אחסון הטובין (אם יש מקומות אחדים כאלה) ופרטים המספיקים לזיהויים. יירשמו הכמות ויחידת המדידה. אין צורך לרשום מיד מחיר או שווי. חישוב השווי ייעשה כעבור זמן. טובין פגומים או מיושנים יירשמו בציון מצבם.

ניתוח כלכלי נכון של העסק יכול להועיל רבות בתכנון מס. אחד הנושאים הוא המלאי. סביב הערכת מלאי קם ונופל הרווח לצורכי מס. לשם כך יש להוכיח קיום "מלאי מת" או "מלאי גוסס". אפשר לעשות זאת על ידי מכירות סוף שנה. אם יימכרו פריטים אלה, ימומש ההפסד. "מלאי מת" הוא, לדעתי, מלאי של פריטים שאין בהם שימוש, כמו רכיבים להרכבת טלפון חוגה או למחשבים מלפני 10 שנים, או כל מלאי שההוצאות למכירתו עולות על מחיר המכירה הצפויה.

בעלי מלאי עסקי יכולים להקטין את הכנסתם החייבת השנה, אם ימכרו בפועל פריטים שמחירם ירד ויממשו את ההפסד. אמנם ניתן להעריך פריטים אלה במחיר המימוש המשוער, אם הם ייוותרו במלאי, אך קל יותר יהיה להוכיח הפסדים שמומשו בפועל.

כך אפשר להוכיח שהמלאי נמכר בערך נמוך או לא נמכר כלל, ולכן אין לו כל ערך. מוטב שלא להשאיר "מלאי מת", שכן עצם קיומו פותח פתח לדיונים על אמיתותו.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

מומלץ לרכוש מלאי חדש במחירים נמוכים. ערך המלאי יקבע על פי מחירו בשוק, וחשבונית המעידה על ערך נמוך תעיד כי זהו ערכו בשוק.

כספים פנויים המושקעים באמצעים פיננסיים המניבים תשואה ריאלית יגרמו להגדלת ההכנסה החייבת בשנת המס.

אם החברה תשקיע כספים פנויים במלאי או במקדמות לספקים, לא תיווצר תוספת להכנסה החייבת. זאת, מאחר שעליית ערכם של פריטים אלה מתחייבת במס רק בעת המימוש.

במקביל יש לשקול דחיית קבלת מקדמות מלקוחות; שכן, קבלתן יוצרת בדרך כלל הכנסות מימון חייבות במס, ללא מתן הגנה אינפלציונית עליהן.

עם תום שנת המס, ובמסגרת העבודה השוטפת, יערכו משרדי השומה בדיקות של שווי המלאי במספר מצומצם של עסקים, באמצעות ביצוע ספירות מלאי מלאות - בתיקים שייבחרו בתוכנית העבודה השוטפת - בידי אנשי השומה וכוך העזר. יש לציין כי הבדיקה נעשית בפריסה ארצית גדולה.

לנישומים המדווחים על בסיס מצטבר - מוזכר בזה כי אין כל טעם לרכוש מלאי עסקי נוסף לקראת סוף השנה, מאחר שמלאי של טובין שלא יימכרו יקטין ממילא את ההוצאה השוטפת וינטרל בכך את הרכישה הנוספת. נישומים בעלי מלאי עסקי יכולים עדיין להקטין את הכנסתם לפני סיום השנה ולהקטין את ערך המלאי של הפריטים ששוויים פחת. אמנם אפשר יהיה להעריכם במחיר השוק, אם הוא נמוך מהעלות גם אם יישארו במלאי, אך קל יותר להוכיח הפסדים שמומשו בפועל.

מכירת נכסים

יש לבחון עיתוי מכירת נכסים המתחייבים במס רווחי הון - לצורך ניצול הפסדי הון מועברים, ולצורך ניצול האפשרות לקבלת ניכוי בגין חילוף נכסים (סעיף 27 לפקודה) והאפשרות לדחות את רווח ההון בגין החלפת נכס בר-פחת (סעיף 96 לפקודה).

הוצאות עודפות

עריכת החשבון הסופי של סעיף ההוצאות העודפות אפשרית רק בסוף השנה, לאחר התאמת הוצאות הרכב והתאמת הוצאות אחרות, כגון כיבודים, מתנות ונסיעות לחו"ל, עם הסכומים המותרים לניכוי וכו'.

את ההוצאות מהסוגים המחויבים במקדמות ניתן לחלק לשתי קבוצות: הוצאות שיש להן אופי אישי, שניתן ליחסן כהטבה לעובד פלוני; והוצאות שאינן לייחוס שכזה. כך למשל, ניתן לייחס לעובד את עלותה של נסיעה לחו"ל (החלק הבלתי מוכר), החזקת רכב צמוד, אש"ל, מתנות, החזקת טלפון בבית, וכד'. כל תשלום אשר נושא אופי אישי, המתווסף למשכורתו של המקבל לצורכי חישוב מס, הופך לתוספת לשכרו - וההוצאה מותרת לניכוי בידי המשלם.

מאחר שאין לקזז מס תשומות מרכיבי השכר השונים, יש להוסיף את התשלום העודף לשכר כשהוא כולל מע"מ, אם המס שולם.

פקיד שומה ניכויים נוהג להשוות את ההוצאות השנתיות הלא-מוכרות, שהן בגדר הוצאות עודפות לפי סעיף 181ב לפקודה, להוצאות שהותאמו כהוצאות לא-מוכרות.

רצוי לערוך חישוב סופי להוצאות העודפות ולדווח לרשויות מס הכנסה לפני תום שנת המס, כדי להימנע מהטלת קנסות. יש לדווח לרשויות מס הכנסה על חוסר בתשלום. מאידך, אם משלמים יותר יש לזכור כי הסכום העודף, גם שהוא מנוכה מהמקדמות, אינו מוחזר לעולם, ויש רק אפשרות לצרפו לתשלומי המס אם יש רווח.

אפשר להשלים הפרשים או לתקן דוחות קודמים עד 15 בינואר - במסגרת התשלומים בעבור חודש דצמבר. מצוין בזה כי אם בדוח השנתי יעלה סכום ההוצאות העודפות על אלה שבגינן שולמו מקדמות, יוטלו על הפרש, באופן אוטומטי, קנסות, ריבית והפרשי הצמדה. מכאן - חשיבותן של בדיקה עצמית מקדימה ושל עריכת תיאום מלא ומדויק של הדוחות עוד במסגרת שנת המס הנוכחית.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

מקדמות בשל הוצאות עודפות, ששולמו ביתר בטעות, יוחזרו לנישום. ראו הוראת ביצוע 32/91 מיום 12.5.91, אשר מורה לפקיד השומה להחזיר מקדמות בגין הוצאות עודפות, אם יוכיח לו הנישום שמקורו של הדיווח בטעות. יש להתאים את הדוח על "הוצאות עודפות" עם ההוצאות שנרשמו בפנקסי החשבונות ולהשלים את החסר בעניין תכנון המס.

ניכוי מס במקור

מוצע להעביר ניכוי מס במקור במועד החוקי, ולבדוק אם הסכומים שנוכו במקור מספקים תואמים את האישורים שנתקבלו מהם, ולתקנם במידת הצורך.

בערעור בבית המשפט העליון בעניין ע"א 438/90 פקיד שומה חיפה נגד "הד הקריות", מיום 29.12.1997, נקבע ברוב דעות כי אין להכיר בריבית ובהפרשי הצמדה אשר נוספו על חוב של מס שהחברה ניכתה במקור ולא העבירה אל פקיד השומה. עם זאת, בפסק הדין ע"א 10691/06, שריג אלקטריק בע"מ נ' פקיד שומה ירושלים 1 נקבע כי יתכנו מקרים בהם ניתן לסטות מהלכת הד הקריות ובהם יש להכיר בריבית ובהפרשי הצמדה על ניכויים, כהוצאה מוכרת. ברוב המקרים חלה כיום חובת דיווח ממוכן על מעביד/מנכה, ויש לבחון נקודה זו באופן פרטני.

ריבית להלוואות

הלוואות על פי סעיף 3(ט) לפקודה

לקראת תום השנה יש לזקוף למס "שווי הכנסה רעיונית", הנובע מיתרות חובה על הלוואות שניתנו ללא ריבית או בריבית נמוכה מזו שקבע שר האוצר, לעובדים, לספקי שירותים ולבעלי שליטה, אשר אי חיובם לפי סעיף 3(ט) לפקודה יגרום לעסק חיוב במס.

להלוואות עד 7,560 ש"ח (לשנת 2012), שניתנו לעובד שאינו בעל שליטה - שיעור הריבית הוא שיעור עליית המדד.

להלוואות לנותני שירותים, לבעלי שליטה, ולעובדים העולות על הסכום האמור לעיל - שיעור הריבית לשנת 2012 הוא 6.24% (ללא הצמדה למדד), כאשר הם מוכפלים במספר ימי ההלוואה ומחולקים ב-365.

יש לבדוק אם כדאי להעניק הלוואות בריבית זו, כאשר הכסף יוצא מן החברה. אולי כדאי למשוך דיווידנד ולקזז הפסד הון מניירות ערך באותה השנה.

בהערת אגב מצוין בזה כי רצוי לעגן, בהסכמים בכתב, הלוואות לעובדים והלוואות בין גופים הקשורים ביניהם.

על פי הוראות חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, חייבת הריבית בתשלום מע"מ על בסיס מזומן. עם זאת, על פי הוראות פנימיות של רשויות מע"מ - יש לזקוף מע"מ בכל סוף שנה בגין הלוואה שלא נקבע לה מועד פדיון. בהלוואות בין גופים קשורים ובין עוסקים מורשים, רצוי, בסוף כל שנה, לבדוק את מצבת ההלוואות, ולהוציא חשבונות מס בגין הריבית.

סעיף 3(י) לפקודה

סעיף זה מסדיר את אופן המיסוי של מתן הלוואות "מוזלות". כך נקבע בו כי אדם שנתן הלוואה שנרשמה בפנקסי חשבונות שנוהלו בקשר להכנסה שבנוגע אליה הייתה חובה לנהל פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה, או חבר בני אדם שנתן הלוואה, וההלוואה היא בלא ריבית או בריבית נמוכה מהשיעור שנקבע בתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לעניין סעיף 3(י), התשמ"ו-1986 (להלן סקירת התקנות) יראו את הפרש הריבית כהכנסה לפי סעיף 4(2) לפקודה בידי נותן ההלוואה.

ביום 11.8.2011 פורסם ברשומות תיקון 185 לפקודה אשר שינה את הסעיף באופן מהותי. עובר לתיקון לא הבחין הסעיף ביחסים בין נותן ההלוואה ומקבלה, אלא הגדיר שורת "הלוואות" שעליהן לא יחול הסעיף.

בתיקון נקבע כי הוראות הסעיף יחולו רק במקרה שבו מתקיימים "יחסים מיוחדים" בין נותן ההלוואה לבין מקבל ההלוואה. "יחסים מיוחדים" הוגדרו בתיקון לרבות יחסים שבין אדם לקרובו (כהגדרתו בסעיף 76(ד) לפקודה), וכן החזקה, במישרין או בעקיפין, ב-5% או יותר, באחד או יותר מאמצעי השליטה (כהגדרתם בסעיף 88 לפקודה), ביום אחד לפחות בשנת המס של צד אחד להלוואה במשנהו, או החזקה, במישרין או בעקיפין, ב-5% או יותר, באחד או יותר מאמצעי השליטה (כהגדרתם בסעיף 88 לפקודה), ביום אחד לפחות בשנת המס של אדם אחד בצדדים להלוואה, במישרין או בעקיפין, לבד או עם אחר (כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה).

לאור העובדה כי לאחר התיקון חל הסעיף רק בהתקיימם של יחסים מיוחדים, הרי טכנית אין צורך למעט יותר מגדר "הלוואה" שעליה חל הסעיף "הלוואות" שהיה צורך למעט קודם לכן, ולכן חריגים אלו שאין בהם צורך יותר נמחקו.

נוכר שסעיף 3(י) אינו חל על הלוואות שחלות עליהם הוראות סעיף 85 לפקודה לאור תיקונים קודמים שהיו בסעיף בעבר.

לאחר התיקון סעיף 3(י) לא יחול על שטרי הון ואגרות חוב שהנפיק חבר בני אדם אחר, בתנאים הקבועים בפסקה (5) שבהגדרה "נכסים קבועים" שבתוספת ב' לחוק התיאומים עד יום 5 במארכ 2008, שהיו נכס קבוע בידי נותן ההלוואה, לפי חוק התיאומים ביום 31 בדצמבר 2007, או שהיו נכס קבוע בידי נותן ההלוואה במועד החל בתקופה שמיום 1 בינואר 2008 עד יום 5 במארכ 2008, אילו היו הוראות חוק תיאומים בשל אינפלציה חלות לגבי אותה תקופה (תיקון זה יחול רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2008 ואילך), וכן לא יחול הסעיף על הלוואה שנתן אדם עד יום 31 בדצמבר 2007 שנרשמה בפנקסי חשבונות שנוהלו בנוגע להכנסה שבנוגע אליה לא היו חייבים לנהל פנקסים לפי שיטת החשבונאות הכפולה, והוראות פרק ב' לחוק תיאומים בשל אינפלציה לא חלו בקביעתה.

תקנות קביעת שיעור הריבית לעניין סעיף 3(י)

ביום 17 בספטמבר 2009 פורסמו תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לעניין סעיף 3(י)) (תיקון), התשס"ט-2009 (להלן: "התקנות החדשות"). תקנות אלה משנות את המצב המשפטי שהיה נהוג לפי תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לעניין סעיף 3(י)), התשמ"ו-1986 (להלן: "התקנות").

על פי התקנות, הייתה הבחנה בין מקבלי ההלוואה - בין אלה שחלו עליהם הוראות חוק התיאומים ונקבע לגביהם כי ריבית הנמוכה משיעור עליית המדד היא ריבית מוטבת, ובין אלה שהוראות פרק ב' לחוק התיאומים לא חלו עליהם, ולגביהם נקבע שריבית הנמוכה משיעור 4% בתוספת הצמדה היא ריבית מוטבת.

תקנה 4 לתקנות דנה במלווה שמימן את ההלוואה שהלווה בהלוואה שהוא עצמו נטל, ואותן הלוואות שנטל ונתן צמודות לדולר במלואן. במצב כזה במקום הצמדה יקראו שיעור עליית המטבע, תוך הבחנה בין מקרה שחלות על המקבל הוראות פרק ב' לחוק התיאומים לבין מקרה שלא חלות עליו ההוראות.

התקנות החדשות

השינויים בתקנות החדשות מתבטאים בשינוי לעניין שיעור הריבית שהיה נהוג בעבר בתקנה 2, שינוי בשיעור הריבית לעניין הלוואה צמודה לדולר על פי תקנה 4, הוספה של מטבעות נוספים וכמובן סעיפי התחולה. כעת נפרט.

שיעור הריבית החדש

שיעור הריבית מתעדכן מדי שנה, ונקבע לשיעור של 4.68% לשנת 2012. היה והנישום נתן הלוואה, ובסמוך לנתינתה קיבל הלוואה שאינה מקרוב (כהגדרת "קרוב" בסעיף 88 לפקודה), בסכום שאינו נמוך מהסכום שנתן כהלוואה, ותנאי ההלוואה זהים (מועדי סילוק של קרן וריבית, שיעור הריבית), אזי שיעור הריבית לעניין ההלוואה שנתן יהיה כשיעור המס על ההלוואה שקיבל.

אפשרות לחרוג מריבית בשיעור שנקבע היא מכוח סעיף 5 לתקנות החדשות, שלפיו היה שיעור העלות הכוללת הממוצעת לאשראי הלא צמוד הניתן לציבור על ידי הבנקים, שמפרסם בנק ישראל לפי ההגדרה "שיעור עלות האשראי המרבי" בסעיף 5 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, התשנ"ג-1993, שפורסם לאחרונה לפני חודש דצמבר בשנה

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

פלונית, שונה מ-4.4%, יהיה שיעור הריבית לעניין זה, שיעור הריבית שפורסם כאמור, כשהוא מוכפל ב-75%.

הלוואות צמודות מטבע

על פי התקנות החדשות, בהגדרת "מטבע חוץ" מתווספים לדולר של ארה"ב גם דולר קנדי ואוסטרלי, אירו, לירה שטרלינג, פרנק שוויצרי, רנד דרום אפריקני וין יפני.

לעניין הלוואות צמודות מטבע שצינו לעיל, מתווספים לשינוי בשיעור המטבע עוד 3%.

אפשר לחרוג מריבית של 3% בתוספת שינוי בשער המטבע אם יוכח שנותן ההלוואה קיבל הלוואה בסמוך, שאינה מקרוב, בסכום שאינו נמוך מסכום ההלוואה שנתן, וההלוואות שנתן וקיבל הן באותו סוג מטבע, ומועדי הסילוק של הקרן והריבית זהים, ושיעור הריבית זהה, אזי שיעור הריבית לעניין סעיף 3(ג) לפקודה יהיה שיעור הריבית שבו הוא חייב על ההלוואה שקיבל.

במקרה זה אין חריג של תקנה 5 לתקנות החדשות. דהיינו, שיעור הריבית יהיה 3% בתוספת שינוי בשער מטבע או שיעור הריבית בהלוואה המממנת.

תחולה

בעיקרון, התחולה היא על הלוואות שניתנו מיום 1 בחודש שלאחר פרסומן (להלן: "יום התחילה") (1 באוקטובר 2009). כיצד יטופלו הלוואות שניתנו לפני יום התחילה? בכך עסקה תקנה 7 לתקנות החדשות.

להלן סיכום ההלוואות שניתנו לפני יום התחילה:

מקבל ההלוואה	מועד קבלת ההלוואה	שיעור הריבית
לא חלו לגבי הוראות פרק ב' לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985, בתום שנת 2007, וחלו לגבי הוראות תקנה 2 לתקנות	לפני יום התחילה	שיעור הריבית מיום שניתנה ועד יום פירעונה, או ביום שקדם ליום התחילה, לפי המוקדם. שיעור עליית המדד בתוספת 4%. חל יום פירעון ההלוואה ביום התחולה או אחריו, יהיה שיעור הריבית, מיום התחילה ועד יום פירעון ההלוואה, שיעור הריבית הקבוע בתקנה 2 לתקנות החדשות
חלו על המקבל הוראות תקנה 2, ההלוואה ניתנה לפני יום התחולה למי שחלו לגבי הוראות פרק ב' לחוק התיאומים בתום שנת 2007	לפני יום התחילה	שיעור הריבית מיום שניתנה ועד יום פירעונה, או 31 בדצמבר 2010, לפי המוקדם - שיעור עליית המדד. חל יום הפירעון לאחר תחילת שנת 2011 ואילך, יחולו הוראות תקנה 2 החדשה על הריבית מתחילת שנת 2011
חלה על המקבל תקנה 4, ולא חלו עליו הוראות פרק ב' לחוק התיאומים בתום שנת 2007	לפני יום התחילה	שיעור הריבית מיום שניתנה ועד יום פירעונה או ביום שקדם ליום התחילה, לפי המוקדם. שינוי בשער מטבע החוץ בתוספת 4%. חל יום פירעון ההלוואה ביום התחילה ואילך, יהיה שיעור הריבית לעניין

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

סעיף 3(ו) לפקודה, לגבי החלק מתקופת ההלוואה שתחילתו ביום התחילה וסופו ביום פירעון ההלוואה, שיעור הריבית הקבוע בתקנה 4 לתקנות החדשות		
שיעור הריבית מיום שניתנה ועד יום פירעון ההלוואה או בתום שנת 2010, לפי המוקדם. שינוי בשיעור החליפין של דולר ארה"ב, ואם פירעון ההלוואה משנת 2011 ואילך, יחולו הוראות תקנה 4 לתקנות החדשות על ההלוואה מתחילת שנת 2011	לפני יום התחילה	חלה על המקבל תקנה 4 וגם חלו עליו הוראות פרק ב' לחוק התיאומים בתום שנת 2007

ניכויים

ביום 9 בנובמבר 2010 פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 178 והוראת שעה), התשע"א-2010 (להלן: "החוק"), המחיל חובות דיווח תקופתיות חדשות בתחום הניכויים.

החוק קובע כי נוסף על דוחות הניכויים השנתיים שחובה להגישם (טופסי 126 ו-856), מעביד או מנכ"ח יגיש דוח לגבי תשלום הכנסת עבודה לעובד ולגבי תשלום הכנסה חבת-ניכוי, בשל כל ארבעה חודשים רצופים בשנת המס (להלן: "תקופת הדיווח"), באופן מקוון, עד תום שלושה חודשים לאחר תקופת הדיווח שלגביה מוגש הדוח, וכשהם חתומים בחתימה אלקטרונית מאושרת או בחתימה אלקטרונית מאובטחת, כפי שיוורה המנהל.

לשר האוצר הוענקה סמכות להתקין תקנות שיקלו על מי שהוא עוסק פטור, אך רק במישור אופן החתימה המקוונת על הדוח התקופתי, ולא לעצם החובה להגיש את הדוח התקופתי החדש.

החובה החדשה תחול על כל תשלום כאמור ששולם החל משנת המס 2012, כאשר שנת 2012 תהווה מעין "שנת מעבר" להפעלת החוק.

בחוק נקבע כי בשנת המס 2012 יהיו פטורים, כהוראת שעה, מהגשת הדוח התקופתי מי שמסווג כעוסק פטור לעניין חוק מע"מ, וכן מעביד שמעסיק לכל היותר ארבעה עובדים במועד כלשהו בתקופת הדיווח.

כמו כן נקבע כי עד תום חודש נובמבר 2012 על שר האוצר לדווח לוועדת הכספים של הכנסת על יישומו של החוק ועל השלכותיו הצפויות על מעבידים ומנכ"ח, וכן על התועלות הצפויות מהחוק. בהתבסס על דיווח זה יוכל שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע כי החל משנת 2013 תקופת הדיווח תהיה בשל כל חודשיים רצופים בשנת המס ולא רק בשל כל ארבעה חודשים כאמור.

בינתיים הוציאה רשות המסים הודעה כי יישום המהלך נדחה למועד בלתי ידוע. מערכת "כל מס" ו"ידע למידע" תעקוב אחר הדיווחים כאמור ותעדכן בהתאם בכל התפתחות.

מס ערך מוסף

שיטת הדיווח למע"מ הולכת ומתקדמת בהדרגה לדיווח מקוון מלא. עוסקים נכנסים בהדרגה למערכת הדיווח המקוון, ולפי הודעת רשות המסים, החל משנת 2014 הדיווח המקוון יחול על כלל העוסקים במשק. בשנים 2012 ו-2013 תהיה תחולה הדרגתית. ככל ותאושר ההצעה לתיקון החוק, חובת הדיווח המפורט תחול בשנים 2012 ו-2013 על עוסקים, מלבד"רים ומוסדות כספיים, כמפורט להלן:

1. עוסקים אשר חייבים מכוח הדין בהכנת דוח כספי מסוג מאזן וכן במינוי רואה חשבון מבקר או מבקר חשבוניות אחר כאמור בסעיף 20 לפקודת האגודות השיתופיות, ומחזור עסקאותיהם השנתי לשנת 2011 או 2012 (בהתאמה) עלה על 500,000 שקלים חדשים.
 2. עוסקים שאינם חייבים בהכנת מאזן ובמינוי רואה חשבון מבקר או מבקר חשבוניות כאמור, ומחזור עסקאותיהם לשנת 2011 או 2012 (בהתאמה) עולה על 1,000,000 שקלים חדשים.
 3. מלכ"רים אשר מחזורם השנתי לשנת 2010 או 2011 (בהתאמה) עולה על 20 מיליון שקלים.
 4. מוסדות כספיים אשר מחזורם השנתי לשנת 2010 או 2011 (בהתאמה) עולה על 4 מיליון שקלים.
- הדבר מאפשר לרשויות מע"מ לעקוב בזמן אמת אחרי כל חשבונית, וחשוב להפנים את המשמעויות בהקדם. כדאי להשוות את המחזור אשר רשום בפנקסי החשבוניות למחזור אשר דווח לרשויות מע"מ, וכן את המחזור הרשום בפנקסי החשבוניות למחזור שדווח לעניין מקדמות מס הכנסה. אם הבדיקה תגלה הפרשים, יש להגיש דוח מתקן לרשויות מע"מ. לא כדאי להמתין לביקורת של רשויות המס.
- יש צורך להתאים את מס התשומות על רכב. כאשר השימוש ברכב הוא ברובו לצורכי העסק, מותר לנכות 2/3 ממס התשומות; וכאשר רובו פרטי, מותר לנכות 1/4 ממס זה. קביעת הסכום הנכון אפשרית רק בסוף שנת המס, כאשר מתבררים נתוני השימוש.
- נפנה את תשומת הלב לעניין על-רד מעליות, שפתח לוויכוח את נוסחת ה-2/3 שמופיעה בתקנה 18 לתקנות מע"מ, התשל"ו-1976.
- יש לבדוק השלכות מע"מ בשל ריבית שנתקבלה או ריבית רעיונית שלא נתקבלה על הלוואות לעובדים ולבעלי שליטה. חברות קשורות מחייבות לעתים זו את זו בגין שירותים, השתתפות בהוצאות וכו'. יש להקפיד על הוצאת חשבונית מס בעבור שירותים והשתתפות בהוצאות כאמור, ו/או לבחון את השלכות תקנה 7 לתקנות מע"מ.

שמירת מערכת החשבוניות

- יש לשמור את מערכת החשבוניות 7 שנים משנת המס שאליה היא מתייחסת, או 6 שנים מיום הגשת הדוח על ההכנסה לאותה שנה, לפי המאוחר.
- מסמכים סטטיסטיים, הזמנות, רישומים פנימיים בין-מחלקתיים, חוזים ופרוטוקולים, פריטי תיעוד ופנקסים, שהנישום אינו חייב לנהל על פי הוראות ניהול פנקסי חשבוניות, אך ניהל אותם מרצון או מכוח דין אחר, יש לשמור במשך 3 שנים לפחות מיום הגשת הדוח על ההכנסה לשנת המס שאליה הם מתייחסים.
- בעמ"ה 112/97 חברת שיפודי הבירה נ' פקיד השומה ירושלים נקבע כי במקרה שבו התיעוד הנוסף משמש תזכורת חולפת, ולאחר מכן הוא מושמד, הרי אין בהשמדתו הפרה של חובת השמירה על מסמכים אחרים. חובת השמירה חלה אך ורק על "תיעוד ופנקסים אשר... (עוסק)... ניהלם... מרצון...". המילים "תיעוד" ו"ניהול" מצביעות על התייחסות למסמכים שיש בהם יסוד מסוים של יצירת מסמכי קבע הנשזרים בניהול העסק. פתקים ארעיים שהעסק רושם לעצמו כדי שיזכור מה עליו לבצע, הנזרקים לאחר מכן, אינם חלק מתיעוד קבע הנשזר בניהול העסק, אלא הם אמצעי להעברת מסר המתכלה מאליו לאחר שהעסק ביצע פונקציה זו.
- לעומת זאת, שיטת ניהול המקפידה על איסוף מסמכים אחרים כדי לעשות בהם "שימוש עזר" למטרות ביקורת, היא שיטה שיש בה תיעוד בעל יסוד קבוע יותר. היא יוצרת אמצעי ביקורת, והשימושים יכולים להיות גם למטרות אחרות. סוג כזה של תיעוד איננו חובה, ואולם משנבחר לנהל עסק באופן הכולל בקרה נוספת, קמה חובה לשמירת התיעוד. כלומר, יש להבחין בין תיעוד חולף, שאותו אין חובה לשמור, לבין תיעוד שהעסק שומר לצורכי ניהול פנימיים, שאותו יש חובה לשמור.

האמור בסעיף זה הוא בדבר שמירת מסמכים לצורך בדיקתם בידי שלטונות המס בלבד. ייתכן שבענפים אחדים, או על פי דרישות חוקיות מסוימות, נדרשת שמירת מסמכים מסוימים לתקופות ארוכות מאלה.

רצוי לשמור דוחות שנתיים על עובדים לתקופה בלתי מוגבלת, משום שהם עלולים להתבקש למימוש זכויות בביטוח לאומי וכיוצ"ב.

הגשת דוח שנתי לרשויות מס הכנסה

המועד האחרון להגשת הדוח על ההכנסות של נישום עצמאי, אשר מנהל את פנקסי חשבונותיו בשיטה חד-צידית, או של נישום שכיר, או של מי שאין לו הכנסות מעסק - הוא עד 30.4. המועד האחרון האמור של העצמאי שמנהל את פנקסי חשבונותיו בשיטת החשבונאות הכפולה, של חברה ולהגשת דוח מקוון - עד 31.5. רשות המסים בישראל נוהגת לאשר ארכות להגשת הדוח האמור, בתנאים מסוימים.

באופן רגיל, אין מטילים סנקציה בדרך כלל על מי שאיחר עד חודש בהגשת הדוח. לאחר מכן מוטל קנס על מי שבלי סיבה מספקת לא הגיש את הדוח במועד.

לכן רצוי להיערך בהקדם להכנת הדוח. לשם כך כדאי לזכור כי הגשת הדוח כוללת עריכת דוח וספירת מלאי, מזומנים, שיקים, שטרות וכו'. כדי להקל את הספירה ואת התאמת היתרות מומלץ להפקיד בבנק עד ליום 31 בדצמבר את כל היתרה הנמצאת בקופה. יש להכין רשימה של השיקים הדחויים והשטרות שיימצאו בקופה.

דוח שנתי המצביע על הכנסה הגבוהה משנים קודמות משמש עילה להגדלת המקדמות במהלך שנת המס. מועד הגשת הדוח ישפיע במקרים רבים על שיעור המקדמות במשך השנה הבאה.

הגשת דוח על ההכנסות עד 31 בדצמבר של השנה העוקבת (כפוף לארכות) - מומלצת, משום שלפקיד השומה יש סמכות להוציא שומות עד 3 שנים מתום שנת המס שבה הוגש הדוח, ובסמכות הנציב להוסיף עוד שנה.

מי שחסרים בידיו מסמכים יכול להיעזר בהלכת "אפרת רונן" (ה"פ 1054/00), ולפיה הסכימה רשות המסים (ואף פורסם טופס מתאים) למסור לשכירים מידע בנוגע להכנסותיהם ובנוגע לניכויי המס מהכנסותיהם, ובנוגע לניכויים ולזיכויים משכרם של השכירים, על פי המידע שדיווחו מעבידיהם בטופס 126 לרשויות מס הכנסה.

המידע האמור לעיל יומצא לשכירים ו/או למייצגיהם, בקשר למעבידים ולשנות המס. את אלה יפרטו השכירים בבקשה בכתב, שתוגש לממונה על חופש המידע אצל המערת.

השכירים יצהירו בבקשתם כי המידע הנדרש אינו מצוי בידיהם. המידע שיימסר יוכל להיחשב תחליף לטופס 106, לצורך הגשת בקשה להחזר מס, בעבור אותם מעבידים ושנות המס שפורטו בבקשת השכיר.

המידע יימסר לשכירים ו/או למייצגיהם אשר אינם חייבים להגיש את הדוח, ואשר אליהם פקיד השומה לא פנה בדרישה להגיש את הדוח לפני פנייתם אל פקיד השומה, לשם קבלת המידע האמור.

המידע יימסר על פי המועדים הקבועים בחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, וכפוף לשאר הוראות החוק הרלוונטיות, לרבות עניין אגרות, כמידע של אדם על אודות עצמו.

בעקבות פסק הדין בעניינה של אפרת רונן הוציאה רשות המסים חוזר המפרט את הנהלים להגשת הבקשה לניפוק אישורים.

דיווח ביוזמת הנישום

כדאי להגיש דוח לרשויות מס הכנסה ביוזמת נישום שכיר ולקבל החזר מס במצבים אלה:

א. עבודה אצל מעסיקים אחדים, והמס הכללי שנוכה גבוה מהמס המתחייב.

ב. עבודה שלא בכל שנת המס, וללא עריכת תיאום מס על בסיס שנתי.

- ג. אם מגיעים לנישום זיכויים, כגון בעניינים אלה: הפקדות נוספות בקופת גמל, תשלומי ביטוח חיים, תרומות למוסד ציבורי והוצאות החזקת קרוב משפחה במוסד.
- ד. אם יש עבודה חלקית שהיא נוספת על העבודה העיקרית, אשר נוכה מהשכר ששולם בעדה מס בשיעור גבוה מהמס השולי של הנישום.
- ה. עצמאי בעבר שהיה לו הפסד מעסק, או שנתבקש לשלם דמי ביטוח לאומי בעבור העבר.
- ו. עבודה אצל מעסיק אחד תמורת משכורות בלתי שוות במשך השנה, ללא תיאום מס.
- ז. בכל עת שקיימת עילה לקבלת נקודת זיכוי לשנה שלמה והעילה נוצרה רק בחלק ממנה, כגון: זיכוי לתושב ישראל, זיכוי לעולה, זיכוי בעד נסיעה למקום העבודה, זיכוי בעד אישה שאינה עובדת או זיכוי לאישה עובדת בעד בעל שאינו עובד, זיכוי בעד אישה עוזרת לבעלה, זיכוי בעד ילדים, זיכוי לגרוש שנשא אישה אחרת ומשלם מזונות לאשתו לשעבר.

דיווח לפי חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985

חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן: "חוק התיאומים") עבר כמה שינויים השנה. סעיף 32 לחוק התיאומים הגביל את תחולת החוק עד תום שנת 2007. מכאן נובע שיהיה יישום חלקי של חוק התיאומים בשנת 2008.

- ניכוי בשל פחת יהיה, אולם רק בגין נכסים שנרכשו עד תום שנת 2007. הניכוי בשל פחת ימוּדד עד תום שנת 2007 ולא מעבר לה.
- סעיף 6 לחוק התיאומים בוטל החל משנת 2006. מיסוי ניירות ערך בידי חברות ויחידים מטופל על פי הוראות חלק ה' לפקודה. יש להפנות את תשומת הלב לשני הנספחים שמתקבלים מן התוכנה שמחשבת רווח והפסד מניירות ערך.
- התוכנה מבחינה בין ניירות ערך שנרכשו עד תום שנת 2005, לבין ניירות ערך שנרכשו משנת 2006 ואילך. על ניירות ערך שנרכשו עד תום שנת 2005 ימוסה הרווח הריאלי בשיעור מס חברות. על ניירות ערך שנרכשו משנת 2006 ימוסה הרווח הריאלי בשיעור החל על רווח הון.
- ניכוי או תוספת בשל אינפלציה בגין שנת 2009 אינו מחושב. ניכוי בשל אינפלציה בגין שנת 2007 יטופל כבעבר (מועבר לשנה הבאה כהפסד מעסק).
- הפסדי עבר לא יתואמו החל משנת 2008.
- חישוב רווח הון לפי סעיף 9 לחוק התיאומים יבוצע, אולם המידוד יהיה רק עד תום שנת 2007.
- הוצאות המימון בגין רכישת רכוש קבוע יותרו במלואן, אולם הוצאות מימון בגין רכישת נכס, שעדיין לא שימש לייצור הכנסה, יהוונו לנכס.
- שינוי נוסף בהגדרת "רווח" בחוק מע"מ, לצורך חישוב מס רווח במוסד כספי, ממעט מרווח גם מחצית ממס השכר בשנת 2008, וכל מס השכר החל משנת 2009 ואילך.
- כמו כן להגדרת "שכר" בחוק מע"מ (סעיף 4(ב) לחוק מע"מ) מיתוספת במוסד כספי מחצית מדמי הביטוח בגין חלק מעביד בשנת 2008. משנת 2009 מיתוסף לכל דמי הביטוח הלאומי חלק המעביד לשכר - לעניין חישוב מס שכר.

הכנה להצהרת הון

לקראת סוף שנת המס, רשות המסים בישראל נוהגת לדרוש הצהרות הון מנישומים, כדי לבדוק את סבירות הדוחות שהוגשו. בדיקת הסבירות מתבצעת מתוך: לקיחת הון בראשית התקופה, הוספת רווחים חייבים במס ורווחים פטורים. לאחר מכן, גריעת המסים והצריכה (הוצאות מחיה). והתוצאה המתקבלת היא: ההון לסוף התקופה. הנתונים לחישוב זה, פרט לצריכה, נלקחים מהדוחות השנתיים על ההכנסות.

בפסק הדין עמ"ה 186/94 משה גולסאד, מיום 17.4.1997, דחה בית המשפט בתל אביב את עמדת פקיד השומה, שלפיה טבלאות הוצאות מחיה מהוות כבר "קביעה פסוקה": "וכל עוד לא הוכח אחרת, אמר בית המשפט, "אין לטבלאות אלה כל עדיפות על פני כל לוח סטטיסטי אחר."

בפסק הדין עמ"ה 142/92 בעניינו של רצון דוד, קבעה השופטת ברכה אופיר-תום כי סקר הוצאות המשפחה מהווה בפועל תעודה ציבורית, אשר אותה ניתן להגיש לבית המשפט כראיה לאמיתות תוכנה.

עם זאת, הסקר לעצמו אינו יכול, ואינו מתיימר, לקבוע כי נתון כלשהו העולה ממנו הוא נתון אמיתי לגבי פרט כלשהו, ואין בלתו.

מוטב להכין בעוד מועד את הנתונים ואת המסמכים לסוף השנה, כדי שאם תידרש הצהרת הון, יהיה קל להכינה. רצוי להתרכז במסגרת הדוחות השנתיים גם בהכנסות פטורות ממס. מידע על הכנסות כאלה נדרש בדוח השנתי, אף כי אינו רלוונטי לקביעת ההכנסה בשנת המס המדווחת. למידע זה חשיבות רבה במסגרת השוואת הצהרות הון, ולכן כדאי לכלול פרטים אלה במסגרת הדוח השנתי.

לנישומים המקבלים החזרי מס הכנסה כדאי לשמור על הספחים שבהם נקובים החזרי המס. החזרים אלה פטורים ממס, לרבות ריבית והפרשי הצמדה שנצברו בגינם. החזרים מהווים מקור כספי בידי הנישום, והם משמשים הסבר לגידול הון. שמירת הספח חשובה, בייחוד כאשר ההחזר הוא בסכום גדול וניכר, אולם גם כאשר הסכום קטן חשוב לשמור על הספח. אם הספח חסר, אפשר להיעזר ב"מצב חשבון" שניתן לקבלו מפקיד השומה.

נישומים המקבלים מדי פעם מתנות של סכומי כסף מחו"ל, רצוי שיעשו זאת על ידי העברה בנקאית מחשבון הנותן לחשבון המקבל. על העברה כזו אפשר לקבל מהבנק מסמך, שבו נקוב הסכום המועבר ושמות נותן הכסף ומקבלו. הצגת המסמך לפני פקיד השומה תסביר את גידול ההון בעת בדיקת הצהרת הון.

בנייה לצורך פרטי מהווה הוצאה פרטית, ואין צורך בשמירת מסמכים בעניין הזה. אולם רצוי לשמור את המסמכים העשויים לעזור להצהרת הון, וכן לעזור לחישוב מס שבה, אם יתחייב תשלום בעת מכירת הבית.

חשוב לזכור כי להתנהלות עם פקיד השומה בדיוני השומות, במקרה של "גידול הון", יש חשיבות רבה במקרה שההכרעה בוויכוח בין פקיד השומה לבין הנישום עוברת לבית המשפט.

עוד חשוב לדעת כי לייחוס גידול ההון לשנים סגורות יש חשיבות, ויש להצטייד בהוכחות לייחוס ההון לשנים סגורות.

ביקורת פנקסי החשבונות

אחת לכמה שנים נוהג פקיד השומה לבקר את פנקסי החשבונות לשם ביסוס הדוחות שהוגשו. נוסף על כך הוא גם מבקר במקום העיסוק של הנישום.

לנישום יש את הזכות לדעת מה יודעים עליו שלטונות המס, וזה מקל במידה רבה את ההכנות לביקורת פנקסי החשבונות. יש כאן מעין הדדיות.

בפס"ד ה"פ 1054/00 בית המשפט המחוזי בתל-אביב הורה לרשויות המס להמציא לעותרת, אפרת רונן, מידע המצוי במאגרי הנתונים שבידיהן, וזאת מכוח חוק חופש המידע. כל זאת, חרף איסור המצוי בהוראות סעיפים 231-234 לפקודה.

הנישומה, סטודנטית, פנתה אל שלטונות המס בבקשה כי ימציאו לה מידע המצוי בידיהם בקשר להכנסותיה ולניכויי המס מהכנסותיה מכל מעבידיה, בין השנים 1994-1998, לצורך קבלת החזרי מס המגיעים לה. רשויות המס ענו בשלילה, בנימוק שאין הנישומה מהווה את מקור המידע, אלא מעסיקה.

דחיית הדיווח על הכנסות או הקטנת שיעור המס עליהן

הכנסות פטורות ממס

חלק מהכנסות הנישום פטורות ממס או ששיעור המס עליהן הוא אפס, לפי סעיפי פטור שונים בפקודה. יש ללמוד את הסעיפים האלה ולגרום שחלק מההכנסות ייכללו בהגדרת הכנסות פטורות ממס.

עיתוי ההכנסות

בסיס מזומן

בעבור המדווחים על בסיס מזומן מקטינה דחיית התקבול את ההכנסה החייבת בסכום התקבול שנדחה, אך גם זאת במסגרת הסבירות. תקבול בשיק מתועד אפשר ליחסו למועד פירעונו בתנאי שהוא לא הוסב לאחר. דחיית גבייתן של הכנסות היא רלוונטית רק למדווחים בשיטת הדיווח על בסיס מזומן. דחיית הגבייה של הכנסות תיחשב לדחייה אשר אינה גובלת בפיקציה, כאשר לקראת סוף שנת המס הנישום אינו מוציא הודעת חיוב על שכר טרחה ללקוח בתמורה לשירות או למכר נכס, או שהוציא הודעת חיוב כזו, אך טרם קיבל את הכסף בגינה. כל דחיית הכנסה למדווחים על בסיס מזומן משמעה דחיית גביית המס לשנה הבאה.

בסיס מצטבר

יש לבדוק אם כל ההכנסות הכלולות בחשבונות אכן גובשו והופקו כהכנסה עד תום שנת המס, ואם אינן כוללות הכנסות מראש או הכנסות שטרם מומשו. אי רישום מכירה השנה יקטין את ההכנסה החייבת במס, בשיעור הרווח הגלום בעסקה בלבד ולא בסך התקבול כולו. למדווחים על בסיס מצטבר - דחיית הגבייה של ההכנסות פירושה עיכוב מתן השירות או מסירת הנכס לידי הרוכש או המזמין. בשיטה מצטברת - עסקאות שגלום בהן רווח, אפשר לדחות לשנה הבאה את השלמתן ואת רישומן, וזאת בתנאי שהעסקה אמנם תצא לפועל בשנה הבאה. כספים פנויים, המושקעים באמצעים פיננסיים נושאי ריבית או הפרשי הצמדה, יגרמו להגדלת ההכנסה החייבת בשנת המס. אם החברה תשקיע כספים פנויים במלאי או במקדמות לספקים, לא תיווצר תוספת להכנסה החייבת; וזאת, מכיוון שעליית ערכם, הריאלית והאינפלציונית, של פריטים אלה, מחויבת במס רק בעת המימוש. כדאי לציין שבמקרים מסוימים, על פי פסיקת בתי המשפט, רשאית גם חברה בע"מ לדווח על בסיס מזומן. בסיס מזומן אינו פועל תמיד לטובתו של הנישום, ובמקרים מסוימים עדיף לבחור בבסיס מצטבר. כדאי לדעת שרשויות המס אינן מאפשרות מעבר מבסיס לבסיס מדי שנה, ובחירתו של הנישום בבסיס המסוים תחייב אותו גם לשנים הבאות. לא תמיד כדאי לדחות הכנסה לשנה הבאה. כך למשל: עצמאי שפתח עסק חדש, ויש לו הכנסה קטנה כבר השנה, ישקול אם כדאי לדחותה לשנה הבאה. בשנה הבאה תצורף הכנסתו להכנסה גבוהה יחסית ותחייבו לשלם עליה שיעור מס שולי גבוה יחסית, תוך הפסד הניכויים והזיכויים האישיים בשנה העכשווית.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

הפרשי הזמנים גורמים לא רק לדחיית גביית המס או להקדמתה, אלא לפעמים גם לשינוי שיעורו. וכך, מי שיש לו השנה הכנסה חייבת ובשנה הבאה צפוי לו הפסד, ישלם השנה את מלוא המס ולא יוכל לקזז את הפסדיו בעתיד אלא כנגד הכנסתו בשנים הבאות.

מכאן, שכדאי בדרך כלל להקדים מימוש הפסדים.

מכירות

אם נעשתה מכירה באשראי, שבה הופרדו מראש קרן המכירה והאשראי לשתי עסקאות נפרדות, ידווחו קרן המכירה וחלק האשראי השייך לשנת המס כהכנסה בשנה השוטפת, ואילו ההכנסה הגלומה באשראי שניתן לאחר שנת המס תדווח רק מהשנה העוקבת.

כללי החשבונאות הבין-לאומיים תומכים במקרים מסוימים בתכנון האמור.

כדאי גם לגמור התחשבוניות עם לקוחות, בייחוד כאשר צפויים מתן הנחות וביטול חיובים ללקוח, או קבלת הסחורה בחזרה, או כל פעולה אחרת המקטינה את המכירות.

צריך לדאוג כי בעת החזרת הסחורה או מתן הנחה וכד' יהיו המסמכים המקובלים חתומים בידי הצד שכנגד, כדי להפחית את החיוב במס ערך מוסף. כללי מע"מ קובעים, בנהלים מפורשים, באילו תנאים יכול המוכר להחזיר לעצמו את המע"מ שנכלל בחשבונית שבוטלה או שהופחת סכומה.

אגף המכס הוציא הוראות לעניין ניכוי מס עסקאות, כאשר חוב הלקוח (הכולל מע"מ) לא שולם.

הקדמת מכירות

אם העסק מפסיד, ואם יש מקרקעין המהווים השקעה בת-מימוש - מומלץ למכור את המקרקעין עד ל-31 בדצמבר ולקזז את שבח המקרקעין מההפסד העסקי.

מומלץ למכור מלאי שערך השוק שלו נמוך מעלותו (מלאי פגום וכד'), כדי שההכנסות ממכירות בהפסד יובאו בחישוב ההכנסה בשנת המס העכשווית. יש לבחון עיתוי מכירת נכסים המחויבים במס רווחי הון ואפשרות קיזוזם של הפסדי הון מועברים מרווחי הון, וכן אפשרות דחיית רווחי הון בגין החלפת נכס בר-פחת (לפי סעיף 96 לפקודה).

ראוי לתת את הדעת כי יש להודיע לפקיד השומה, בתוך 30 יום מיום המכירה, על קיום רווח ואף הפסד הון. אם הפסדים משנים קודמות מקוזזים מרווח ההון, אין חובה לתשלום המקדמה בגין רווח ההון (אך בכל אופן ישנה חובת הודעה לפקיד השומה בתוך 30 יום). קיזוז הפסדי ההון השוטפים, המאוחרים ממועד מכירת הנכס שיצר רווח הון, אינו מהווה עילה, לפי עמדת רשויות מס הכנסה, לאי תשלום המקדמה; וזאת, אף אם הפסד ההון נוצר בתוך 30 יום מיום יצירת רווח ההון - עדיין אין הפסד ודאי, והוא יוכר למוכר עם תום השנה.

מוזכר בזה כי המקדמה בגין מס רווח הון אינה פוטרת מתשלום ריבית והפרשי הצמדה על כל יתרת המס ממועד המכירה ועד לתום שנת המס.

מקדמת מס רווח הון ששולמה ביתר תוחזר כשהיא צמודה למדד מיום תשלומה.

אחריות למוצר שנמכר

במכירה שבה נלווית אחריות למוצר, אפשר להוציא חשבונית למכירה וחשבונית נוספת לאחריות למוצר.

יש לבדוק אם ההכנסות כוללות רכיב בגין אחריות טיב. אפשר ליצור הפרשה לאחריות בדבר הטיב, שתקטין הכנסות השנה רק אם אפשר לאמוד את ההוצאה העתידית על בסיס הגיוני; למשל, חישוב לפי ניסיון העבר, וכן חייב להתקיים תנאי של התחייבות כלפי צד ג' (להבדיל מ"התחייבות פנימית" של החברה כלפי עצמה).

קבלן בניין המוכר דירות למגורים מחויב על פי סעיף 4ב לחוק המכר (דירות), התשל"ג-1973 (להלן בפרק זה: "החוק") לשאת באחריות לטיב הבנייה במשך שנים אחדות מתום הבנייה, בהתאם לסוג הליקוי. פעולות לתיקון ליקויי הבנייה אשר הקבלן מבצע במסגרת אחריותו על פי החוק הן חלק מעלויות הפרויקט שביצע כדי להפיק את הכנסתו.

הכללים להתרת ניכוי ההפרשה נקבעו בפסקי דין שנפסקו בבית המשפט העליון. על פי אותם כללים - את ההפרשה יותר לנכות לצורכי מס, אם היא מחויבת מכוחם של עקרונות חשבונאיים מקובלים, לאחר שעמדה בתנאי [סעיף 17 לפקודה](#), ובהתקיים שלושה תנאים מצטברים אלה:

1. ניתן לאמוד את סכום החוב.

2. ישנו סיכוי סביר שבעתיד הקרוב ייהפך החוב התלוי לחוב מוחלט.

3. קיימת התחייבות לצדדים שלישיים בגין החוב התלוי.

לצורכי מס יותר לנכות את ההפרשה, כאמור לעיל, אך ורק אם ניתן לאמוד את סכומה על פי חישובים אובייקטיביים ומדודים, אשר על פי רוב תלויים בניסיון העבר.

על דורש ניכוי ההפרשה להוכיח לא רק את נכונות חישוביו, אלא גם את אמינותם של הנתונים שעליהם הוא נסמך.

נוסף על כך יש לציין כי חייב להיות סיכוי אמיתי שהחוב התלוי יהפוך לחוב מוחלט, שהרי לא כל קיומו של חוב תלוי מזכה את בעל החוב בזכות לדרוש להכיר בניכוי ההפרשה בגין אותו חוב. על פי העקרונות שנקבעו בפסקי הדין האמורים, נדרש שהחוב התלוי לא יהיה רחוק וסתמי, ושהסיכויים להתגבשותו הסופית יהיו סבירים וקרובים דיים.

הקלות במיסוי מקרקעין

שכר דירה יכול להיחשב הכנסה מעסק לפי [סעיף 12\(1\) לפקודה](#) - "השתכרות או רווח מכל עסק או משלח-יד". הכנסה זו מאופיינת במושכרים אחדים ובניהול משרד לשם כך. על פי [סעיף 6\(2\) לפקודה](#) - "דמי שכירות, תמלוגים, דמי מפתח, פרמיות ורווחים אחרים שמקורם באחוזה בית או בקרקע בבנין תעשייתי" הם בדרך כלל מקור הכנסה מפעילות פסיבית וללא פעילות מיוחדת, והיא אופיינית למי שעיסוקו אחר אך יש לו נכס להשכרה.

יש חשיבות להבחנה אם ההכנסה היא לפי סעיף 12(1) לפקודה או לפי סעיף 6(2) לפקודה, הן מהיבט עיתוי ההכרה בהכנסה (בסיס מזומן) והן מהיבט שיעור המס, ועל כך להלן.

נוסף על כך, אם ההכנסה נובעת מגוף המוגדר "עסק", אפשר ליחסה לבן-הזוג שהכנסתו נמוכה מהכנסות בן-זוגו. הכנסה מפעילות פסיבית מיוחסת לבן-הזוג שהכנסתו גבוהה מהכנסות בן-זוגו. לנושא זה יש גם היבטים בביטוח הלאומי. יש לשלם דמי ביטוח לאומי אם ההכנסה היא מעסק. אם ההכנסה מהשכרה נמוכה מההכנסה מהפעילות האקטיבית, תהיה ההכנסה מההשכרה פטורה מדמי ביטוח לאומי, בתנאי שאינה עולה על כ-25 אש"ח. זאת, בעקבות תיקון 103 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, שיידון בהמשך. לנושא זה יש גם משמעות בהכרה בהוצאות המימון. לקביעת ההכנסה ממקרקעין כהכנסה מ"עסק" ולא כהכנסה מ"אחוזה-בית" - יתרונות נוספים.

[בסעיף 1 לפקודה](#) נקבע כי שיעור נמוך של המס, כמו על יגיעה אישית, יחול גם על דמי שכירות מנכס ששימש לפני השכרתו, לפחות 10 שנים, להפקת הכנסה מיגיעה אישית, מעסק או ממשלח יד. בכך מתאפשרת מדרגת המס של 10% גם על בעל מונית, למשל, שפרש מעיסוקו אחרי 10 שנים ומשכיר את "המספר הירוק", או על בעל חנות מכולת שפרש מעיסוקו אחרי 10 שנים ומשכיר את עסקו. מאחר שהכנסתם של אלה דלעיל מדמי השכירות נמוכה יחסית, הם יוכלו ליהנות ממדרגת המס הנמוכה ביותר אף על פי שהכנסתם אינה מיגיעה אישית, גם אם פרשו מעיסוקם לפני גיל 60.

תיתכן אף התייחסות להכנסות השכירות, כאילו מדובר בקצבה. ראו בנושא את [סעיף 19 לפקודה](#).

בנושא זה ראו את תקציר פסק הדין בעניין [עמ"ה 143/91](#) דן מרדכי נגד פקיד שומה חיפה, שם נקבע כי ההכנסה מהשכרת הדירות לא הוכרה כהכנסה מעסק, כי אם כהכנסה מנכס בית.

[סעיף 8 לפקודה](#) קובע כי הכנסות מהשכרת מקרקעין [שסעיף 62\(6\)](#) או [סעיף 72\(7\)](#) לפקודה חלים עליהן - כלומר, הן אינן ממוסות כהכנסות מעסק - ייחשבו על בסיס מזומנים, אף על פי ששיטת המיסוי המצטברת היא השיטה הנאותה ביותר לעניין זה.

כל תקבול בגין שכר דירה שנתקבל בשנת המס, גם אם הוא בעבור שכר דירה מראש לשנים אחדות, יירשם כולו כהכנסה בשנה שבה נתקבל. לפיכך, למעוניינים לדחות גביית הכנסות, מוטב שימתינו לתחילת השנה הבאה לגביית שכר דירה. תקבול במזומן נחשב גם כשיפורים של המושכר, וכך נקבע בפסיקה. מועד התקבול, האם יהיה בסוף תקופה או בתחילתה, נשאר ללא הכרעה.

כדי להימנע ממיסוי מוקדם על הכנסה משכר דירה רצוי לקבל הכנסה משכר דירה בתוך שנת המס, ולא לקבל שכר דירה מראש.

אם יש לנישום רווח, והוא אינו מעוניין להגדילו בתקבולי שכר דירה, מוטב שידחה את קבלת התקבולים לשנה העוקבת. כאשר יש הפסד מעסק שאין ממשיכים בו, כדאי להקדים את רישום ההכנסה, משום שהפסד מעסק אפשר לקזז מכל רווח שהוא בשנת המס שבה הוא נוצר, ואין אפשרות לקזזו מהכנסה ממקור אחר, כגון: ממשכורת ומשכר דירה בשנות המס הבאות.

חלק מהמקרקעין מוחזקים בידי חברות, ולהם דין מיוחד [בסעיף 64 לפקודה](#), הקובע כי חברת מעטים, כמשמעותה [בסעיף 76 לפקודה](#), שכל רכושה ועסקיה הם החזקת בניינים, תיחשב הכנסתה, לפי בקשתה, להכנסתם של חברי החברה, וחלוקתה של אותה הכנסה, לעניין השומה, בין חברי החברה, כולם או מקצתם, תיעשה כפי שיוורה נציב מס הכנסה. הרואה עצמו מקופח מהוראת הנציב, רשאי לערער עליה לפני בית המשפט, כאמור [בסעיפים 153-158 לפקודה](#).

בחוק נקבע כי נישום, בענייננו - "חברת בית" - שאין לו הכנסה מעסק, דהיינו: השכרת נכס הבית אינה מגיעה לכדי עסק, ואינו דורש בחישוב הכנסתו החייבת הוצאות מימון, רשאי שלא ליישם את הוראות החוק הדנות בחברות.

הכנסות שכירות - היבטי מיסוי

להכנסות שכירות יש כמה היבטי מיסוי: יש התייחסות לעיתוי ההכרה בהכנסה; יש התייחסות לחישוב המס (יש לכך כמה חלופות); ויש התייחסות לחבות במע"מ ולחבות בדמי ביטוח. להלן נסקור את ההיבטים האלה.

אופי ההכנסה - הכנסה אקטיבית או פסיבית

לאופי ההכנסה, אם אקטיבית או פסיבית, יש חשיבות רבה והשלכות לגבי שיעור המס, לגבי אפשרות קיזוז ההפסדים ולגבי עיתוי ההכרח בהכנסה, כפי שנראה בהמשך.

לעניין ההבחנה אם מדובר בהכנסה אקטיבית או פסיבית ראו [עמ"ה 143/91](#) דן מרדכי, וניתן ללמוד גם [מע"א 10251/05](#) ברשף אילת בע"מ (בפסק הדין ברשף המערער השכיר תחנת דלק, ונקבעו מבחנים כיצד ההכנסה למשכיר תהיה עסקית).

עיתוי ההכרה בהכנסה

בעיקרון, מקור החיוב במס יהיה סעיף 12(1) לפקודה, אם מדובר בהכנסה מעסק, או סעיף 2(6) לפקודה, אם מדובר בהכנסה פסיבית.

במאמר מוסגר נציין שיש ויכוח אם מכירת דירת מגורים בחו"ל חייבת במס רווח הון. יש הטוענים כי דירת מגורים בחו"ל אינה עונה על הגדרת "נכס" שבסעיף 88 לפקודה. אם דירת המגורים כאמור אינה עונה להגדרת "נכס", לא ניתן יהיה למסות מכוח רווח הון, אולם ניתן יהיה למסות מכוח סעיף 2(6) לפקודה.

[סעיף 62\(6\) לפקודה](#) קובע כדלהלן: "...דמי שכירות, תמלוגים, דמי מפתח, פרמיות ורווחים אחרים שמקורם באחוזות בית או בקרקע או בבנין תעשייתי..." מכאן שגם אם מכירת דירת מגורים בחו"ל אינה חייבת במס רווח הון, ניתן למסותה מכוח סעיף 62(6) לפקודה.

[סעיף 8 לפקודה](#) קובע את עיתוי ההכרה בהכנסה במקרה שמקור ההכנסה הוא סעיף (6) לפקודה. סעיף 8 לפקודה קובע כדלהלן:

"הכנסה לפי סעיף (6) או (7) תיכלל בהכנסתו החייבת של הנישום בשנת המס שבה קיבל אותה בפועל גם אם היא הכנסה מראש, וההוצאות שהוצאו בשנת מס שלאחריה בייצורה של הכנסה לפי הוראות האמורות יותרו בניכוי מכול מקור בשנת המס שבה הוצאו ובלבד שאם לא ניתן לנכות את ההוצאות בשנת המס שבה הוצאו הן יותרו בניכוי בשנת המס שבה נתקבלה ההכנסה, ואת השומה לשנה האמורה יראו כמתוקנת בהתאם לכך, ואולם לא תחול בשל כך חובת תשלום ריבית והפרשי הצמדה על פי [סעיף 159א](#)."

הסעיף האמור קובע מיסוי על בסיס מזומן במקרה שמדובר בהכנסת שכירות שמקורה בסעיף (6) לפקודה. הכנסה שמקור חיובה היה [סעיף \(1\)2 לפקודה](#) (הכנסה מעסק), המיסוי בגינה יהיה על בסיס צבירה. ראו בעניין זה את עמ"ה 62/85 קריית יהודית, שבו נקבע כי ניתן להחיל את הוראות סעיף 8 לפקודה גם כאשר מדובר בהכנסה שמקור חיובה הוא סעיף (1)2 לפקודה.

עולה השאלה: האם הכנסת שכירות שמקור חיובה הוא סעיף (6) לפקודה, ומועד עיתוי חיובה נקבע לפי סעיף 8 לפקודה - האם דווקא על הכנסה בכסף או גם בשווה כסף? תשובה לכך תינתן בהמשך.

הוראה מעניינת שמופיעה בסעיף 8 לפקודה קובעת שאם ההכנסה משכירות, במידה שמקורה הוא סעיף (6) לפקודה, תמוסה על בסיס מזומן, נשאלת השאלה: מה דין ההוצאות שיוצאו בעתיד בגין אותה הכנסה?

[סעיף 8 לפקודה](#) קובע שההוצאות יותרו בניכוי מכל מקור בשנת המס שבה הוצאו.

בהוראה האמורה יש חידוש. [סעיף 28 לפקודה](#) (סעיף קיזוז ההפסדים) קובע בסעיף קטן (ח) כדלהלן: "הפסד שהיה לאדם מהשכרת בנין ניתן לקזזו כנגד הכנסתו מאותו בנין בשנים הבאות." בסעיף 8 לפקודה יש הוראה מטיבה לעומת סעיף 28 לפקודה. בסעיף 8 לפקודה ניתן לקזז הוצאה שהוצאה בעתיד בגין הכנסה שמוסתה בעבר מכל מקור.

חוזר מס הכנסה מס' 5/2011 דן בנושא חיוב הכנסות דמי שכירות ששולמו בדרך של ביצוע שיפורים במושכר. החוזר מסדיר את עיתוי ההכרה בהכנסה, כימות ההכנסה, השפעת החיוב במס על שבח המקרקעין בעת מכירת הנכס, אופן התרת הוצאות בידי משכיר הנכס שזקפו לו הכנסות בשל שיפורים במושכר, והיחס בין שיפורים במושכר לעומת הוצאות להתאמת המושכר. החוזר כולל גם נספחים עם דוגמאות מפורטות ולכן מומלץ לעיין בו בכל מקרה בו יש נגיעה לנושאים הנדונים בו.

מסלולי המיסוי

נתמקד במיסוי כאשר המשכיר הוא יחיד. הדין כאשר המשכיר הוא חברה משפחתית יהיה אותו הדין כאילו יחיד השכיר ([ראו פס"ד נטע עצמון](#)).

כאשר חברה משכירה - ההכנסה תמוסה בשיעור הקבוע [בסעיף 126 לפקודה](#).

כאשר יחיד משכיר - יש להבחין באיזה נכס מדובר: אם מדובר בדירת מגורים שמושכרת למגורים יהיו ארבעה מסלולי מיסוי; אם מדובר בנכס עסקי יהיו שני מסלולי מיסוי; אם מדובר בנכס בחו"ל יהיו שני מסלולי מיסוי.

א. השכרת דירת מגורים

יחיד משכיר דירת מגורים לצורך מגורים. השוכר הוא יחיד או חבר-בני-אדם ([חבר-בני-אדם - באישור נציב מס הכנסה](#)).

במקרה דנן ניתן להפעיל את [חוק מס הכנסה \(פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים\)](#), התש"ן-1990 (להלן בפרק זה: "חוק הפטור"), שלפיו יינתן פטור חודשי בתנאי שהכנסות השכירות החודשית לא עולות על 4,790 ש"ח בשנת המס 2011.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

היה והכנסות השכירות עולות על הפטור לחודש, אזי יש להפחית מסכום הפטור (להלן: "התקרה") את הסכום שבו עולה הכנסת השכירות על סכום התקרה.

נראה כי יחיד שיש לו כמה דירות מגורים, שמושכרות למגורים, אינו יכול לבחור לשלם מס על דירה אחת לפי חוק הפטור, ועל הכנסות מדירה אחרת לשלם מס לפי מסלול מיסוי אחר, בלי שזה יפגע בתקרת הפטור.

בחוק הפטור רואים הכנסה של יחיד ככוללת גם הכנסה של בן זוג המתגורר עם היחיד, והכנסות ילדו שמתחת לגיל 18.

לעניין זה נפנה את תשומת הלב לעמ"ה [363/02](#) ישעיהו גריל, לגבי הכנסות שכירות של ילד מעל גיל 18.

ב. מסלול 10%

הכנסה מהשכרת דירת מגורים למגורים - המשכיר משלם מס בשיעור 10% על כל ההכנסה. אין שום אפשרות לניכוי, קיזוז, זיכוי או פטור.

ג. פחת

לפי [תקנות מס הכנסה \(שיעור פחת לדירה מושכרת למגורים\)](#), התשמ"ט-1989, ניתן בעיקרון במסלול זה לנכות פחת לפי שיעור 2%, ובנוסף ממדדים את הפחת בדרך כלל מיום המכירה ועד יום תחילת שנת המס, ומחצית עליית המדד בשנת המס המדוברת.

במסלול הפחת, תקנה 2(ג) לתקנות האמורות קובעת כי נישום שבחר במסלול כאמור לא יהא זכאי לכל פחת אחר, לתוספת פחת, לניכוי ולהפחתה המגיעים לו על פי כל דין בשל הדירה האמורה. ועדיין, עמדת רשות המסים היא כי נישום כאמור זכאי לנכות הוצאות אחרות.

ניתן לנכות פחת מהחלק החייב במס אם בוחרים במסלול הפטור, ואת הפחת יש לחלק ליניארית בין הסכום החייב והפטור. שיעור המס שיחול על ההכנסה החייבת יהיה לפי שיעור המס שחל על יחיד מכוח סעיף 121 לפקודה, ויש לשים לב שבמקרים מסוימים לא תהיה תחולה למדרגות המס הנמוכות על הכנסה מיגיעה אישית.

השכרת נכס עסקי

בעיקרון, המיסוי יהיה לפי הוראות [סעיף 121 לפקודה](#). ייתכן שהכנסה זו תמוסה כאילו מדובר בהכנסה מיגיעה אישית. ראו חלופה (7) להגדרת "הכנסה מיגיעה אישית" בסעיף 1 לפקודה.

אם הכנסה זו יתחשב הכנסה מיגיעה אישית, ניתן ליהנות כאן מהוראות [סעיף 9\(5\) לפקודה](#). יש מסלול נוסף שרואה בהכנסת שכירות כאילו מדובר בקצבה, כמובן כפוף לתנאים שבסעיף 9 לפקודה.

הכנסות שכירות מחו"ל

קיים מנגנון המיסוי הרגיל מכוח סעיף 121 לפקודה. מסלול מיסוי נוסף מופיע ב[סעיף 122 לפקודה](#). ההכנסה החייבת תמוסה בשיעור 15%. במסלול זה ניתן לנכות רק פחת, ואין בו קיזוז, זיכוי או פטור. אין גם קיזוז בגין המס הזר שמופיע בסעיפים 196-210 לפקודה (בחלק י' פרק שלישי).

תנאי ההפעלת סעיף 122 לפקודה הוא שאין מדובר בהכנסה מעסק. במיסוי הכנסות שכירות מחו"ל אין הבחנה בין דירות מגורים לבין נכס עסקי. הכנסה שתמוסה מכוח סעיף 122 לפקודה פטורה מדמי ביטוח.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

חבות במע"מ

בבחינת החבות במע"מ בגין עסקאות מקרקעין נפנה להגדרת "עסקה" ו"עסקת אקראי" [בסעיף 1 לחוק מע"מ](#), ולתקנה 6ב לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו-1976.

נציג בטבלה להלן את האפשרויות השונות:

שוכר				משכיר
מלכ"ר או מוסד כספי	עוסק	עוסק לשימוש פרטי	אדם פרטי	
עסקת אקראי, למעט אם מדובר בדירת מגורים. הקונה חייב בתשלום המס	עסקת אקראי. הקונה חייב בתשלום המס	אין עסקה	אין עסקה	אדם פרטי
עסקה, המוכר חייב בתשלום המע"מ	עסקה, המוכר חייב בתשלום המע"מ	עסקה, המוכר חייב בתשלום המע"מ	עסקה, המוכר חייב בתשלום המע"מ	עוסק

ניכוי מס במקור

אם השוכר ירצה לדרוש בניכוי את הוצאות השכירות ולמשכיר תהיה הכנסה חייבת, יחולו הוראות צו מס הכנסה (קביעת דמי שכירות כהכנסה לעניין ניכוי במקור), התשנ"ח-1998, [ותקנות מס הכנסה \(ניכוי מתשלום דמי שכירות\)](#), התשנ"ח-1998. אי יישום הוראות ניכוי מס במקור יקים את הסנקציות שבסעיף 32א לפקודה. יש לשים לב שבמקרה ש"עובדים מהבית" ומדובר בדירה שכורה, אם רוצים לנכות חלק יחסי משכר הדירה כהוצאה - תחול חובת ניכוי מס במקור. לא בטוח כי המשכיר, שייתכן שמדווח על השכרת הדירה כהשכרה פטורה למגורים, ישמח להסדר כאמור.

הכנסות בני זוג מרכוש

נקבע כי ההכנסה מרכוש תיזקף לבן הזוג שהכנסותיו האחרות גבוהות מהכנסות בן זוגו.

[סעיף 66\(ב\) לפקודה](#) מאפשר לבני זוג לבקש, ולקבל, שהכנסות מרכוש, שהוא מהמקורות שיפורטו להלן, יתווספו לעניין חישוב המס להכנסות אותו בן זוג שהוא בעל הרכוש האמור.

הרכוש שאפשר לבקש, ולקבל, חישוב נפרד לגבי הכנסות הנובעות ממנו הוא:

א. רכוש שהיה בבעלות אחד מבני הזוג שנה לפחות לפני נישואיו.

ב. רכוש שנתקבל בירושה במהלך הנישואין אצל אחד מבני הזוג.

הכנסה מרכוש שיתבקש לגביה חישוב נפרד כאמור לעיל תיתוסף להכנסות האחרות של אותו בן זוג, וחישוב המס ייעשה על סך כל הכנסתו, והיא כוללת את ההכנסה הזו.

הכנסות קבלנים

לקבלנים ולסוחרים מקרקעין חשוב, לפי [סעיף 8א לפקודה](#), לממש את המקרקעין שברשותם עד 31 לדצמבר, אם ערכם של אלה עלה פחות מעליית המדד.

"קבלנים מבצעים" -

קבלן מבצע ידווח על הכנסותיו בגמר ביצוע 25% מהיקף הבנייה, אך יוכל לקזז הפסדים מהבנייה רק לאחר שהשלים 50% מהיקף הבנייה הכולל. מידע זה חשוב כדי לנתב את קצב התקדמות הבנייה, בחירת היקף הפרויקט וכיו"ב. במקומות עבודה שבהם הגיע הביצוע אל מתחת ל-25% מהיקף הבנייה הכולל, אין צורך לצבור רווחים בשנת 2010. אם נוצר הפסד מעבודה ממושכת, יש להגיע לביצוע של 50% לפחות מהיקף הבנייה הכולל, כדי שזה יוכר כהפסד. לכן, אם עלולים להגיע לרווח בביצוע של 25% מהיקף הבנייה הכולל, רצוי לעכב את העבודה ולהימנע מרישום רווח; ואם עלולים להגיע להפסד בביצוע של 50% מהיקף הבנייה הכולל, רצוי לזרז את העבודה כדי שיתאפשר רישום ההפסד.

"קבלנים בונים" -

מועד החיוב במס אצל קבלן בונה הוא שנת המס שבה היה הבניין "ראוי לשימוש", או עם התמלאות התנאים לקבלת תעודת "גמר בנייה".

קביעה זו עשויה לסייע בידי הקבלן לקבוע בעצמו את מועד הדיווח. בדרך כלל עדיף לדחות את גמר הבנייה ע"י דחיית החיבור לרשת החשמל או עיכוב בהשלמת הבנייה. ואולם, אם לקבלן הבונה צפויים הפסדים מהבנייה בעוד שיש לו רווחים עסקיים אחרים, רצוי לסיים את הבנייה כדי ליהנות מקיזוז ההפסדים. מן הרווחים הללו חישוב הכנסה חייבת במס הוא על הרווח מהשטחים שנמכרו בבניין ראוי לשימוש. כדי להקטין את רווח השנה, רצוי להימנע ממכירות בזמן סמוך לסוף השנה.

[בפסק דין ע"א 1527/97](#) של בית המשפט העליון מיום 16.3.1999, בערעור של "אינטרבילדינג חברה לבניין בע"מ" בדבר תחולת [סעיף 18\(ד\)\(2\)\(ב\) לפקודה](#), הדן בזקיפת הוצאות ההנהלה וכלליות והוצאות ריבית ליחידות עבודה או ליחידת קרקע, נקבע כי הוא חל רק במקרים שבהם לא ניתן להוכיח ייחוס הוצאות מסוים, אך לא יחול באותם המקרים שבהם ייחוס ההוצאות האמיתי הוא ברור ומוכח.

מכאן, טוב יעשה "קבלן בונה" בטרם יזקוף את הוצאותיו לפי כללי סעיף 18(ד)(2)(ב) לפקודה, אם יבדוק את האפשרות לזקוף את הוצאותיו בייחוס מסוים, אם הייחוס המסוים יביא לתוצאות מס טובות יותר בעבורו.

לקבלן בונה כדאי לבדוק עיתוי רכישת קרקע, שגם עליו יחול פסק הדין בעניין אינטרבילדינג.

להלן [סעיף 18\(ד\) לפקודה](#) :

"18. (ד) (2) נישום שעיסוקו הוא בנייה של יחידות עבודה, שבשנת מס פלונית היו לו או שהיו בביצועו יחידות עבודה או קרקע שהיא מלאי עסקי, ייזקפו הוצאות ההנהלה וכלליות והוצאות ריבית שיהיו לו באותה שנת מס לכל יחידת עבודה או קרקע כאמור, להלן :

(א) לכל יחידת עבודה ייזקף חלק יחסי מהוצאות הנהלה וכלליות, שהוא כיחס שבין סכום ההוצאות שהוציא הנישום בשנת המס לביצוע אותה יחידת עבודה, לבין סך כל ההוצאות שהוציא באותה שנת מס לביצוע כל יחידות העבודה בתוספת סכום ההכנסות האחרות שהיו לו בשנת המס ;

(ב) (1) לכל יחידת עבודה או קרקע ייזקף חלק יחסי מהוצאות הריבית שהוא כיחס שבין סך כל ההוצאות המצטברות שהוציא הנישום עד תום שנת המס לביצוע אותה יחידת עבודה או לרכישת אותה קרקע, לבין סך כל ההוצאות המצטברות שהוציא עד תום שנת המס לביצוע כל יחידות העבודה ולרכישת כל הקרקעות בתוספת סכום ההכנסות האחרות שהיו לו בשנת המס ;

לענין זה, 'הוצאות לביצוע יחידת עבודה ולרכישת קרקע' - לרבות הוצאות שיש לזקפן ליחידת עבודה ולקרקע על פי סעיף זה, עד תום שנת המס הקודמת;

(ב)2) יתרת הוצאות ריבית שלא נזקפה כאמור בפסקה (1) תותר בניכוי כך שחלק ממנה, שהוא כיחס שבין הכנסה מועדפת כמשמעותה בסעיף 18(ג) לסך כל ההכנסות האחרות ייוחס להכנסה המועדפת כאמור.

[ההדגשה אינה במקור]

הכנסה מריבית "רעיונית"

סעיף 3(ט) לפקודה קובע כי בגין הלוואות שניתנו בשיעור ריבית הנמוך משיעור הריבית שקבע שר האוצר בתקנות, יחושב שיעור ההפרש בין שיעור הריבית על ההלוואה בפועל לבין שיעור הריבית הקבוע בתקנות, לגבי הכנסה של מקבל ההלוואה (עובד, נותן שירותים, בעל שליטה).

על פי התקנות, הלוואות אלה (דהיינו: שנותנים מעסיקים לעובדיהם או שנותנות חברות לבעלי השליטה בהן) - יש להחזיר בתוספת ריבית בשיעור 6.24% לשנה בשנת 2012. זאת, למעט הלוואה שנותן מעסיק לעובד, בסך עד 7,560 ש"ח בשנת המס 2012, אשר יש להחזיר בתוספת הפרשי הצמדה למדד בלבד.

כלומר: אם תינתן הלוואה כאמור לעיל, כשהיא נושאת ריבית בשיעור 6.24% לשנה, לא תיווצר הכנסה נוספת אצל מקבלה. יש לזכור כי ריבית רעיונית אינה הוצאה אצל מקבל ההלוואה, והיא מהווה הכנסה בלבד אצל נותן ההלוואה.

בתיקון 185 לפקודה הוספו שני חריגים להגדרת הלוואה וחריג אחד לזהות בעל השליטה מקבל ההלוואה, אשר בהתקיימם לא יחולו על הלוואה שכזו הוראות הסעיף. ואלה החריגים:

1. עסקה בין-לאומית כמשמעותה בסעיף 85א. כלומר, הלוואה בין-לאומית, שחלות עליה הוראות סעיף 85א, תטופל רק לפי הוראות סעיף זה ולא יחולו עליה הוראות סעיף 3(ט).
 2. הלוואה שניתנה עד יום 5 במארס 2008 (יום הפרסום ברשומות של ביטול חוק התיאומים), שהייתה נכס קבוע בידי המלווה לפי חוק התיאומים ביום 31 בדצמבר 2007, או שהייתה נכס קבוע בידי המלווה במועד החל בתקופה שמיום 1 בינואר 2008 עד יום 5 במארס 2008, אילו היו הוראות חוק התיאומים חלות על אותה תקופה. חריג זה הוא מעין "תיקון טכני", מאחר שעד יום 31 בדצמבר 2007, לא חלו בכל מקרה הוראות סעיף 3(ט) על הלוואה שהייתה נכס קבוע בידי המלווה לפי חוק התיאומים. מאחר שחריג זה בוטל עם ביטול חוק התיאומים, היה כעת צורך להחזירו לקדמותו, וכן להוסיף לו אותן הלוואות שניתנו עד מועד הפרסום ברשומות של ביטול חוק התיאומים, שהרי מבחינה רשמית, לפני מועד זה לא היה ידוע על ביטול חוק התיאומים שנעשה באופן רטרואקטיבי. משום כך, הלוואות שעדיין קיימות מאותו מועד ועונות על הגדרת נכס קבוע, ימשיכו ליהנות מכך שהסעיף לא יחול עליהן.
 3. הסעיף לא יחול אם בעל השליטה מקבל ההלוואה הוא חבר בני אדם שאינו חברה משפחתית או חברה שקופה. במילים אחרות, הסעיף לא יחול על הלוואה מחברה בת לחברה אם, ובתנאי שהחברה האם אינה חברה משפחתית או חברה שקופה.
- שני החריגים הראשונים יחולו רטרואקטיבית על הלוואות שניתנו מיום 1 בינואר 2008 ואילך, ואילו החריג השלישי יחול רק על הלוואות שניתנו מיום פרסום התיקון ואילך.
- יש להביא בחשבון כי החזר הריבית והפרשי הצמדה הוא מתוך הכנסות ששולם עליהן מס, וכן תשלום של מס ערך מוסף על הריבית והפרשי הצמדה.
- אם ההלוואות ממומנות מהון זר, אזי ייתכן ששיעור הריבית על ההלוואה גבוה משיעור של 6.24% לשנה.
- במקרים אלה עולה השאלה, מה דין הוצאת הריבית העודפת.

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

כדאי להשוות את עלות הריבית הבנקאית אל הריבית החלופית של המימון העצמאי ולחסוך ב"מס" או ב"ריבית". אם ההלוואה לחברה תימשך בדרך של "שטר הון", ראו השלכות בחוק התיאומים, הן על [סעיף 3\(ט\)](#) לפקודה והן על [סעיף 3\(ז\)](#) לפקודה בנושא ובפרק שדן בשינוי המיסוי לעניין סעיף 3(ז) לפקודה בעיקר לגבי שיעור הריבית.

לעניין המע"מ - שלטונות מע"מ תובעים תשלום מע"מ מעסקה זו.

בכמה פסקי דין נקבע כי הלוואות הוניות חייבות בתשלום מע"מ. בעקבות פסקי הדין נקבעה עמדת אגף המכס והמע"מ מתוך ההיבט הכלכלי. אם בעל מניות נותן הלוואה ללא ריבית לחברה שבשליטתו, לא תמיד יראו בכך סיוע לעוסק החייב במע"מ. בנושא יש לבחון את האירוע לאור סעיפים 10 ו-12 לחוק מע"מ, ולאור [תקנה 3\(2\)\(ה\) לתקנות מע"מ](#).

הכנסות הוניות

אם לחברה יש הפסדים עסקיים והפסדי הון המועברים משנים קודמות, או אם צפויים להיות לחברה הפסדים עסקיים בשנה השוטפת, ובכוננת החברה למכור נכסי הון שבגינם צפויים לה רווחי הון - קיימת אפשרות לקזז את ההפסדים מהרווחים האלה. על החברה להודיע לפקיד השומה על קיום הפסדים אלה ועל כוונתה לקזזם מרווח ההון. דרך נוספת להקטין את תשלום מס רווח ההון והמקדמה הנובעת ממנו היא ביצוע של חילוף נכסים וקיצוץ רווח ההון הנובע מהמכירה מעלות הנכס שנרכש לחילופו, בהתקיים התנאים המנויים בפקודה (ובהודעה מתאימה לפקיד השומה).

מובהר בזה כי [סעיף 27 לפקודה](#) מתיר במקרים מסוימים את הניכוי של הפסדי הון הנובעים ממכירת מכוונות וציוד, מהכנסות הנישום. כתנאי לכך נקבע כי על הנישום לרכוש מכוונות וציוד, אשר עלותם גבוהה מהפסד ההון שנוצר במכירה, באותה שנת מס.

למותר לציין כי רווח ההון האינפלציוני, אשר נצמח מ-1.1.1994 ועד מועד מכירת הנכס, לא יחויב במס. בגין רווח הון אינפלציוני אשר נצמח מיום רכישת הנכס ועד ליום 31.12.1993 ישולם מס בשיעור 10%.

המס על רווח הון נקבע בשיעור 25%-30%, במקום המס בשיעור השולי של הנישום - הכול תלוי בזהות המוכר.

הכנסות מדיוידנד - השלכות מס

יחיד שמקבל דיוידנד ישלם עליו מס בשיעור 25%. אם מקבל הדיוידנד הוא יחיד שהוא "בעל מניות מהותי" - ישולם מס בשיעור 30% על הדיוידנד האמור.

"בעל מניות מהותי" הוא אדם שמחזיק, במישרין או בעקיפין, לבדו או יחד עם אחר, ב-10% לפחות באחד או יותר מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בחבר-בני-אדם.

דיוידנד - היבט הביטוח הלאומי

החל משנת 2008, עקב תיקון 103 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, אין חבות על דיוידנד שמקבל יחיד (סעיף 350(א)(6) לחוק הביטוח הלאומי).

ראו לעיל את סקירת הוראות סעיף 373 לחוק הביטוח הלאומי.

דיוידנד שמקבלת חברה

סעיף 126(ב) לפקודה מוציא מבסיס המס דיוידנד שקיבלה חברה תושבת ישראל שמקורו בהכנסות שהופקו או שנצמחו בישראל, שנתקבלו במישרין או בעקיפין מחבר-בני-אדם אחר החייב במס חברות.

סעיף 4 לפקודה קובע מבחנים למקום הפקת ההכנסה ולמקום צמיחת ההכנסה. בדרך כלל מקובל לבחון את המקום שבו מתקיימת הפעילות העסקית מניבת ההכנסה.

אם מדובר בדיוידנד שחולק מרווחים שנוצרו ונצמחו לישראל, וכן מדיוידנד שמקורו מחוץ לישראל - יחול מס בשיעור 25%. אם מדובר במדינה שכרתה עם ישראל אמנת מס, אזי יכולה החברה שקיבלה את הדיוידנד מחו"ל ליהנות ממנגנון הזיכוי העקיף הקבוע בסעיף.

הכנסות ריבית

- באופן כללי הכנסות ריבית חייבות במס בשיעור 25%, אלא אם כן הנכס אינו צמוד למדד ואז המס יהיה בשיעור 15%.
לגבי תוכניות חיסכון ותיקות ייתכנו כללי מעבר ויש לבחון כל מקרה לגופו.
- סעיף 125ג(ד) לפקודה מונה את המקרים שבהם לא יחולו על הכנסות המימון שיעורי המס המוטבים:
1. הריבית היא הכנסה שמקור חיובה הוא סעיף 12(1) לפקודה, או שהיא רשומה בספרי חשבונותיו, או שהיא חייבת ברישום כאמור;
 2. היחיד תבע ניכוי הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בשל הנכס שעליו משולמת הריבית;
 3. היחיד הוא בעל מניות מהותי בחבר בני האדם ששילם את הריבית;
 4. היחיד הוא עובד בחבר בני האדם ששילם את הריבית, או שהוא נותן לו שירותים או מוכר לו מוצרים, או שיש לו יחסים מיוחדים אחרים עמו, אלא אם כן הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה כי שיעור הריבית נקבע בתום לב ובלי שהושפע מקיומם של יחסים כאמור בין היחיד לבין חבר בני האדם;
 5. הריבית שולמה מקרן השתלמות לפני שחלפו התקופות האמורות בסעיף 9(16א) לפקודה או (16ב), או ששולמה מקופת גמל לתגמולים וחלו עליה הוראות סעיף 3(ד) לפקודה.

הקלות במיסוי ריבית

- סעיף 125ד לפקודה מעניק ניכוי מהכנסות הריבית במקרה שהכנסות הנישום (ולא ההכנסה החייבת) לא עלו על תקרה מסוימת. כמו כן הניכוי כפוף לגיל הנישום.
- סעיף 125ה לפקודה מעניק בתנאים מסוימים מיסוי הנהוג לעניין קצבה, קרי פטור בשיעור 35% מ"ריבית מזכה".
התנאי לפטור הוא שאחד מבני הזוג הגיע לגיל פרישה.
- אפשר לשלב את הניכוי שבסעיף 125ד לפקודה עם אפשרות הזיכוי שבסעיף 125ה לפקודה.

הכנסות מניירות ערך

- נייר הערך נחשב לנכס קבוע ממועד רכישתו ועד למועד מכירתו, כלומר: יש לבצע שינוי שלילי במועד רכישת נייר הערך. הכול עד תום שנת 2007.
- בכל שנת מס יחושב "רווח ריאלי מניירות ערך" לגבי ניירות ערך שמומשו באותה שנת מס. הרווח כאמור חושב כסכום התמורה ממכירת כל ניירות הערך שנמכרו באותה שנה, בניכוי מחירם המקורי המתואם של אותם ניירות ערך. החישוב יתבצע בערכי תום שנת המס, כלומר: התמורה ממכירת ניירות ערך בשנת המס וכן מחירם המקורי יתואמו עד לתום שנת המכירה.
- נפנה את תשומת הלב לאפשרות הקיזוז של הפסד הון מההכנסה מריבית או מדיווידנד מנייר ערך - תלוי בשיעור המס החל על הריבית או על הדיווידנד. הקיזוז הוא הפסד שוטף לעומת הכנסה שוטפת. ראו בהרחבה בפרק הדן בסדר קיזוז ההפסדים.
- חברות שכל בעלי מניותיהן בשנת המס היו יחידים, שלא תבעו הוצאות מימון ושאיין להן הכנסות מעסק בשנת המס, יורשו לצאת על פי בקשתן מתחולת חוק התיאומים. זאת, גם אם היו להן ניירות ערך סחירים בשנת המס. אולם הן ימוסו על פי [הוראות חלק ה' לפקודה](#).

אופציות לעובדים

אופציות לעובדים מטופלות בסעיפים (ט) ו-102 לפקודה.

סעיף 102 לפקודה דן במקרה שבו "עובד" או "נושא משרה" מקבלים אופציות/מניות במחיר נמוך ממחיר השוק. חשוב להדגיש שסעיף 102 לפקודה לא יחול אם המקבל הוא "בעל שליטה" כהגדרתו בסעיף 932(9) לפקודה.

סעיף 102 לפקודה מאפשר להקצות אופציות לעובדים בלי נאמן ועם נאמן. אם האופציה תוקצה ללא נאמן, "ההטבה" תמוסה כהכנסת עבודה בידי המקבל. אם מדובר באופציה לקבלת מניה כאשר האופציה אינה רשומה בבורסה, אירוע המס יהיה במועד המימוש.

אם הוקצתה אופציה שאינה נסחרת, אזי במסלול ללא נאמן, אירוע המס יהיה במועד ההקצאה, ובשלב המימוש יהיה אירוע הוני.

חשוב להדגיש כי עניין ההכרה בהוצאה במסלול של הקצאת אופציות שאינן סחירות שלא בידי נאמן (שיש אירוע פירותי לעובד בעת המימוש) לא הוסדר - לא לחיוב ולא לשלילה. יש צדדים לכאן ולכאן לעניין הכרה בהוצאה. באפשרויות האחרות של הקצאת אופציות שלא בידי נאמן יהיה אירוע (הוצאה) למנפיק במועד שבו יש הכרה בהכנסה למקבל (במועד ההקצאה). אפשרות נוספת שהוסדרה בסעיף 102 לפקודה היא האפשרות להקצות אופציות בידי נאמן. בהקצאה כזאת יש אפשרות שההכנסה בידי המקבל תהיה הכנסה הונית או הכנסה פירותית.

בהקצאה באמצעות נאמן, הנאמן אמור להחזיק את המניות בין 12 חודשים ועד 24 חודשים ממועד ההקצאה. משך ההחזקה תלוי במסלול המיסוי, במסלול פירותי 12 חודשים, ובמסלול הוני של 24 חודשים.

בחרה החברה במסלול נאמן והכנסת עבודה, תותר הוצאה לחברה - הכול באותו המועד של ההכרה בהכנסה.

במסלול נאמן ורווח הון, גם אם העובד אינו בעל שליטה, המיסוי יהיה בשיעור 25% ולחברה לא תותר הוצאה.

במסלול נאמן ורווח הון, גם אם הייתה הפרה, ולכן מסלול ההכנסה נהפך לפירותי, עדיין ההוצאה לא תותר לחברה.

מובן שבהוראות הסעיף ובתקנות שמכוחו יש הוראות נוספות, שעוסקות בדיווידנד ובהפיכת עובד לבעל שליטה בעקבות ההקצאה.

לעניין בעל שליטה, מסלול המיסוי שלו יהיה פירותי. מועד המיסוי אמור להיות בהקצאה ולדבר יש חריגים. לדוגמה, בחברה לא נסחרת מאחר שקיימת בעיה בקביעת השווי. הדבר מצריך פנייה לרשות המסים כדי לדחות את מועד אירוע המס.

בכל המקרים, הכנסת עבודה גוררת חבות בדמי ביטוח. מועד החבות בדמי ביטוח אינו מקביל למועד החבות לעניין מס הכנסה (ראו בנושא את פסק הדין בעניין שרון טופז ושרון זלצמן).

הגדלת הוצאות או הקדמת הוצאות

הגדלת הוצאות

רכישת שירותים ומוצרים מסוימים, שאינם מלאי עסקי, תיחשב להוצאה גם אצל עסקים מסחריים וגם אצל המדווחים על בסיס מזומן. ההבדל ביניהם יהיה: מי שמדווח על בסיס מזומן חייב גם לשלם את התמורה בפועל עד סוף השנה. כל זאת, אם הרכישה היא בסכומים סבירים והיא נעשתה במהלך הרגיל של העסק. כל הפרזה בנדון עלולה לגרום לפסילת ההכרה בהוצאה לצורכי מס השנה וייחוסה לשנים הבאות.

ההוצאות לעניין זה הן בדרך כלל לפרסום, ליחסי ציבור, לתיקונים, לאחזקה, לשיפוצי מנועים לפי סעיף 17(3) לפקודה, לספרות, לייעוץ עסקי ומשפטי, לייעוץ שיווקי ולאנשי מקצוע אחרים הנותנים שירותים לעסק, לדמי חבר לארגונים מקצועיים, לנסיעות לחו"ל, להשתתפות בכנסים, בוועידות, בתערוכות וכו'.

הוצאות אלה אפשר להקדים לשלם לפני סוף השנה. כמו כן אפשר להקדים ולשלם מענקים, פיצויים לעובדים מכספי המעביד, פדיון חופשה, בונוסים ותמריצים לעובדים, שלפי המוסכם הם צריכים לקבלם בשנה הבאה.

הקדמת הוצאות

קיימת דילמה בכל הקשור להקדמת תשלומים תקופתיים, כגון: שכר דירה, דמי ביטוח. קיימת מחלוקת בין נציבות מס הכנסה לבין מומחי מס שונים בכל הקשור לתשלומים שכאלה מראש לתקופה ארוכה. אנשי מס הכנסה אינם רואים בתשלומים תקופתיים מראש לשנים אחדות הוצאה בייצור הכנסה, גם לאלה המדווחים על בסיס מזומנים. עם זאת, אנשי המס גמישים בדרך כלל עם תשלומים המשולמים בסוף השנה, לשנה אחת מראש, ובתנאי שמדובר במהלך עסקי קבוע מדי שנה בשנה.

ריבית הנובעת מניכיון שטרות ומניכיון שיקים של לקוחות היא הוצאה מוכרת למס באותה שנה שבה בוצע ניכיון השטרות או ניכיון השיקים.

מבחינת תכנון המס, מוצע לשקול אפשרות לבצע לקראת סוף השנה ניכיון שטרות או ניכיון שיקים כלעיל, כאמצעי חלופי לקבלת אשראי אחר, כפוף למחיר האשראי.

תשלום שכר עבודה בעבור חודש דצמבר, אם ישולם במועדי תשלום רגילים בתחילת ינואר, עלול להיחשב הוצאה לא מוכרת לשנת המס השוטפת למדווחים על בסיס מזומן. עם זאת חשוב לדעת כי בדרך כלל, ולפנים משורת הדין, מתירה נציבות מס הכנסה למעסיקים לכלול הוצאה כזו במסגרת הוצאות שכר בשנה שבעדה שולמו, שאם לא כן ייפגם גם מערך הדיווח המקובל על הכנסות העובד השכיר.

למי שאינו מוכן "לקחת סיכון" מוטב שישלם לעובדיו עד ליום 31 בדצמבר את משכורת חודש דצמבר עם התוספות הנלוות לה. לכן, בעסק המתנהל על בסיס מזומנים מומלץ לשלם לעובדים, למוסד לביטוח לאומי ולביטוחי הפנסיה את יתר ההוצאות עד סמוך לסוף השנה. הוצאות אפשריות כדאי להקדים ולשלם בתוך שנת המס.

מן התשלומים לתושבי חוץ יש להעביר ניכוי מס מהכנסה של תושב חוץ על פי סעיפים [164](#) או [170](#) לפקודה (כגון: ריבית, תמלוגים וכו').

תשלומים לתושב חוץ, שהם הכנסה חייבת לפי [סעיף 18\(ה\) לפקודה](#), יותרו בניכוי רק אם שולמו לפני תום שנת המס, או שהמס עליהם נוכה לא מאוחר משלושה חודשים לאחר תום שנת המס, והועבר אל פקיד השומה בתוך שבעה ימים מיום הניכוי בתוספת ריבית והפרשי הצמדה.

ניכוי הוצאות להתאמת מושכר

לפי תקנות מס הכנסה (כללים בדבר ניכוי הוצאות להתאמת מושכר), התשנ"ח-1998, השוכר מקרקעין לתקופה הקצרה מ-25 שנים, שהוציא הוצאות להתאמת המושכר לצורכי ייצור הכנסתו, יוכל לנכות הוצאות אלו בשיעור 10% בכל שנה, החל משנת המס שבה הוצאו, אך לא לפני שנת המס שבה החל המושכר לשמש בייצור הכנסת השוכר; ושיעור ההפחתה לצורכי מס איננו כלל לתקופת השכירות בפועל (ארוכה/קצרה מ-10 שנים).

תקופות ההפחתה וביצועה הן כמובא בשלוש הפסקאות להלן:

- א. אם המחכיר אינו מחזיר לחוכר את שווי המחוברים - תהיה הפחתת ההשקעה, על פני תקופת החכירה, בשיטת הקו הישר.
- ב. אם המחכיר מחזיר לחוכר את כל שווי המחוברים - תהיה הפחתת ההשקעה בהתאם לשיעור הפחתה הקבוע בתקנות מס הכנסה (פחת), 1941 (בתקנות אלה נקבעו שיעורי הפחתה הרגילים לנכסים).
- ג. אם המחכיר מחזיר לחוכר רק חלק משווי המחוברים - תהיה הפחתת ההשקעה של החלק שאינו מוחזר לפי תקופת החכירה.

פננה את תשומת הלב לדיון לעיל בחוזר מס הכנסה בנושא.

הוצאות לשיפוצים

במסגרת הוצאות אחזקה אפשר לכלול הוצאות לתיקונים ולשיפוצים שנתיים, אשר במהותם הם "שמירה שוטפת על הקיים". יש להיזהר מלהכליל בהוצאות האחזקה האמורות תשלומים מהותיים לשיפוצים ולשיפורים בנכס או במושכר או תשלומים אחרים, אשר במהותם הם בעלי אופי הוני.

בפסק דין כימוביל בע"מ (ע"א 487/79) קבע שופט ביהמ"ש העליון ברק את ההבחנה בין תיקונים המוכרים כהוצאה לבין שיפוצים שאינם מוכרים כהוצאה. כל הוצאה שמעלה את ערך הנכס או משביחה אותו היא איננה הוצאה לשמירת הקיים, וככזו - אין היא מותרת לניכוי. בדרך זו קובע השופט ברק כי צביעה מעלה את ערך הנכס ומתווספת לעלותו לחישוב פחת ורווח הון במכירה, בעוד ביטוח מהווה הוצאה שוטפת לשמירה על הקיים.

תיקון מכונית או כל מכונה אחרת לאחר תאונה הוא הוצאה שוטפת לפי [סעיף 31](#) לפקודה. כל תיקון מהווה למעשה השבחה, אך רק השבחה מעבר למצב המקורי החדש צריכה להיחשב השבחה, כגון: החלפת המנוע המקורי במכונית במנוע חזק ממנו, או ריצוף בשיש איטלקי במקום מרצפות סוג ב' שנתקבלו מקבלן.

פחת

ייתכנו מקרים שבהם נכסים יוגדרו בו-זמנית בקטגוריות שונות, המקנות שיעורי פחת שונים. במקרים כאלה עלולה להתעורר מחלוקת בין הנישום לבין פקיד השומה בקביעת שיעור הפחת הראוי אשר מותר בניכוי.

בבואנו לקבוע את סיווגו של נכס לצורך קביעת שיעור הפחת בו, המבחן הראשון העומד לפני הנישום הוא קביעת ייעוד הפעלתו של הנכס.

לאחר קביעת סיווגו של הנכס יש לבחון אם אפשר לפצל אותו ליחידות משנה, שיש להן קיום עצמאי, או שכל היחידות בו משרתות תכלית אחת כוללת. זהו מבחן "העצמאות התפעולית".

פננה את תשומת הלב לתקנות הפחת המואץ, המאפשרות פחת בשיעור 50%. כמו כן נציין כי בשנים האחרונות פסקי דין ישנים, כמו קולנוע רינה ונצב"א, התחלפו בפסיקה לכלית. גם נכסים שאינם מופיעים [בתקנות מס הכנסה \(פחת\), 1941](#), ניתן להפחיתם על פי המהות הכלכלית.

שיחלוף - החלפת ציוד

אם רוצים למכור נכסים, אפשר להיזקק [לסעיף 96 לפקודה](#), המאפשר לנישום שבבעלותו נכס בר פחת לרכוש נכס אחר במקום הנכס שמכר, בתוך תקופה של 4 חודשים לפני המכירה ועד 12 חודשים לאחריה, לחילוף הנכס שמכר במחיר העולה על מחירו המופחת.

הפעלת סעיף זה גורמת להקטנת הפחת של הנכס שנרכש. לכן בסעיף זה מוטב להשתמש לצורכי כלי רכב שמוגבלים בניכוי ההוצאות, ובכללן הפחת.

באפריל 1991 נפסק בפסק הדין צ'רני ישראל (עמ"ה 193/89) כי הנישום יכול למכור נכס אחד, ובתמורתו לקנות נכס אחר בלי לשלם מס רווח הון לפי [סעיף 96 לפקודה](#). במקרה הנידון בפסק הדין נמכרו 50% ממחפרון ונקנה טרקטור.

ציוד או מכוונות אשר יצאו מכלל שימוש, כדאי לממשם, כדי שאפשר יהיה לתבוע ולקבל את ההפסד ממכירתם בשנת מס זו.

פננה את תשומת הלב גם להוראות [סעיף 27 לפקודה](#), שמאפשר להפוך הפסד הון להפסד עסקי, בתנאי שהתקיימו התנאים בסעיף.

הכרה בהוצאות רכב

מכות סעיף 31 לפקודה חוקקו תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב), התשנ"ה-1995 (להלן בפרק זה: "התקנות"), שקובעות כללים לעניין שיעור הניכוי של הוצאות הרכב.

החל בשנת 2008 התבטלה הנוסחה לעניין שיעור ההכרה בהוצאות רכב, נוסחה שהתבססה על מספר הקילומטרים שנסע הרכב במהלך שנת המס, וכן הקביעה כי 9,900 ק"מ שימשו לנסיעה פרטית. יש לבחון לגבי כל כלי רכב לאיזו הגדרה הוא משתייך בתקנות.

כללי הניכוי

- רכב תפעולי - ההוצאה תותר במלואה.
- רכב שהמעביד העמיד לרשות עובדו - ההוצאות יותרו במלואן (תקנה 3 לתקנות).
- רכב שלא שימש לייצור הכנסת עבודה - תלוי בסוג הרכב:
- רכב, למעט אופנוע שסיווגו L3 ולמעט רכב כאמור להלן - סכום הוצאות החזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987 (להלן - תקנות שווי השימוש), או סכום בגובה 45% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.
- לגבי אופנוע שסיווגו L3 - סכום הוצאות החזקת רכב בניכוי שווי השימוש כפי שנקבע בתקנה 2(ב) לתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 25% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.
- לגבי רכב שסיווגו M1, שסיווג המשנה שלו הוא אוטובוס ציבורי או מונית, כאמור בתקנה 271א(ד)(1) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן - תקנות התעבורה) - סכום הוצאות החזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 90% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.
- לגבי רכב שסיווגו M1, שסיווג המשנה שלו הוא רכב סיור או רכב מדברי, כאמור בתקנה 271א(ד)(1) לתקנות התעבורה - סכום הוצאות החזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 80% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.
- לגבי רכב שסיווגו M1, שסיווג המשנה שלו הוא רכב שצוין ברישיון הרכב שלו כרכב להוראת נהיגה, כאמור בתקנה 271א(ד)(1) לתקנות התעבורה - סכום הוצאות החזקת הרכב בניכוי שווי השימוש ברכב כפי שנקבע בתקנות שווי השימוש, או סכום בגובה 77.5% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה, ובלבד שבבעלות הנישום רכב כאמור אחד בלבד, ולגבי מי שבבעלותו רק שני כלי רכב כאמור, שלגבי אחד מהם בלבד צוין ברישיון הרכב שהוא בעל תיבת הילוכים אוטומטית, במקום "77.5%" יקראו "68%".
- ברכב של חברה להשכרת רכב לתקופה קצרת מועד (להלן - החברה) - כל הוצאות החזקת הרכב לגבי כלי הרכב שמספרם עולה על מספר עובדי החברה.

שווי השימוש ברכב

החל משנת 2010 זקיפת השווי נעשית כאחוז מסוים ממחיר הרכב. טבלאות מפורטות בנושא פורסמו על ידי רשות המסים.

רכב - קיזוז מס תשומות

כמה תקנות בתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 (להלן: "תקנות מע"מ") עוסקות ב"רכב": תקנה 1 - הגדרות; תקנה 14 - אי התרה בקיזוז מס תשומות במקרה של רכב פרטי; ותקנה 18 - תשומות מעורבות.

הנוסחה שהייתה קבועה בתקנה 18 לתקנות מע"מ לגבי תשומה מעורבת - הכרה ב-2/3 או ב-1/4 מהתשומות - נפרצה כלפי מעלה, והותרו אף 90% מהתשומות בפס"ד על רד הנדסה מעליות (ע"ש 1097/04).

חכירת נכסים ("שכר-מכר")

עסקת שכר מכר או חכירה (או בשמה המקובל: "ליסינג") של נכס (להלן, למען הפישוט - רק "עסקת חכירה") היא הסכם אשר בו אדם אחד (להלן: "המחכיר") מעניק לאדם אחר (להלן: "החוכר") זכות להשתמש בנכס לפרק זמן קבוע מראש תמורת דמי שכירות.

בשיטה זו יש לחוכר אפשרות להשתמש בנכס בלי לרכוש אותו (בכספי הון, באשראי ספקים, או בהלוואה אחרת), עניין אשר עשוי להקל על החוכר מבחינה פיננסית, וכן למנוע ממנו חשיפה לסיכונים עסקיים אחרים. זה - מחד גיסא. מאידך גיסא עלויות הריבית בעסקה כזו הן גבוהות מן העלויות בעת שהנכס נרכש כנגד הלוואה בנקאית; וזאת, מכיוון שבעסקת חכירה ניתנים ביטחונות נאותים בשיעור פחות מן הביטחונות הניתנים בעת מתן ההלוואה האמורה.

כאשר עסקת החכירה מסווגת "עסקת חכירה תפעולית" - יירשמו הוצאות השכירות בדוח רווח והפסד של הנישום. הוצאות אלה יהיו מותרות בניכוי לצורכי המס.

כאשר עסקת החכירה מסווגת "עסקת חכירה הונית", יירשמו בדוח רווח והפסד של הנישום הוצאות הפחת וכן הוצאות המימון (כולל רכיב ההצמדה בגין דמי השכירות). הוצאות אלה יהיו מותרות בניכוי לצורכי המס.

ניכוי הוצאות לפינוי דייר מוגן

כללי מס הכנסה (ניכויים מסוימים לבעלי בתים המושכרים בשכירות מוגנת), התשל"ח-1977 מאפשרים לנכות דמי פינוי דייר מוגן, שהתגורר במושכר שרכשו כשהוא פנוי או שרכשו תפוס, והפינוי היה שלוש שנים מיום רכישתו.

תנאי בסיסי לסיווג הוצאות דמי הפינוי כהוצאה פירותית אצל בעל מושכר, שרכש את המושכר כשהוא תפוס, הוא תשלום דמי הפינוי לאחר תום שלוש שנים מיום רכישת הנכס. מי שרכש את המושכר כשהוא פנוי, ולאחר מכן השכירו בשכירות מוגנת, יכול לשלם דמי פינוי בשל פינוי הדייר המוגן בכל עת שיחפוץ [סעיף 1(א)].

דמי פינוי ששילם נישום בשל פינוי דייר מוגן ממושכר, שרכשו תפוס לפני שחלפו שלוש שנים מיום הרכישה, יותר לנכותם החל משנת המס שבה שולמו לפי שיעור הפחת המתאים למבנים (2%, 4% וכו'), ובלבד שאם התקבלו בשנה מסוימת דמי מפתח מהמושכר, ינוכו דמי הפינוי בשיעור הפחת מדמי המפתח תחילה [סעיף 1(ב)].

הרציונל שבבסיס ההגבלה של התרת הניכוי ברכישת נכס תפוס, בחלוף תקופה של שלוש שנים מיום רכישת הנכס ועד לתשלום דמי הפינוי, הוא: מניעת הרכישה של נכס ברכישה לשיעורין. המחוקק ראה צורך לעודד את התרת הקשר הכפוי, שבו מצויים גם בעל המושכר וגם הדייר המוגן, שמקורו בחוק אנכרוניסטי, שאינו עולה בקנה אחד עם היתרונות הכלכליים שהמחוקק חפץ ביקרם כיום.

הפסדים

הפסד עסקי שנוצר בשנה השוטפת ניתן לקיזוז מכל הכנסה באותה שנה של שני בני זוג במקרה של חישוב משותף. הפסד עסקי המועבר משנים קודמות יקוזז מהכנסות מעסק או ממשלח יד, לרבות מרווח הון מעסק. החל משנת 2007 ניתן לקזז הפסד מועבר מעסק שנוצר משנת 2007 לעומת הכנסה ממשכורת, בהתקיים תנאים כגון שהפסיק את התעסקותו וכו'. מאידך, הפסד מהשכרת בניין ניתן לקזז מהכנסות מאותו בניין בלבד בשנים הבאות, לרבות שבת, אם יימכר הבניין. **ראו גם הוראות סעיף 8 לפקודה, שמרחיבות מעט את אפשרות הקיזוז.**

אם צפויות לחברה הכנסות מדמי שכירות בשנים הבאות, אשר לא ניתן לקזז מהן הפסדים מועברים מעסק, מומלץ במידת האפשר לגבותן עוד השנה כדי לקזז מהן את ההפסדים השוטפים.

בהתאם לנוהלי רשות המסים, חברה המתכוונת לממש נכסי מקרקעין אשר יניבו שבח ריאלי בשנת המס הבאה, וברשותה נכסים אחרים המיועדים למכירה ומכירתם תניב הפסדי הון, מומלץ כי תממש את נכסי ההון הללו עד לתום שנת המס העכשווית; שכן, קיזוז הפסדי ההון משבח המקרקעין בשלב שומת מס שבח יהיה מורכב יותר.

בפסק הדין בעניין עמ"ה 91/96 נקבע כי כאשר מתברר שבעל חוב דרש להכיר בסכום החוב כהפסד הון בדוח האישי, משמעות הדבר היא, בהכרח, כי הוא מבחינתו השלים עם העובדה שחוב זה לא ייפרע עוד בידי; ואם אותו בעל חוב הוא גם מנהלה של החייבת, הקובע כיצד היא תפעל ומה היא תעשה, משמע שגם מבחינתה מדובר בחוב שהיא לא תידרש עוד לפורעו.

בית המשפט קבע כי נכון עשה המשיב כאשר החליט בנסיבות העניין ליישם בנושא שבמחלוקת את עקרון ההקבלה, שהוא עיקרון יסודי בדיני המס, ולראות בהפסד ההון שתבע המנהל בתיקו האישי בבחינת הכנסה חייבת בתיק החברה שבניהולו.

הפסיקה הנ"ל התערעה מעט בשנים האחרונות.

בתנאים מסוימים ניתן לקזז הפסדים בין חברות, העומדות בדרישות [חוק עידוד התעשייה \(מסים\), התשכ"ט-1969](#). בעזרת הקיזוז אפשר להעביר הפסדים מחברה לחברה. אפשר להגיש דוח מאוחד לשנת 2009 לחברה-האם ולחברה-הבת, ולהעביר הפסדים מחברה לחברה מהתקופה שלאחר שהחברה-האם רכשה את החברה-הבת.

הפסד הון ניתן לקיזוז מרווח הון בלבד. יתרת הפסד הון שלא קוזזה בשנת המס השוטפת ניתנת לקיזוז במשך שנות המס הבאות לאחר השנה שבה נוצר ההפסד. הפסד הון יקוזז תחילה מרווח הון ריאלי, ויתרת הפסד ההון שטרם קוזזה תקוזז ביחס של 1 ל-3.5 מן הסכום האינפלציוני.

"הפסדים על הנייר" כדאי להפוך להפסדים ממשיים, כדי לרשום אותם כהוצאה בשנת המס השוטפת, כגון:

א. "קבלנים מבצעים" שעלולים להפסיד בבנייה - כדאי שיזדרזו להשלמת 50% מההיקף הכולל של הבנייה, כדי שיוכר להם ההפסד לפי [סעיף 8א\(ב\)\(2\) לפקודה](#).

ב. מי שמחזיק מלאי שערכו ירד - מוטב שימכור אותו ויממש את ההפסד (יש דעה שלפיה אין צורך לממש מלאי כדי להכיר בהפסד).

נישום שהוציא בשנת המס סכום לחילוף מכוונות וציוד המשמשים בעסק, יותר לו ניכוי סכום השווה להוצאות שהוציא לרכישת המכוונות והציוד הישנים בניכוי הפחת; או, לחלופין, הסכום שהוציא לרכישת המכוונות והציוד החדשים - לפי הנמוך. המשמעות היא הפיכת הפסד הון להפסד עסקי (ראו [סעיף 27 לפקודה](#)).

לפי [סעיף 103 לפקודה](#), אפשר לקזז הפסדים שנצברו בחברות מתמזגות עד לפני המיזוג החל משנת המס שלאחר המיזוג מהכנסתה של החברה הקולטת. בכל שנת מס לא יותר לקיזוז סכום העולה על 20% מסך כל ההפסדים של החברות המעבירות והחברה הקולטת או סכום העולה על 50% מהכנסתה החייבת של החברה הקולטת באותה שנת מס לפני קיזוז ההפסד משנים קודמות - לפי הנמוך ביניהם.

בחברות תעשייתיות שחל עליהן [חוק עידוד התעשייה \(מסים\), התשכ"ט-1969](#), והמגישות דוח מאוחד - הפסד שהיה בחברה-האם או בחברה-הבת לפני שנת המס, שעליה הוגש דוח מאוחד, לא יותר לקיזוז בדוח המאוחד. הפסד כאמור יותר לקיזוז מהכנסה של החברה שבה נוצר.

סדר קיזוז הפסדים

המישור הפירותי

1. הפסד שוטף של אדם מעסק או ממשלח יד, שאילו היה רווח היה נישום לפי הפקודה, ניתן לקזזו כנגד הכנסה חייבת של אותו אדם. הקיזוז מבוצע בשנה שבה נוצר ההפסד ושבה נוצר הרווח. כלומר, אין אפשרות שבשנה אחת יש רווח ובשנה לאחר מכן - הפסד, ויותר קיזוז. אין קיזוז אחורנית.
 2. היה ומבוצע חישוב נפרד לבני זוג, ניתן להעביר הפסד בין בני הזוג. לא יותר להעביר הפסד של אחד מבני הזוג לבן הזוג השני, אם לבן הזוג שלו יש הפסד קיימת גם הכנסה שממנה ניתן לקזז את ההפסד, לאור פסק הדין בן אליהו (עמ"ה 9025/06).
 3. במקרה שאי אפשר לקזז את ההפסד בשנה שבה נוצר, יועבר ההפסד לשנים הבאות. הפסד המועבר מעסק או ממשלח יד "נחות" מהפסד שוטף, כלומר - אי אפשר לקזז הפסד מועבר מכל מקור; הפסד מועבר אפשר לקזז מול הכנסה חייבת מעסק או ממשלח יד, לרבות רווח הון בעסק או במשלח יד.
- אפשר לקזז הפסד מועבר מעסק או ממשלח יד שנוצר משנת 2007 ואילך אף מול הכנסה משכר (שמקור חיובה הוא סעיף 2(2) לפקודה), בהתקיים התנאים להלן:
- א. לאותו אדם לא הייתה הכנסה מעסק או ממשלח יד בשנת הקיזוז.
 - ב. אותו אדם חדל לעסוק בעסק או במשלח יד שיצרו את ההפסד המועבר.
 - ג. מקור ההפסד המועבר אינו מחברת בית, מחברה משפחתית או מחברה שקופה.
 4. לעניין נושא קיזוז הפסדים, "הכנסה חייבת" ו"רווח הון" כוללים שבח מקרקעין.
 5. למרות הוראות סעיף 28(א) לפקודה שדן בקיזוז הפסד שוטף, והוראות סעיף 28(ב) לפקודה שדן בקיזוז הפסד מועבר, הנישום יכול לבקש שלא לקזז הפסד, שוטף או מועבר, מול סכום אינפלציוני או כנגד רווח הון, ריבית או דיווידנד, אם שיעור המס החל עליהם אינו עולה על 25%.
- סעיף 28(ח) לפקודה קובע שהפסד שהיה לאדם מהשכרת בניין, אפשר לקזזו כנגד הכנסתו מאותו בניין בשנים הבאות. משמע, הפסד מהשכרת בניין (נכס) ניתן לקזז מול הכנסה מאותו הנכס בלבד.
- סעיף 29 לפקודה דן בקיזוז הפסדים שנוצרו מחוץ לישראל. במרבית המקרים הקיזוז יהיה רק כנגד הכנסות מחוץ לישראל, ורק במקרים מסוימים יותר קיזוז גם כנגד הכנסות בישראל.
- סעיף 92 לפקודה דן בקיזוז הפסד הון.
1. הפסד משבח כמוהו כהפסד הון לעניין קיזוז ההפסד, כך נקבע בסעיף 92(א)(1) לפקודה.
 2. הפסד מנכס מחוץ לישראל יקוזז תחילה מול רווח מנכס שמחוץ לישראל. אם אין רווח על נכס מחוץ לישראל, יקוזז ההפסד מול רווח מנכס בישראל. הכלל הזה נכון לגבי הפסד שוטף והפסד מועבר.
 3. הפסד הון שוטף במכירת נייר ערך, אפשר לקזזו (בתנאים מסוימים) אף מ:
 - הכנסה מריבית או מדיווידנד ששולמו בשל אותו נייר ערך.
 - הכנסה מריבית או מדיווידנד ששולמו בשל נייר ערך אחר, ששיעור המס החל על הריבית או על הדיווידנד שקיבל אותו אדם אינו עולה על 25%.

משמע, אפשר לקזז הפסד שוטף ממכירת נייר ערך אף מול דיווידנד וריבית מניירות ערך. ואולם, מאחר שהחל משנת 2012 משיכת דיווידנד על ידי בעל שליטה מחברה בבעלותו חייבת במס בשיעור 30% - לא ניתן לקזז הפסד הון כנגד דיווידנד זה.

חשוב לזכור כי הפסד הון ממכירת נייר ערך הוא אף במקרה של נייר ערך זר. כך עולה מהגדרת "נייר ערך" בסעיף 88 לפקודה.

נספח ג' לדוח השנתי לגבי רווחים מניירות ערך מכיל טבלאות עזר לביצוע קיזוז הפסדי הון מריבית ודיווידנד כאמור.

הכרה בחובות אבודים

רצוי להקדים ולסכם טיפול בחובות בעייתיים, דהיינו: לקבוע את סכום ההפחתה כפי שמוסכם עם החייב ולזקוף אותו בחשבונו או להביא לסיום הליכי גבייה או פשרה. דבר זה יקל את תביעת ההוצאה לצורכי מס. מצוין בזה כי חובות אבודים מוכרים כהוצאה רק אם מוכח להנחת דעתו של פקיד השומה כי נעשו כל המאמצים לגבותם. לפיכך, רצוי להיערך לביצוע פעולות לגביית החובות, כגון פנייה חוזרת לחייבים, פנייה לעורכי דין, הגשת תביעות משפטיות וכו'. את ההנחיות העיקריות כפי שהובאו בחוזר מס הכנסה, המבטאות את עמדת רשות המסים בנושא הנדון, אפשר לסכם כלהלן:

א. חוב אבוד יוכר רק אם הוא עסקי.

ב. החוב בלתי אפשרי לגבייה (למשל, החייב פשט את הרגל או שהוא חברה בפירוק).

ג. חייב להתקיים התנאי, שליום המאזן הגיע מועד פירעון החוב. אם מועד פירעון החוב הוא לאחר תאריך המאזן והחייב עדיין פעיל, לא קיים חוב אבוד, גם אם לאחר מכן כאשר הגיע מועד הפירעון החייב פשט את הרגל. המצב שונה אם מועד הפירעון הוא לאחר תאריך המאזן, ולתאריך המאזן ידוע שכבר לא יהיה אפשר לגבות את החוב (למשל, מכיוון שהחייב פשט את הרגל), יהיה אפשר להכיר בחוב כחוב אבוד.

ד. ויתור על חוב עסקי של חברה-אם, עליו מוותרת חברה-אם זו לחברה-הבת שלה, לא יוכר כחוב אבוד. החברה-האם צריכה להראות כי התאמצה לגבות את החוב.

מומלץ להיערך ולפעול לאיסוף ההוכחות אשר מראות את פעולת גבייתם של החובות, לרבות פנייה אל עורכי דין ואף הגשת תביעה משפטית. בגבייה חלקית של חובות ובהסכם פשרה על היתרה שלא נגבתה, יש צורך לשכנע את פקיד השומה כי לפני ההסכם נעשו כל המאמצים לגביית החוב במלואו.

חובות אבודים - אלה הם חובות של לקוחות שאינם יכולים לעמוד בתשלום חובותיהם. באלה - מוטב להגיע להסכם עם החייב עד 31 בדצמבר, או עד מועד עריכת הדוחות הכספיים, כדי שהחוב האבוד או המסופק יותר לניכוי בשנת המס העכשווית ולא בשנה הבאה.

לשם כך רצוי להוציא תעודת זיכוי לחייב ולקבל ממנו אישור על קבלתה.

יש גם אפשרות להמחות חובות רעים לחברת גבייה ולנכות את ההפרש בין סך החוב לבין הסכום שיתקבל בעבורו כהוצאה לצורכי מס.

אם מימש צד ג' את הערבות שנתנה החברה, תוכל החברה, בהתאם לעמדת נציבות מס הכנסה, לבקש להכיר בהפסד הון רק אם היא תוכיח כי החייב, שחובו שולם, הוא חדל פירעון לחלוטין, וכי אין הוא יכול לפרוע את הערבות, כולה או מקצתה. הוכחה כאמור היא כי החייב הפסיק את פעילותו, וכי הליכי הפירוק הסתיימו.

לפיכך, מומלץ לפעול במידת האפשר כדי לסיים את הליכי הפירוק ולגבש את הפסד ההון.

מצוין בזה כי עצם הדרישה להכיר בחוב כהוצאה אינה מונעת מבעל עסק מלהכחישו בבית המשפט. מומלץ גם כאן לנסות לגבש פשרה עוד לפני תום שנת המס, כדי ליהנות לפחות מסכום הפשרה כהוצאה.

לעניין מע"מ, נושא החובות האבודים הוסדר בתקנה 24 לתקנות מע"מ, בהמשך לפסיקות בית המשפט בעניין אלקה.

התחייבויות תלויות

אם תלויות ועומדות נגד העסק תביעות כספיות מגורמים שונים, בגין אירועים הקשורים למהלך העסקים הרגיל (כמו תביעה משפטית של לקוח בגין פגם במוצר או איחור באספקה), אפשר לדרוש להכיר בסכום התביעה או בחלק ממנו כהוצאה. התנאים לכך הם: ידוע בוודאות כי החוב ישולם; יש אומדן מבוסס ביחס לסכום החוב; ואי הכללת החוב בין הוצאות העסק תגרום לעיוות התוצאה העסקית.

ההוצאות בגין הפרשה לחוב תלוי ייבחנו לפי העקרונות שהתגבשו בפסיקה, כמפורט להלן:

א. ההפרשה נדרשת לפי מבחנים חשבונאיים.

ב. אפשר לאמוד את ההוצאה.

ג. ההוצאה תהפוך לחוב מוחלט בעתיד בדרגת ודאות גבוהה.

יש לציין שגם אם החברה מתנגדת לחוב התלוי, ותובעים ממנה לשלם חוב זה, אין זה מונע ממנה את ניכוי ההפרשה כהוצאה.

יש לבדוק אם ההכנסות כוללות רכיב בגין אחריות טיב. אפשר ליצור הפרשה לאחריות טיב שתקטין את הכנסות השנה רק אם ניתן לאמוד את ההוצאה העתידית על בסיס סביר, כגון: חישוב לפי ניסיון העבר או לפי בסיס אחר, וכן חייב להתקיים תנאי של התחייבות כלפי צד ג' (להבדיל מ"התחייבות פנימית" של החברה כלפי עצמה).

כמו כן נקבע בפסיקה כי פקיד השומה רשאי לבדוק את נחיצותה של ההפרשה בעת הדיון על השומות.

תושבי חוץ

הוצאה ששולמה לתושב חוץ במהלך השנה, המהווה בידו הכנסה שיש לנכות ממנה מס במקור, יותר לנכותה בשנה השוטפת, אם היא מתייחסת לשנת המס, והמס נוכח מהכנסתו של תושב החוץ לא יאוחר מתום שלושה חודשים מתום השנה, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה מתום שנת המס ועד מועד הניכוי מהעברת תשלום ההוצאה.

יש תשלומים לתושבי חוץ שאינם נחשבים בישראל להכנסה; ולכן העברת התשלומים הללו אליהם פטורה ממס. לדוגמה: דמי ניהול ודמי ייעוץ שמקבל תושב חוץ על ניהול ועל ייעוץ שנתו, כאשר העבודה בוצעה מחוץ לישראל, ועד לסכום של 60,000 דולר בשנה.

מתנות ללקוחות

כדאי להכין לפקיד השומה רשימת ישראלים (כולל עובדים לרגל אירועים אישיים) שקיבלו מתנות. תקנות מס הכנסה מאפשרות ניכוי הוצאות על מתנות, אשר ניתנו במסגרת העיסוק ולשם ייצור הכנסות, בשיעור של 210 ש"ח לשנה בשנת המס 2012.

הרשימה צריכה להיות נכונה, וצריך שיהיה יחס סביר בין עלות המתנה לבין היקף העסקים המתנהלים עם אותו לקוח.

אש"ל לעובדים

בפסק הדין בעניין [עמ"ה 156/96](#) נקבע כי יש לראות בארוחות לעובדים בבחינת טובות הנאה שקיבלו עובדי המערכת מידיה בשווה כסף. בתור שכאלה, יש - כדעת המשיב - לראותן בבחינת הכנסת עבודה אצל העובדים, ולזקוף את שוויין במלואו להכנסת העובדים, לפי [סעיף 2\(2\) לפקודה](#). הנושא מקבל יתר חיזוק לאור ביטול ההכרה בהוצאות אש"ל כהוצאה מוכרת החל משנת 2011. כנ"ל באשר לאפשרות קיזוז מס התשומות מחד גיסא, וחיוב העובדים במס עסקאות מאידך גיסא.

מס על שכר

בעסק המנהל את חשבונותיו על בסיס מזומן, ניכויים משכר יש לשלם עד 31 בדצמבר. בעסק שאינו עובד על בסיס מזומן אפשר לפצל את הדיווח בין בעלי השליטה לבין יתר העובדים בשני טופסי 102, ובעבור יתר העובדים - לשלם כרגיל. אם לעובדים מגיעים ימי חופשה או דמי הבראה והם מעוניינים לפדות אותם, והנישום מעוניין להקטין את ההכנסות באותה שנה מכל סיבה שהיא, יש לבצע את התשלומים בחודש דצמבר.

בחברות פרטיות רצוי לבחון מחדש את שיעור המשכורות של בעלי השליטה. יש מקרים שבהם נזקפת המשכורת אמנם לזכותם של בעלי השליטה, ומשולמים עליה מס ודמי ביטוח לאומי, אך בפועל העסק אינו מסוגל לשלמה. יש מקרים שהרווח נמוך וייווצר הפסד או שלא ניתן לקזז את המקדמות ששולמו בשל הוצאות עודפות. יש מקרים שהמקדמות הוקטנו והרווח גדל מהמשוער. הגדלת המשכורת היא אפשרות להקטנת הרווח ולאי חיוב בריבית ובהפרשי הצמדה, לפי [סעיף 190\(א\)\(2\) לפקודה](#).

אם התוצאות העסקיות הן שליליות - אין טעם בזקיפת משכורות גבוהות לבעלי השליטה. מצד שני, יש חברות פרטיות שביטלו בזמן מקדמות מס, בטענה שכל רווחיהן מחולקים כשכר למנהלים. כדאי לבדוק אם זהו המצב בפועל.

כל שכר אשר משולם לבעל שליטה בגין השנה השוטפת, ואשר ניכויי המס בגינו ישולמו עד תום שלושה חודשים מתום השנה, יוכר כהוצאה, בתנאי שניכויי המס ישולמו עד תום אותם שלושה חודשים בצירוף הפרשי הצמדה. אפשר לרשום ולשלם מענקים לעובדים ולקרובים שאינם בעלי מניות גם בשנת המס הבאה, עד למועד עריכת הדוחות השנתיים.

נסיעות לחו"ל

הזמנות לתערוכות, לקונגרסים ולהשתתפות בהשתלמויות ובירידים, וכן כל מסמך המעיד כי הנסיעה לחו"ל הייתה לצורך עסקים - כדאי לשמור. כך גם מסמכים המעידים על יעדי הנסיעה ומועדי הנסיעה, יומן פגישות והתעניינות במוצרים, מסמכי משא ומתן עם יצרנים וספקים בחו"ל, או כל מסמך התקשרות הכרוך בחו"ל.

רצוי גם לשמור על כל הקבלות בגין הוצאות שונות הכרוכות בנסיעה לחו"ל. אסמכתות אלה ישכנעו את פקיד השומה שההוצאות היו עסקיות.

[לפי התקנות](#) יוכרו ההוצאות הבאות הכרוכות בנסיעה לחו"ל בשנת 2012 :

א. כרטיס טיסה

אם הטיסה היא במחלקת תיירים - 100% ממחיר הכרטיס; אם הטיסה היא במחלקת עסקים או במחלקה ראשונה - 100% ממחיר כרטיס טיסה במחלקת עסקים באותה טיסה.

מי שטס במחלקה ראשונה רצוי שיצטייד באישור על מחיר הטיסה במחלקת עסקים.

ב. לינה בחו"ל

בנסיעה שכללה עד 90 לינות: בעבור שבע לינות ראשונות - כל הוצאות הלינה לפי קבלות או 255 דולר ללינה, לפי הנמוך ביניהם.

בעבור שאר הלינות: עד 112 דולר ללינה - לפי קבלות; מעל 112 דולר ללינה - 75% לפי קבלות, אך לא פחות מ-112 דולר ללינה ולא יותר מ-191 דולר.

בנסיעה שכללה יותר מ-90 לינות - לפי קבלות, אך לא יותר מ-112 דולר ללינה.

שתי נסיעות או יותר, שלא הייתה ביניהן שהייה רצופה בישראל של 14 יום לפחות, ייחשבו לנסיעה אחת (רק בנסיעה של למעלה מ-90 לינות).

ג. שכירת רכב

סכום ההוצאות שיוכר: עד 56 דולר ליום. לפי הבהרות נציבות מס הכנסה, סכום ההוצאה כולל גם הוצאות הפעלת הרכב, כגון לדלק ולחנייה.

ד. הוצאות אחרות

אם נדרשו הוצאות לינה - יוכרו הוצאות אלה עד 71 דולר ליום; אם לא נדרשו הוצאות לינה - יוכרו הוצאות אלה עד 120 דולר ליום.

ה. שכר לימוד

בשהות של יותר מעשרה חודשים בחו"ל יוכרו הוצאות שכר לימוד עד גובה 638 דולר לחודש לכל ילד.

ניכוי הוצאות כיבוד

מותרים בניכוי 80% מההוצאות שהוציא הנישום לכיבוד קל במקום העיסוק שלו, דהיינו: המקום שבו הנישום מנהל דרך קבע את עיסוקו. יתרת 20% מההוצאות לא תותר בניכוי, ויחולו עליה הוראות בדבר מקדמות בשל הוצאות עודפות. כ"כיבוד קל" ייחשבו משקאות קרים ומשקאות חמים, עוגיות וכיו"ב פריטי מזון קלים הניתנים לאורח, המבקר במקום העיסוק לצורכי פעילותו של הנישום, וכן לעובדים. הוצאות אחרות למזון ולמשקה לא ייכללו בגדר "כיבוד" (לדוגמה: ארוחה עסקית הניתנת לאורח).

ציון כי לא מותר ניכוי הוצאות בשל אירוח בארץ, למעט ניכוי הוצאה סבירה לאירוח אדם מחו"ל ([תקנה 3 לתקנות](#)).

ניכוי הוצאות לינה וארוחת בוקר בארץ

מותר ניכוי הוצאות לינה, אם הלינה נעשתה במרחק של פחות מ-100 ק"מ ממקום העיסוק הקבוע או ממקום המגורים, אלא אם כן פקיד השומה אישר כי הלינה הייתה הכרחית לייצור הכנסה.

ניכוי הוצאות לינה שהוצאו בייצור הכנסה, בשל לינה במרחק של 100 ק"מ ויותר ממקום העיסוק או ממקום המגורים, או לינה שפקיד השומה אישר כאמור לעיל. יש תקרה לסכומים המותרים בניכוי.

התקרה היא בסך התקרה הקבועה ב[תקנה 2\(2\)\(ב\)\(1\)\(ב\) לתקנות](#) מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסויימות), התשל"ב-1972, לגבי לינה בחו"ל, החל מהלינה השמינית ואילך, כשהיא מתורגמת לשקלים לפי השער הידוע במועד הלינה. נכון לשנת 2012 סכומי התקרה הם כלהלן:

● לינה שעלותה נמוכה מ-112 דולר - מלוא הסכום.

● לינה שעלותה גבוהה מ-112 דולר - 75% מהסכום, אך לא פחות מ-112 דולר ולא יותר מ-191 דולר.

הוצאות לארוחת בוקר הכלולה במחיר לינה יותרו בניכוי אם הלינה מותרת בניכוי כאמור.

ההכרה בהוצאות אש"ל ([תקנה 3\(2\) לתקנות](#) ניכוי הוצאות מסויימות) בוטלה החל משנת 2011.

האמור אינו חל על לינה הנדרשת לצורך השתתפות בכנס בתחום עיסוקו של הנישום, ועל כך חלים כללי ניכוי ההוצאות על פי [סעיף 17 לפקודה](#) ואילך.

מחקר ופיתוח

לפי [סעיף 20 לפקודה](#) - הוצאות מחקר ופיתוח של בעל מפעל לשם פיתוחו או קידומו של מפעלו, יוכרו בשנה השוטפת, אם המחקר בוצע בתחומי התעשייה, החקלאות, התחבורה או האנרגיה, וכן אושרו ההוצאות על ידי המדען הראשי של

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

משרד התעשייה והמסחר. אם בעל המפעל לא עמד בתנאים אלה, יותר ניכוי ההוצאה בשלושה שיעורים שווים החל בשנת המס שבה שולמו.

לפני מתן הלוואות לחברות מחקר ופיתוח, מומלץ לשקול את הכדאיות של השתתפות במחקר כנגד תמלוגים עתידיים. לפי [סעיף 46א לפקודה](#), התקרה הכוללת לניכוי בשל תרומות ובשל מחקר ופיתוח הוגבלה ל-50% מהכנסתו של הנישום בשנת המס.

הוצאות בגין השקעה בחיפושי נפט ובסרטים

כללים לחישוב המס בשל החזקה ומכירה של יחידות השתתפות בשותפות לחיפושי נפט, התשמ"ט-1988 מאפשרים להשקיע בחיפושי נפט, אם בהשקעה ישירה בשותפות ואם בדרך של רכישת יחידות השתתפות נסחרות בבורסה ולתבוע להכיר בהשקעה כהוצאה בשנת המס.

סכום ההוצאה שיותר ניכוי למי שרכש יחידות השתתפות אלה הנסחרות בבורסה, יהיה על פי דוח של השותף המנהל ולא יותר מהסכום שהוציא.

מכירת יחידות השתתפות אלה בבורסה למי שתבע את ניכוי המס הקודמת, לא תהיה פטורה ממס רווח ההון. לאור זאת, ההשקעה עשויה להיות כדאית בייחוד לנישום שיש בידיו הפסדי הון בלתי מנוצלים.

הוצאות סוציאליות

ניכוי בשל דמי ביטוח לאומי

מועד הפירעון האחרון של תשלום דמי ביטוח לאומי לעצמאיים הוא עד 15 לינואר. למרות זאת, רצוי ומומלץ להקדים ולשלם את הסכומים, אשר חובה לשלם, עוד בשנת המס השוטפת, ולקבל אישור על כך. בלי האישור לא יוכרו התשלומים בידי פקיד השומה.

לפי פקודת מס הכנסה, 52% מדמי הביטוח הלאומי מותרים בניכוי מהכנסה החייבת במס.

מומלץ להסדיר את תשלום חובות דמי הביטוח הלאומי בהקדם האפשרי, ולא לחכות עד היום האחרון של שנת המס. מבוטחים שהכנסתם גדלה בשנת המס, והיא מעבר לסכום שלפיו הם משלמים דמי ביטוח, רצוי שיגדילו את התשלום השנה, כדי לקבל את הניכוי ממס הכנסה עוד בשנה זו.

שלא כרשויות המסים, הזוקפות לזכות החשבון כל תשלום המשולם - המוסד לביטוח לאומי זוקף אותו לאחר שייקלט החיוב במחשב.

אפשר להסדיר את חובות העבר באמצעות פנייה אל המל"ל לפני שייווצר בו לחץ ועומס בעבודה (מומלץ שבוע לפני תום השנה), כדי שתשלומים אלה ייקלטו במחשב.

נשים העובדות בעסקי בעליהן נחשבות ל"אישה עוזרת". הן משלמות דמי ביטוח לאומי כעצמאיות.

אם פקיד השומה השתכנע שהאישה עובדת ביגיעה אישית בעסק שההכנסה ממנו נזקפת לבעל, יותרו דמי הביטוח הלאומי בניכוי כתוספת לניכוי שמקבל הבעל על דמי הביטוח הלאומי שהוא משלם בעבור עצמו.

קופות גמל לפיצויים

לפני תשלום לקופת פיצויים יש לבדוק אם אפשר לנכות את התשלום מההכנסה החייבת במס, ואם תשואת קרן הפיצויים מצדיקה הפקדה בקופה.

את סך ההתחייבויות לתשלום פיצויים, תגמולים ודמי חופשה, כולל לבעלי שליטה בחברה, מוטב לשלם עד סך התקרות המותרות לפני תום שנת המס. פיצויים ותגמולים שלא ייפרעו השנה, לא יותרו לניכוי בשנת המס העכשווית. מי שלא

אהרן ושות' רואי חשבון

Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

מדווח בשיטת המזומנים, יכול לנכות כהוצאה תשלומים סדירים לקופ"ג בקשר לפיצויים, לתגמולים ולקצבה בעבור חודש דצמבר, בתנאי שהם ייפרעו עד סוף חודש ינואר העוקב.

יש לערוך את חישוב הסכומים הדרושים לכיסוי התחייבות לפיצויי פרישה של העובדים. הסכומים יותרו לניכוי רק אם הופקדו עד תום שנת המס ובהתאם לכללים בקופה לפיצויים מאושרת.

יש לבדוק אם אין עודפי כספים ביעודה לפיצויים על העתודה לפיצויים, העולים על העתודה (בתוספת שיעור תוספת היוקר כשהסכום שלו מוגדל ב-10%). במקרה זה יש לצמצם את סכום ההפקדות בקופה לפיצויים.

תשלום פער שוטף בקופ"ג לפיצויים אפשרי עד יום 31 בדצמבר, באישור מנהל רשות המסים בישראל.

בעקבות תיקון 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, קופות פיצויים ימשיכו להתקיים עד תום שנת 2010. כמו כן אי אפשר להפקיד בקופה בגין עובד שעד תום שנת 2007 לא הפקידו בעבורו בקופה.

המשמעות - החל מחודש ינואר 2008 מעביד אינו יכול לפתוח חשבון חדש בקופה מרכזית לפיצויים.

הפרשה על הכנסה משכר המהווה בסיס לפנסיה

החל משנת 2008 חלה חובה על כל מעביד לדאוג לכל עובד שאין לו "הסדר פנסיוני מטיב", שיפקיד בעבורו לביטוח פנסיוני מקיף באמצעות הפקדת עובד ומעביד.

הפקדות עובד ומעביד - כל אחד - עולות בהדרגה ויגיעו ל-17.5% עד שנת 2014 (5% חלק העובד, 6% חלק מעסיק לקצבה ו-6% חלק מעסיק לפיצויים).

ההפקדה אמורה להיות על השכר המשולם לעובד, או על השכר הממוצע במשק, הנמוך מביניהם.

פירוט ראו [בצו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק המדינה על פי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957](#).

קופות גמל

תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (חוק קופות הגמל) הגדיר החל משנת 2008 שני סוגי קופות בלבד: קופה משלמת לקצבה וקופה שאינה משלמת לקצבה. לפיכך הפכו קופות הגמל ההוניות לקופת גמל לא משלמת.

קופת גמל לא משלמת היא קופת גמל לכל דבר, פרט לכך שבמועד הפרישה הכספים שנצברו בה לא יימשכו כקצבה באמצעותה, אלא באמצעות קופת גמל אחרת - משלמת לקצבה - שאליה יועברו הכספים שנצברו כדי שתשלם קצבה לפורש.

בכך התבטל למעשה מסלול התגמולים ההוניים.

החוק אינו מאפשר למשוד כספים שנצברו באופן חד-פעמי (הוני). עם זאת, בהגיע העמית לגיל פרישה, יוכל להוון חלק מכספי הצבירה כחוק. זאת, אם יוכיח הפורש שמובטח לו סכום קצבה מזערי בסך 3,850 ש"ח (שיעודכן בכל שנה לפי שיעור עליית המדד), וכפוף להסדרי ההיוון הקבועים בתקנון הקופה.

משיכת הכספים באופן חד-פעמי על ידי מי שאינו עומד בתנאים האמורים (גיל, הוכחת קצבת מינימום), מהווה "משיכה שלא כדין", שחייבת במס מינימלי בשיעור 35% (עד לגובה המס השולי - הגבוה מביניהם), על פי [סעיף 87 לפקודה](#).

הזיכוי בגין הפקדה בכל סוגי הקופות עומד לכן על 35%.

בעל שליטה

על פי [סעיף 32\(א\)\(9\)\(2\) לפקודה](#), ההפרשה לפיצויים בעבור בעל שליטה המוכרת לחברה בשנת המס מוגבלת בסכום. החל משנת 2012 בוטלה המגבלה על ההפרשה לקופת גמל לקצבה בעבור בעל שליטה.

זיכוי וניכוי בגין הפקדה בקופ"ג

לאור השינויים הרבים שנעשו בתחום, הפך נושא זה למורכב. מומלץ לקבל ייעוץ לכל מקרה לגופו.

ביטוח מפני אובדן כושר עבודה

גם נושא זה עבר שינויים רבים ומומלץ לקבל ייעוץ לכל מקרה לגופו.

הפרשות לקרנות השתלמות

א. קרן השתלמות לעצמאי

לפי סעיף 17(א5) לפקודה, מותר לעצמאי לנכות 4.5% מהכנסתו לתשלום לקרן השתלמות - מעבר ל-2.5% מהכנסתו עד 255,000 ש"ח בשנת המס 2012.

כדי לזכות במרב ההטבות יש להפקיד 7% מן ההכנסה מעסק עד 255,000 ש"ח, ומהם יהיה ניכוי עד 4.5% מ-255,000 ש"ח.

דהיינו, מן הסכום שהופקד, במגבלת הכנסה קובעת, יפחיתו 2.5% מן ההכנסה הקובעת והיתרה תותר בניכוי.

אם נישום הוא שכיר ועצמאי, ועל הכנסתו כשכיר שילם לו מעבידו לקרן השתלמות - סך ההכנסה לצורכי הניכוי יהיה הנמוך מבין אלה:

1. הכנסת הנישום מעסק או ממשלח יד.

2. סכום התקרה, בניכוי המשכורת שבעבורה שילם המעביד לקרן השתלמות.

בסעיף 9(ב16) לפקודה נקבע פטור ממס לסכומים שמשך יחיד עצמאי מקרן ההשתלמות שלו, ובכלל זה סכומי הריבית, הפרשי ההצמדה ורווחים אחרים. זאת, בניסיונות ובתנאים המסוימים להלן:

● לאחר **שלוש שנים** ממועד התשלום הראשון - אם שימשו הכספים לצורך ההשתלמות של העצמאי, וכן אם היחיד הגיע ל"גיל פרישה".

● לאחר **שש שנים** ממועד התשלום הראשון - ללא כל תנאי.

● ללא הגבלת תקופה ממועד התשלום הראשון - אם הסכום נמשך בידי הזכאים לקבלת סכומים של היחיד, בעל החשבון, שנפטר.

סכומים שמשך עצמאי מקרן ההשתלמות, אשר לא נתקיימו בהם התנאים בסעיף 9(ב16) לפקודה, יהיו חייבים במס כהכנסה מעסק או ממשלח יד בעת קבלתם, למעט הסכומים שהפריש העצמאי לקרן השתלמות שלא הותרו בניכוי לאור הוראת **סעיף 3(ה2) לפקודה**.

ב. קרן השתלמות לעובד

סכומים שמשך עובד מקרן השתלמות, לרבות ריבית, הפרשי הצמדה ורווחים אחרים, יהיו פטורים ממס: אם נמשכו לאחר שלוש שנים מיום התשלום הראשון לחשבון, ובלבד שישמשו לצורך השתלמותו; או אם נמשכו לאחר שש שנים, ללא כל תנאי.

סכומים שמשך עובד מקרן השתלמות שלא בתקופות ובניסיונות כאמור, יחויבו במס, למעט סכום הקרן שמקורה בתשלומי העובד.

כמו כן אם נפטר העובד, הזכאים לסכומים מקרן ההשתלמות רשאים למשוך אותם בפטור ממס, ללא הגבלה בנוגע לזמן המשיכה.

משכורת מרבית שבגינה ניתן להפקיד היא 15,712 ש"ח לחודש. שיעור ההפקדה הוא: הפרשת המעביד - 7.5%, הפרשת העובד - 2.5%. מעבר לכך יש לזקוף שווי לעובד.

ג. קרן השתלמות לבעל שליטה

לפי [סעיף 32\(9\)\(א\)\(2\) לפקודה](#), מותר לחברה, שהיא בשליטתם של לא יותר מחמישה בני אדם, כמשמעותה [בסעיף 76 לפקודה](#), לנכות בעבור בעל שליטה בה תשלומים שמשלמת חברה כאמור לקרן השתלמות בעבור חבר בעל שליטה, כאשר סכום זה מוגבל ל-4.5% ממשכורת החבר עד לתקרה הקבועה בסעיף.

זיכוי בעד הוצאות להחזקת קרוב נטול יכולת

יחיד תושב ישראל זכאי לזיכוי בעד הוצאות החזקת קרוב משפחה נטול יכולת שהוא משותק, מרותק למיטה, עיוור או בלתי שפוי בדעתו, וכן בעד ילד מפגר.

החוק מעניק הקלות למי שהחזיק בן משפחה במוסד או נקודת זיכוי אחת בגין אותם נטולי היכולת. [סעיף 44 לפקודה](#) קובע כי בחישוב הכנסתו החייבת של יחיד תושב ישראל, שהוא או בן זוגו שילם בשנת המס בעד החזקה במוסד מיוחד של ילד, בן זוג או הורה משותקים לחלוטין, מרותקים למיטה בתמידות, עיוורים או בלתי שפויים בדעתם, או בעד החזקת ילד מפגר במוסד מיוחד, יותר זיכוי ממס בשיעור 35% מהסכומים ששילם, העולים על 12.5% מהכנסתו החייבת. יחיד תושב ישראל יהיה זכאי לזיכוי בעד הוצאות החזקת קרוב במוסד לפי [סעיף 44 לפקודה](#), או לנקודות זיכוי בעד נטול יכולת לפי [סעיף 45 לפקודה](#), לפי העניין (להלן: "המזכה"), אם ההכנסה החייבת של המזכה ושל בן זוגו לא הייתה יותר מהתקרה הקבועה בסעיף ליחיד או לבני זוג.

סעיף 45(א) לפקודה קובע כי יחיד תושב ישראל, שהיה לו בשנת המס ילד משותק, עיוור או מפגר, או שהיה לבן זוגו ילד כאמור, יובאו בחשבון בחישוב המס שלו או של בן זוגו שתי נקודות זיכוי בשל כל ילד, כאמור. ישנם ילדים הסובלים מליקויי למידה, הפרעות קשב והיפראקטיביות. בגין ילדים אלה זכאים ההורים להקלות במס.

נקודות זיכוי לתושב חוזר

1. בעקבות תיקון לפקודה נקבע כי בהגדרת "עולה" שבסעיף 35 לפקודה ייכלל גם יחיד ששב והיה לתושב ישראל מיום 16/5/2010 ועד ליום 30/9/2012, לאחר שהיה תושב חוץ במשך 6 שנים רצופות לפחות (להלן: "תושב חוזר מוטב"). לעניין זה נקבע בתיקון, כי מי שבידו תעודת "תושב חוזר" ממשרד הקליטה, לפיה שהה מחוץ לישראל 6 שנים לפחות (להלן: "תעודת תושב חוזר מוטב"), ייחשב לתושב חוזר מוטב וכפועל יוצא מכך - כ"עולה" לעניין סעיף 35.
2. בעקבות התיקון, יהיה זכאי תושב חוזר מוטב (בדומה לעולה חדש), לנקודות זיכוי הניתנות באופן מדורג במשך 3.5 שנים מיום ההגעה לישראל או מיום 1/1/2011, לפי המאוחר, באופן הבא:
 - א. 1/4 נקודות זיכוי חודשית במהלך 18 החודשים הראשונים. שווי ההטבה החודשית (1/4 נקודת זיכוי) עומד על 627 ש"ח (נכון לשנת המס 2011).
 - ב. 1/6 נקודת זיכוי חודשית במהלך 12 החודשים הבאים. שווי ההטבה החודשית (1/6 נקודת זיכוי) עומד על 418 ש"ח, (נכון לשנת המס 2011).
 - ג. 1/12 נקודת זיכוי חודשית במהלך 12 החודשים הבאים. שווי ההטבה החודשית (1/12 נקודת זיכוי) עומד על 209 ש"ח, (נכון לשנת המס 2011).
3. תושב חוזר מוטב ששב והיה לתושב ישראל מיום 16/5/2010 ועד ליום 31/12/2010 יהיה זכאי לנקודות הזיכוי האמורות, אולם הן יבואו בחשבון בחישוב המס שלו, החל מיום 1/1/2011.

- תושב חוזר מוטב ששב והיה לתושב ישראל מיום 1/1/2011 ועד ליום 30/9/2012, יהיה זכאי לנקודות הזיכוי לפי סעיף 35, והן יבואו בחשבון בחישוב המס שלו **מיום הגעתו והיותו תושב ישראל**.
- יובהר, כי ההשהיה האמורה שבתחילת קבלת ההטבה (מיום הגעתו לישראל ועד 1/1/2011) אינה באה על חשבון תקופת ההטבות, כלומר - תושב חוזר כאמור יהא זכאי לנקודות הזיכוי במשך 3.5 שנים מלאות, לפי המדרג המפורט לעיל.
4. הסדרים מסוימים החלים על עולה חדש בהתאם לסעיף 35 לפקודה ולתקנות מכוחו, כמו האפשרות להשהות את קבלת נקודות הזיכוי עקב שירות צבאי סדיר או עקב לימודים במוסד לימודים על תיכוני או עקב תקופת שהייה בחו"ל, יחולו בהתאמה גם על תושב חוזר מוטב.
5. משרד הקליטה מנפיק כאמור תעודת תושב חוזר מוטב, לפיה שהה המבקש מחוץ לישראל 6 שנים לפחות. תעודת תושב חוזר מוטב כזו קובעת את זכאותו של יחיד לנקודות הזיכוי האמורות לעיל, וזאת בלי להתייחס לשאלה בדבר מרכז חייו של היחיד. לכן הוחלט ברשות המסים, כי לצורך קביעת הזכאות לקבלת נקודות הזיכוי (לרבות **במעמד תיאום המס**) למי שאינו מחזיק בתעודת תושב חוזר מוטב או למי שאין בידו החלטת מיסוי מרשות המסים הקובעת את מעמדו כתושב חוזר מוטב, ייבדקו המבחנים המשמשים את משרד הקליטה לצורך הנפקת תעודת תושב חוזר מוטב, כדלקמן:
- א. היחיד לא שהה בישראל יותר מ-120 ימים בכל שנה, במהלך 6 השנים הקודמות לחזרתו לישראל. יובהר לעניין זה, כי אין הכוונה ל-6 שנות מס אלא ל-6 תקופות בנות 12 חודשים הנמדדות עד ליום החזרה לישראל.
- ב. היחיד או בן/בת זוגו לא היו מועסקים בחו"ל במהלך התקופה האמורה לעיל על ידי מדינת ישראל, רשות מקומית בישראל, הסוכנות היהודית בארץ ישראל, הקרן הקיימת לישראל, קרן היסוד - המגבית המאוחדת לישראל, חברה ממשלתית או רשות ממלכתית או תאגיד שהוקם לפי חוק.
- למען הסר ספק, אין בעמידה בתנאים דלעיל (המזכים בנקודות זיכוי לפי סעיף 35 לפקודה) כדי לקבוע את מעמד התושבות של היחיד לצורכי מס ובכלל זה מעמדו כתושב חוזר או כתושב חוזר ותיק, שכן מעמד התושבות לצורכי מס נקבע לאור מבחן "מרכז החיים".**
6. בהתאם לאמור לעיל, נקבעו שני מסלולים אלטרנטיביים, המיועדים בעיקר למי שאינו חייב להגיש דוח שנתי על הכנסותיו, כדלקמן:
- א. "מסלול מעביד" - במסלול זה, מציג המבקש למעבידו תעודת תושב חוזר מוטב, והמעביד יביא בחשבון את נקודות הזיכוי במסגרת חישוב המס במשכורתו של העובד.
- יודגש, כי הבאתן של נקודות הזיכוי בחשבון, בחישוב המס של העובד על ידי המעביד, מותר רק כאשר מדובר במעביד יחיד (על כך מצהיר העובד בטופס 101 בתחילת כל שנה). כאשר מדובר ביותר ממעביד אחד, יוכל היחיד לקבל את נקודות הזיכוי האמורות ב"מסלול תיאום מס", כמפורט להלן.
- כמו כן המעביד לא יוכל לאשר השהיית קבלת ההטבה מהטעמים הקבועים בחוק כפי שפורטו בסעיף 4 לעיל, אלא לקבלה במסגרת תיאום המס.
- ב. "מסלול תיאום מס" - במסלול זה פונה המבקש למשרד השומה בבקשה לבצע תיאום מס המביא בחשבון את נקודות הזיכוי האמורות, ועליו לצרף תעודת תושב חוזר מוטב או טופס 1507 (הצהרה על זכאות לנקודות זיכוי לתושב חוזר).

במקרה של הצגת טופס 1507, תתבצע בדיקה במחלקת תיאומי מס במשרד השומה לגבי מספר ימי השהייה בארץ.

ימי השהייה במערכת המחשב מוצגים לפי שנות מס (ולא לפי תקופות בנות 12 חודשים הנספרות מתאריך מסוים). לפיכך, תכלול הבדיקה את 6 שנות המס שקדמו לשנת ההגעה. עם זאת, אם בספירת הימים ל-6 שנות מס כאמור יעלה שבאחת משנות המס שהה היחיד יותר מ-120 ימים, יש לבדוק את הצהרתו באופן ידני ולשם כך לדרוש מהנישום להמציא מסמכים נוספים (צילום דרכון, פירוט ימי השהייה וכיו"ב) שיוכיחו את העובדות המוצגות בהצהרתו.

יש לציין, שמסלול זה של תיאום מס מיועד גם למי שלא קיבל תעודת תושב חוזר מוטב מסיבות כמו אי מילוי תנאי של שירות צבאי או לאומי, סיבות המונעות ממנו קבלת תעודה כזו, אך אינן מונעות קבלת נקודות הזיכוי על פי הפקודה.

7. דיווחי 126

מעביד יצבור את הנתונים לקראת דיווח בדוח 126 לשנת המס 2012. הנחיות לגבי שדות הדיווח יפורסמו עם פרסום קובץ ההנחיות למילוי דוח 126.

8. כאמור לעיל, מסלול מעביד ומסלול תיאום מס מאפשרים את קבלת נקודות הזיכוי בדרך של הפחתת ניכוי המס במקור משכר העבודה המתקבל מאת המעסיק. כפי שצוין לעיל, אין בהענקת נקודות הזיכוי משום קביעה פוזיטיבית של מעמד התושבות לצורכי מס. יחד עם זאת, סביר להניח שבמרבית המקרים, אם עמד היחיד בתנאים המזכים בקבלת נקודות הזיכוי (בין אם באמצעות הצגת תעודת תושב חוזר מוטב ובין אם באמצעות הגשת טופס הצהרה ועמידה בתנאים), אותו יחיד ייחשב כתושב חוזר מוטב (מי שחזר לישראל לאחר שהיה תושב חוץ במשך 6 שנים רצופות לפחות) לכל דבר ועניין.

9. כפי שצוין, המסלולים המפורטים לעיל מיועדים בעיקר (אך לא רק) למי שאינו חייב בהגשת דוח שנתי על הכנסותיו. מי שחייב בהגשת דוח כאמור, או מי שבוחר להגיש דוח שנתי גם אם אינו חייב, מצהיר בשומה העצמית או בבקשה להחזר על מעמדו כתושב חוזר מוטב הזכאי לנקודות הזיכוי האמורות, בשדה המיועד לכך.

יובהר, כי הזכות להגיש דוח שנתי ולדרוש את נקודות הזיכוי לתושב חוזר מוטב קיימת גם למי שלא עמד בתנאי הסף להיכלל במסלול מעביד או במסלול תיאום מס, כמפורט לעיל. כמו כן, הזכות להגשת דוח שנתי כאמור קיימת גם למי שהייתה בידו האפשרות לקבל את נקודות הזיכוי במסגרת אותם מסלולים שצוינו, בין אם ניצל אפשרות זו ובין אם לאו.

בכל מקרה, יחיד שבידו תעודת תושב חוזר מוטב, או שנתקיימו לגביו התנאים הנקובים בטופס ההצהרה, יצרף לדוח המוגש על ידו את אותה תעודה או את טופס ההצהרה, לפי העניין, ויהיה זכאי לנקודות הזיכוי לפי סעיף 35 לפקודה.

נקודות זיכוי בגין ילדים

בעקבות תיקון 170 לפקודה, החל משנת 2012 יינתנו שתי נקודות זיכוי בשל כל ילד החל בשנת המס שלאחר שנת לידתו ועד לשנת המס שבה מלאו לו חמש שנים, ונקודת זיכוי אחת בשל כל ילד החל בשנת המס שבה מלאו לו שש שנים ועד לשנת בגרותו (כפי המצב לפני התיקון). כמו כן, בעקבות המלצות ועדת טרכטנברג ניתנות נקודות זיכוי לאבות לילדים עד גיל שלוש: נקודת זיכוי אחת בשנת הלידה של הילד ובשנה שבה מלאו לילד שלוש שנים, ושתי נקודות זיכוי בשנים שבהן מלאו לילד שנה ושנתיים.

זיכוי על תרומות למוסד ציבורי מאושר

הזיכוי על תרומות בשיעור 35% מסכום התרומה, שנתרמו למוסדות ציבוריים מאושרים, יינתן אם סכום התרומות עלה מעל 180 ש"ח בשנת המס 2012.

הזיכוי יינתן מסכום כולל של תרומות שאינו עולה על 30% מההכנסה החייבת, או שאינו עולה על סכום מרבי בסך 9,000,000 ש"ח בשנת המס 2012, לפי הנמוך מביניהם.

הסבת רווחים

סעיף 86 לפקודה קובע כי אם עסקה היא מלאכותית או בדויה, אפשר להתעלם ממנה ולשום את הנישום בהתאם לכך. פירוש הדבר הוא כי כאשר עורכים תחזית לקראת השנה הבאה ומגלים כי יש רווחים, יש להיזהר ממהלכים שיתפרשו כעסקה מלאכותית. כלומר, יש להיערך לשימוש חוקי ברווחים.

הזרמת רווחים מחברה מרוויחה לחברה מפסידה היא אפשרות טובה, אם היא נעשית במסגרת החוק. אם לא כן, ייחשב הדבר לעסקה מלאכותית.

תשלומי מס

הקטנת מקדמות

המקדמות לרשות המסים נקבעות על פי שיטת האחוזים או על פי שיטת הסכום הקבוע. אפשר להקטין את המקדמות, אולם מי שמקטין אותן שלא כדין, צפוי לשלם ריבית בשיעור מסוים ובהפרשי הצמדה, לפי סעיף 190(א)(2) לפקודה.

לכן, כדאי לבדוק את שיעור המקדמות במהלך השנה, ולוודא שאין הפרשים ניכרים בין המקדמות המוקטנות לבין המס לפי הרווח המשוער. אם יימצאו הפרשים יהיה אפשר להגדיל את המקדמות בהתאם לזאת.

נישום שביקש להקטין מקדמה, ולאחר מכן השתנה מצבו לטובה, מוטב שישלם את ההפרש; שכן, מרוץ הריבית והפרשי ההצמדה באשר לסכום הנוסף יופסק למי שישלם סכומים נוספים על חשבון המקדמות, והם יחושבו רק בעבור התקופה שתחל מיום 1 ביולי ועד לתאריך התשלום בפועל, במקום עד יום 31 בדצמבר.

כדי להפחית ריבית והפרשי הצמדה אפשר גם להקדים הוצאה חריגה. אם אפשר, רצוי להגדיל את הניכויים במקור מתקבולים מלקוחות באמצעות אי השימוש באישור להקטנת ניכוי המס במקור.

חברה יכולה לחסוך ריבית והפרשי הצמדה אם תחלק את מלוא הרווח במשכורת לבעלי המניות, אך לא לפני שתבדוק את חישוב הכדאיות של חלוקת הרווח במשכורת לעומת השארתו בחברה.

תשלום מקדמה על חשבון רווח הון

קיימת חובת דיווח בעסקה הונית בתוך 30 יום, אף אם הסתיימה בהפסד או ללא חבות במס.

תשלום יתרת המס לשנת המס השוטפת

נישום חייב לשלם ריבית בשיעור 4% והפרשי הצמדה על סכום חובו לרשות המסים - מתום שנת המס ועד למועד התשלום בפועל.

נישום זכאי לפטור מדורג מן הריבית בשיעור 4% והפרשי הצמדה המוטלים על פי סעיף 187(א) לפקודה, באשר לסכומי המס שהוא מקדים לשלם.

וזהו פירוט הפטור המדורג האמור:

- על סכום מס ששילם הנישום **בחודש הראשון** שלאחר תום שנת המס - **פטור מלא** מן הריבית והפרשי ההצמדה.
 - על סכום מס ששילם הנישום **בחודש השני** שלאחר תום שנת המס - הפטור הוא **ממחצית** מן הריבית והפרשי ההצמדה.
 - על סכום מס ששילם הנישום **בחודש השלישי** שלאחר תום שנת המס - הפטור הוא **מרבוע** מן הריבית והפרשי ההצמדה.
- לפיכך כדאי לערוך דוחות משוערים בהקדם, כדי להשלים הפרשים במקדמות, אם נוצרו, או כדי לשלם את יתרת המס, אם נותר חוב, וליהנות מהנחה ניכרת בגין פטור מחיובי הריבית והפרשי ההצמדה. על משמעות ניפוח החוב - ראו רשימת מקדמים לחישוב ריבית מס הכנסה בירחון "ידע למידע", במדור 'מס הכנסה', מדי חודש.
- יש להתחשב גם בעובדה שנציבות מס הכנסה נוהגת **להטיל** מקדמות, או **להגדיל** מקדמות, לאחר ששולמו תשלומים נוספים בשל הכנסות משנה קודמת.
- נישום שביקש ביטול מקדמות או הקטנת מקדמות, ובסוף השנה מתברר כי הקטנת המקדמות הייתה לא מוצדקת, יחויב בריבית לפי **סעיף 190(א)(2) לפקודה** ובהפרשי הצמדה בעבור סכום ההפחתה ועד הפרש המס שעליו להשלים לפי הדוח. כדי למנוע חיוב זה מוצע לשלם את החסר בהקדם.

תכנוני מס החייבים בדיווח

נוסף על הגשת דוח שנתי, קיימת חובה בהגשת דוח שכולל תכנוני מס החייבים בדיווח. ייתכן שפקיד השומה יוציא שומה פרטנית על תכנון המס, ולא על כל הדוח השנתי.

לעניין זה חלות **תקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח), התשס"ז-2006** (להלן בפרק זה: "התקנות").

להלן נפרט כמה תכנונים:

1. תשלום דמי ניהול מאדם לקרובו בסכום כולל של 2 מיליוני ש"ח, והכול אם בגין התשלום האמור פחתה חבות המס של המקבל.
2. מכירת נכס לקרוב שנוצר בה הפסד בסכום של 2 מיליוני ש"ח, שקוּוּזו כולו או חלקו משנת המכירה, או עד 24 חודשים ממועד המכירה.
3. מכירת נכס, לאחר שהנכס הועבר למוכר בפטור, או שהנכס נמכר ויצר הפסד בסכום של 2 מיליוני ש"ח הניתן לקיזוז.
4. מכירת נכס, לאחר שהנכס הגיע בפטור ממס ונמכר בתוך שלוש שנים, וכנגד הרווח שנוצר קוּוּזו הפסד בסכום שלא פחת מ-2 מיליוני ש"ח.
5. מחילת חוב לקרוב, בתנאי שהמחילה היא בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, ובעקבות המחילה פחת סכום החבות במס.
6. סגירת חוב של בעל עניין מהותי בסכום של 1 מיליון ש"ח ברבעון האחרון של השנה, ומשיכתו מיד בתחילת הרבעון של השנה שלאחר מכן.
7. רכישת אמצעי שליטה בחברה והמחאת הלוואות בעלים של מוכר המניות לרוכש המניות.
8. רכישת 50% ממניות החברה במהלך תקופה של 24 חודשים, אם לחברה הנרכשת יש הפסד של 3 מיליוני ש"ח.
9. רכישת 25% מהון המניות של חברה זרה שאינה מדינה גומלת, אם שיעור המס במדינה הזרה נמוך מ-20%.
10. רכישת חברה זרה במדינה שאינה גומלת, שמרבית נכסיה בישראל וכו'.

אהרן ושות' רואי חשבון
Aharon & Co. Certified Public Accountants (ISR)

11. תשלום מחברה משפחתית לבעל מניות מייצג, שבעקבות התשלום נוצר הפסד לבעל המניות המייצג.

12. עסקת תמורות במקרקעין.

13. קבוצות בנייה.

14. החזקה של מלכ"ר או של מוסד כספי בעוסק. בתקנות יש פירוט על מי שאמור לדווח על התכנון. כאמור, מוטל קנס בגין אי הגשת דיווח.

הקנס בגין תכנון מס החייב דיווח יהיה כמובן המס שרצו לחסוך, ונוסף על כך 30% מחיסכון המס שרצו להרוויח.

בכבוד רב,

אהרן ושות' רואי חשבון